

δρόμος

ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ
Πρωτομαγιά 2022

- Εργατική τάξη: Ένας εν υπνώσει γίγαντας
- Η πρώτη Εργατική Πρωτομαγιά το 1894 του Γιάννη Κορδάτου

Σελίδες 15-18

ΑΚΥΒΕΡΝΗΣΙΑ ΚΑΙ ΕΚΛΟΓΕΣ

ΣΕΛΙΔΑ 6

ΤΟ ΘΕΜΑ

Η πασχαλιάτικη
έξοδος
ως... αμαρτία

ΣΕΛΙΔΕΣ 2-3

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Το «κοινωνικό ζήτημα»
ως μία ακόμα
αναγκαία προϋπόθεση

ΣΕΛΙΔΕΣ 4-5

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Αποθράσυνση
της Άγκυρας
με ανοχή της Δύσης

ΣΕΛΙΔΕΣ 9-10

ΔΙΕΘΝΗ

Γαλλία: Προσωρινή
ανάσα για την ελίτ

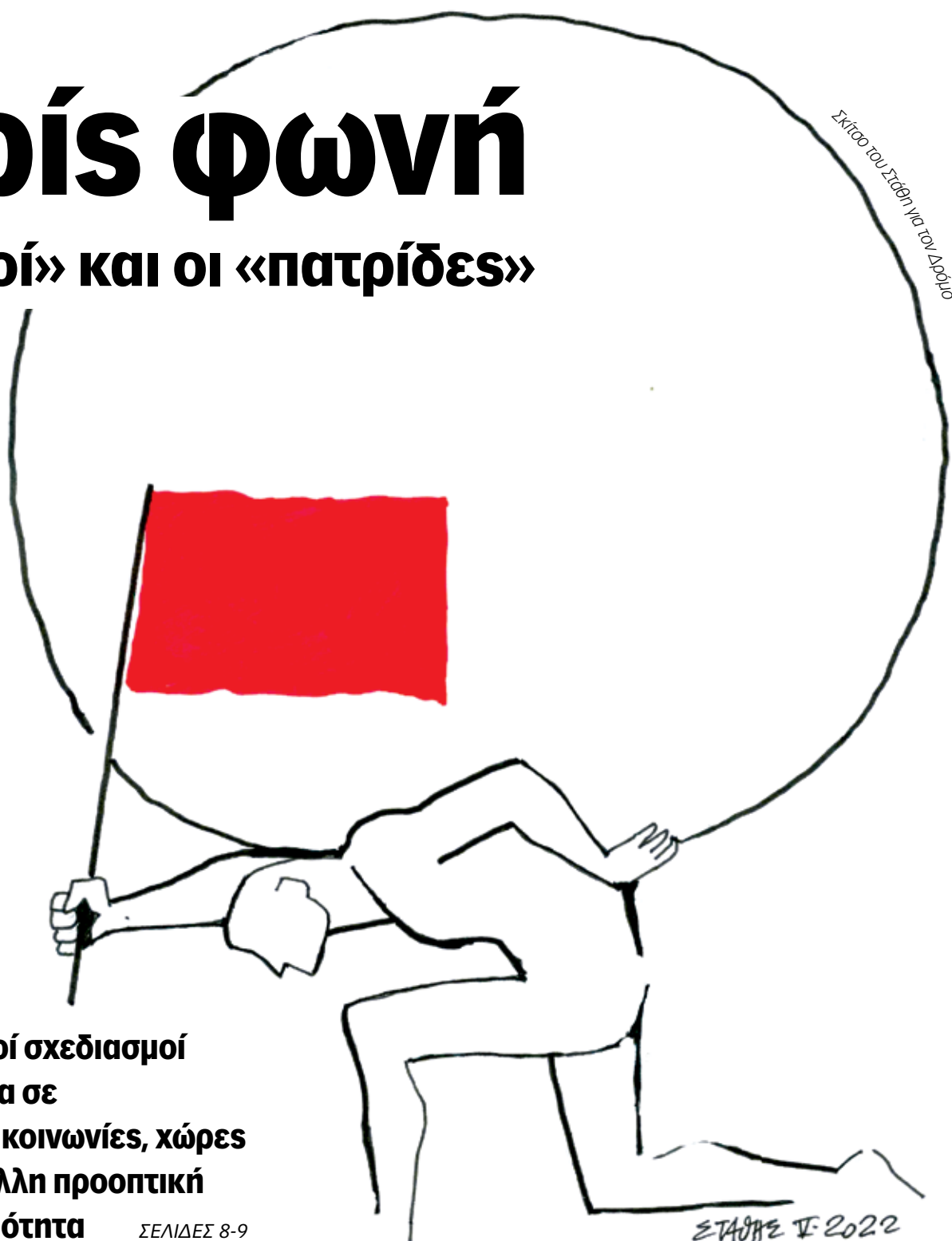
ΣΕΛΙΔΕΣ 12-13

Χωρίς φωνή οι «πολλοί» και οι «πατρίδες»

- ✓ Ο πόλεμος απλώνεται στον χάρτη και τον χρόνο
- ✓ Νέοι, πλανητικοί σχεδιασμοί των ελίτ ενάντια σε εργαζόμενους, κοινωνίες, χώρες
- ✓ Αναγκαία μια άλλη προοπτική για την ανθρωπότητα

ΣΕΛΙΔΕΣ 8-9

το θέμα της εβδομάδας

Κείμενα: **Παύλος Δερμενιάκης**

Όλα τέλεια;

Η πρόσφατη μαζική έξοδος από τα σπίτια μας λόγω του εορτασμού του Πάσχα, και κυρίως η διαφυγή από τα μεγάλα αστικά κέντρα προς την επαρχία, ερμηνεύτηκε ποικιλότροπα. Πράγματι, με βάση τα στοιχεία που έχουν δημοσιοποιηθεί, η φετινή πασχαλινή έξοδος ήταν ίσως η μεγαλύτερη της τελευταίας πενταετίας, παρά την αυξημένη τιμή των καυσίμων και τη γενικότερη ακρίβεια. Με αφορμή λοιπόν αυτήν την εικόνα μαζικής κίνησης σε επίπεδο κοινωνίας η κυβερνητική πλευρά, με όλες τις εκφράσεις της (από τον φιλοκυβερνητικό τύπο, που σήκωσε πολύ το θέμα, μέχρι τα troll των ιντερνετικών κοινωνικών δικτύων, που το έφτασαν στα άκρα), προσπάθησε να δώσει μια εικόνα ανάταξης. Κατ' αυτούς, η μαζική έξοδος δείχνει ότι όλα πάνε καλά και ότι ο κόσμος κάθε άλλο παρά είναι σε απόγνωση. Οι επιδοτήσεις και οι εκπώσεις έχουν λύσει το πρόβλημα! Ιδού και η πιο χυδαία διατύπωση αυτής της άποψης από τα κυβερνητικά troll: «Όταν υπάρχει πείνα σ' ένα κράτος, υπάρχουν ουρές χιλιόμετρων στα σουσύκια... όχι στα διόδια». Είναι έτσι τα πράγματα; Κι αν όχι, πώς εξηγείται η μαζική πασχαλιάτικη κινητικότητα;

Η πασχαλιάτικη έξοδος ως... αμαρτία

**Πολλοί άνθρωποι αναζήτησαν μια ανάσα εγκαταλείποντας τις πόλεις
Η κυβερνητική προπαγάνδα «όπλισε» και ζητά τα ρέστα**

Πραγματικά αυτό το Πάσχα, μετά τα δύο προηγούμενα που τα πέρασε έγκλειστος, ο κόσμος βγήκε από τα σπίτια του. Και πολλοί εγκατέλειψαν τα αστικά κέντρα, κατευθυνόμενοι στα χωριά τους και γενικότερα στην επαρχία. Ο κόσμος πήγε στις εκκλησίες, πήγε σε κοινωνικές συναντήσεις, αναζωογόνησε μετά από πολύ καιρό την ύπαιθρο. Αισθάνθηκε την ανάγκη να κάνει κάτι, να κινηθεί, και το έπραξε με τρόπο που προξένησε «θόρυβο». Η κίνηση αυτή δεν σημαίνει όμως ούτε ότι τελείωσαν τα προβλήματα και ότι ο λαός είναι... αισιόδοξος για το μέλλον, ούτε ότι έχει ξεχάσει την από πάσης απόψεως ασφυκτική κατάσταση που βιώνει καθημερινά, ούτε ότι ξαφνικά έγινε «αναίσθητος» και το έριξε έξω. Η μαζική «έξοδος» ήταν μήνυμα με πολλούς αποδέκτες. Δείχνει ότι οι πλατιές λαϊκές μάζες, αυτές που έχουν δοκιμαστεί και υποφέρει με όλα όσα έχουν συμβεί κυρίως τα τελευταία δύο χρόνια (πανδημία-ακρίβεια), αφού έχουν φτάσει πλέον σε μια κατάσταση ασφυξίας κοινωνικά και οικονομικά, αισθάνθηκαν την ανάγκη να αναπνεύσουν λίγο αέρα. Η φετινή πασχαλιάτικη έξοδος ήταν για πολλούς ανθρώπους μια προσπάθεια να βγάλουν το κεφάλι έξω από το νερό και να γεμίσουν τους πνεύμονες οξυγόνο

για τις βαθιές βουτιές που ξέρουν ότι έρχονται...

Έξοδος από την πολλαπλή απομόνωση

Μας έπιασε άραγε ως κοινωνία ξαφνικά η θρησκευτική κατάνυξη ή και θρησκοληψία και γεμίσαμε τις εκκλησίες; Μάλλον όχι. Η απάντηση πρέπει να αναζητηθεί στο ότι μας έλειψε εδώ και δύο χρόνια, με την αλλοπρόσβαση «διαχείριση» της πανδημίας από την κυβέρνηση, η κοινωνική επαφή. Το Πάσχα με τις διαδικασίες του, στις οποίες κυρίαρχη θέση έχει το θρησκευτικό στοιχείο, έδωσε την ευκαιρία να επιδιώξει ο κόσμος την έξοδό του από την πολλαπλή απομόνωση. Έτσι ήταν φυσικό να γεμίσουν «ξαφνικά» οι εκκλησίες, με αποκορύφωμα τον Επιτάφιο και την Ανάσταση. Οι πλατιές λαϊκές μάζες έβαλαν στην μπάντα τις αναλύσεις για το πόσο μεγαλύτερο ήταν το κόστος της εξόδου και δήλωσαν παρούσες στη ζωή, στη διαδικασία της άνοιξης και ό,τι αυτή συμβολίζει. Έστειλαν πολλαπλά μηνύματα ενάντια στον εγκλεισμό, την κοινωνική απομόνωση, την καταστολή της συνείδησης με το φόβο. Αναζήτησαν ελευθερία, κοινωνική επαφή, αψηφώντας έστω προσωρινά την ακρίβεια και τον κίνδυνο της

πανδημίας.

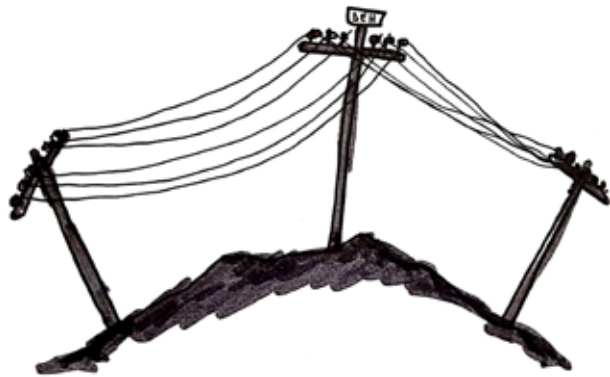
Η έξοδος δεν σημαίνει ούτε ότι διακινείται η πολιτική της κυβέρνησης, ούτε βέβαια ότι ο κόσμος ποντάρει στην αντιπολίτευση, που δηλώνει έτοιμη να «βγάλει τα κάστανα από τη φωτιά». Ο λαός απλά έκλεισε την τηλεόραση, και μαζί της τα φερέφωνα του πολιτικού συστήματος, και βγήκε έξω αναζητώντας τον δρόμο της κοινωνικοποίησης στις νέες συνθήκες με βάση παραδοσιακές διαδικασίες και έθιμα. Τώρα οι κυβερνητικοί προσπαθούν να του καλλιεργήσουν τύψεις γι' αυτό, καλώντας προκαταβολικά τους «ενόχους» να μην διαμαρτυρηθούν για όσα ακολουθήσουν!

Η επόμενη μέρα μετά τη μεγάλη έξοδο

Διότι η έξοδος συνετέλεστηκε, αλλά τα προβλήματα παραμένουν, και νέα, πιο δύσκολα, είναι μπροστά. Ταυτόχρονα οι λαϊκές αντοχές, όσον αφορά τη δυνατότητα αντιμετώπισής τους σε προσωπικό/οικογενειακό επίπεδο, είναι όλο και μικρότερες, παρά την πασχαλιάτικη ανάσα: το λαϊκό εισόδημα ροκανίζεται συστηματικά από την ακρίβεια. Μια πρώτη καταγραφή της δύσκολης οικονομικής κατάστασης είχαμε ήδη στην περίοδο του Πάσχα,

Η φετινή πασχαλιάτικη έξοδος ήταν για πολλούς ανθρώπους μια προσπάθεια να βγάλουν το κεφάλι έξω από το νερό και να γεμίσουν τους πνεύμονες οξυγόνο για τις βαθιές βουτιές που ξέρουν ότι έρχονται...

παρά τη μεγάλη έξοδο: η κίνηση στα καταστήματα και γενικότερα η γιορτινή κατανάλωση ήταν κατώτερη από τα προηγούμενα έτη, αφού «τα χρήματα των εργαζόμενων εξαντλούνται στο σούπερ μάρκετ και στους λογαριασμούς ενέργειας» και «δεν υπάρχει διαθέσιμο εισόδημα για τα λοιπά». Συνεπώς ο λαός βγήκε έξω, ξόδεψε κάτι παραπάνω για τη μετακίνησή του, και αυτό το ρεφάρει κόβοντας κάποιες άλλες δαπάνες. Σταδιακά μπαίνουμε στην περίοδο του καλοκαιριού και τη συνυφασμένη με αυτήν τουριστική περίοδο, που αποτελεί βασικό κινητήριο μοχλό της ελληνικής οικονομίας. Οι προσδοκίες για αύξηση της τουριστικής κίνησης προς την Ελλάδα είναι η μία όψη του νομίσματος. Η άλλη καταγράφει απώλειες από τον τουρισμό που τα προηγούμενα χρόνια προερχόταν από την Ουκρανία και τη Ρωσία: αυτό θα έχει σημαντικό κόστος ιδίως στη Βόρεια Ελλάδα. Επίσης δεν έχουν ακόμα εκτιμηθεί οι επιπτώσεις από την άνοδο των τιμών, τόσο στις χώρες από τις οποίες αναμένεται να έρθουν οι τουρίστες (δηλαδή την επίδραση της ακρίβειας στο διαθέσιμο ποσό προς τουριστική δαπάνη), όσο και στην Ελλάδα (αύξηση κόστους του τουριστικού προϊόντος)...

του Γιώργου Παπαϊωάννου

...και άλλες ανατιμήσεις

Το θέμα της αύξησης των τιμών βασικών αγαθών και υπηρεσιών στην Ελλάδα είναι πλέον πολύ σημαντικό, επηρεάζοντας και τον τουρισμό: π.χ. η γειτονική Τουρκία –παρά τον πληθωρισμό λόγω της συναλλαγματικής ισοτιμίας– συνεχίζει να έχει πολύ ανταγωνιστικές τιμές στο συνολικό τουριστικό προϊόν. Σε κάθε περίπτωση, ο απολογισμός θα γίνει στο τέλος. Το κακό είναι ότι αυτό το τέλος θα συμπίπτει με την έναρξη του χειμώνα στις «νέες συνθήκες», με τα θέματα θέρμανσης, ηλεκτρικού κ.λπ. στο επίκεντρο. Για την ώρα το πρόβλημα απλώς αναβλήθηκε, και θα το ξαναβρούμε μπροστά μας μετά το καλοκαίρι, πιθανά με μεγαλύτερη οξύτητα. Μέχρι τότε, μάλλον θα «βγάλουμε τη μπέμπελη», αφού το κόστος του ηλεκτρικού ρεύματος είναι αποτρεπτικό για τη χρήση των οικιακών κλιματιστικών.

Η ραγδαία κερδοσκοπική άνοδος της τιμής του ρεύματος (η Ελλάδα έχει το ακριβότερο ρεύμα στην Ευρώπη) συνειδητοποιείται σταδιακά από τα νοικοκυριά λόγω του τρόπου τιμολόγησης. Το πρόβλημα του υπερβολικού κόστους με τις χρεώσεις του ηλεκτρικού αρχίζει να γίνεται κατανοητό στην παρούσα περίοδο με την έκδοση των εκκαθαριστικών λογαριασμών και την εφαρμογή της ρήτρας αναπροσαρμογής. Σταδιακά γίνεται κατανοητό ότι η όποια επιδότηση από το κράτος και η όποια έκπτωση συνέπειας από τον πάροχο είναι «σταγόνα στον ωκεανό» μπροστά στο συνολικό κόστος. Το οποίο, συγκριτικά με τα εισοδήματα, είναι απόλυτα δυσανάλογο. Και δεν θα μπορεί να εξυπηρετηθεί από πολλά λαϊκά νοικοκυριά, αφού δεν αφορά έναν μεμονωμένο λογαριασμό για

τον οποίο θα μπορούσε να γίνει «ρύθμιση», αλλά και τον επόμενο, τον μεθεπόμενο κ.ο.κ. Έτσι επιστρέφουμε γοργά στις πιο μαύρες μνημονιακές εποχές, όταν οι πάροχοι έκοβαν το ρεύμα σε χιλιάδες νοικοκυριά λόγω απλήρωτων λογαριασμών...

Ακόμη πιο μαύρα μαντάτα έρχονται από τον χώρο του φυσικού αερίου, όπου οι ευρωπαϊκοί λεονταρισμοί επιστρέφουν ως μπουμερανγκ: η ρωσική Gazprom ήδη προχώρησε στη διακοπή της παροχής αερίου προς την Πολωνία και την Βουλγαρία. Εάν η κυβέρνηση ακολουθήσει τις υποδείξεις της Ε.Ε. και δεν συμμορφωθεί στον τρόπο πληρωμής που ζητά ο πωλητής (εν προκειμένω η Ρωσία), σε επόμενη φάση μπορεί να υποστεί διακοπή παροχής και η Ελλάδα. Μια τέτοια εξέλιξη θα δημιουργήσει τεράστια προβλήματα και στην παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος, της οποίας η σημαντικότερη ποσοστιαία «πηγή» είναι το φυσικό αέριο. Παράλληλα η όλη διαδικασία οδηγεί ξανά τις τιμές του φυσικού αερίου στα ύψη: την πρώτη μέρα (27/4) που ανακοινώθηκε η διακοπή σε Πολωνία και Βουλγαρία οι τιμές αυξήθηκαν κατά 20%.

Το «κερασάκι στην τούρτα» είναι βέβαια ο πληθωρισμός: από τον Μάρτιο ξεπεράσαμε ως χώρα τον μέσο όρο της Ε.Ε. στον εναρμονισμένο πληθωρισμό. Η μεταβολή του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή τον Μάρτιο ήταν 8,9%. Και έπεται συνέχεια, καθώς ο ρυθμός αύξησης των τιμών ήταν επιταχυνόμενος τους τελευταίους μήνες ενώ, όπως προαναφέραμε, οι προοπτικές από τον τομέα της ενέργειας (που είναι η βασική γενεσιουργός αιτία των πληθωριστικών πιέσεων) είναι απαισιόδοξες...

editorial

Η σύντομη άνοιξη

Ανάμεσα σε σκληρό χειμώνα και καυτό καλοκαίρι

Δύο τριήμερα με σχετικά καλό καιρό δίνουν την ευκαιρία στους Έλληνες να γιορτάσουν το Πάσχα χωρίς τους περιορισμούς των δύο τελευταίων χρόνων λόγω πανδημίας, και να εκμεταλλευθούν την αργία λόγω Πρωτομαγιάς. Η φύση ανανεώνεται τούτες τις μέρες, μπουμπουκιάζουν και πρασινίζουν όλα τα φυτά, ακόμα και οι νεραντζιές ευωδιάζουν μέσα στην Αθήνα. Ένα ελάχιστο διάλειμμα για τους πολίτες σε μια πολύ ταραγμένη περίοδο. Οι εκδηλώσεις για την Εργατική Πρωτομαγιά θα κινηθούν στα γνωστά πλαίσια αφού όλοι γιορτάζουν την «απεργία», ημέρα Κυριακή, με τους γνωστούς πανηγυρικούς λόγους και τη γνωστή φρασεολογία, μακριά από τον κόσμο της εργασίας...

Ο χειμώνας σφραγίστηκε από τον πόλεμο στην Ουκρανία και το καλοκαίρι προβλέπεται να είναι καυτό με την επέκταση και παράταση της σύρραξης. Ο αμερικανο-NATOϊκός παράγοντας έχει σαν στόχο την παράταση του πολέμου φθοράς της Ρωσίας, άρα δεν βιάζεται καθόλου. Η Ρωσία θέλει να ανακτήσει χώρους που θεωρεί ζωτικούς και να απαντήσει στην περικύκλωσή της, απειλώντας με αστραπιαία κτυπήματα ευρωπαϊκές χώρες μέλη του NATO. Ακόμα και η Αλεξανδρούπολη παραμένει στόχος όσο λειτουργεί ως πύλη εισόδου στρατευμάτων και στρατιωτικού υλικού...

Η Ευρώπη, αιχμάλωτη ανάμεσα στις NATOϊκές δεσμεύσεις της και την εξάρτηση από το ρωσικό αέριο, γίνεται ξανά πεδίο ανταγωνισμών και πολέμων. Ήδη Είναι φανερό ότι οι κυρίαρχες τάξεις Δύσης και Ανατολής έχουν κάνει την επιλογή του πολέμου και της στρατιωτικής δράσης σαν την πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση της βαθύτατης και πολυεπίπεδης κρίσης. Η ελληνική κυβέρνηση (με σύμφωνη γνώμη των συστημικών κομμάτων) επέλεξε την πλήρη NATOφροσύνη, χωρίς να ενδιαφέρεται για τις επιπτώσεις της.

Ο πόλεμος γίνεται με όλα τα μέσα και αγκαλιάζει όλες τις σφαίρες της οικονομικής, κοινωνικής, πολιτικής, διεθνικής ζωής. Το ζήτημα της ενέργειας και των δρόμων της καθίσταται κεντρικό. Οι κυρώσεις ενάντια στη Ρωσία προκαλούν τις αντιδράσεις της, έτσι ώστε το ενεργειακό ζήτημα γίνεται κεντρικό σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Όλες οι κυβερνήσεις αναγκάζονται να πάρουν έκτακτα μέτρα, που σε μεγάλο βαθμό οδηγούν σε επιδείνωση της κατάστασης των εργαζομένων και συνταξιούχων. Είναι εντυπωσιακή (έως εγκληματική) η αδιαφορία όλων των ελληνικών

κυβερνήσεων να ακολουθήσουν μια ενεργειακή πολιτική που θα αξιοποιούσε όλες τις δυνατότητες που έχει η χώρα. Αντ' αυτού, οι όμιλοι των ελίτ κάνουν πάρτι με τις διάφορες μπίζνες που έστησαν και στήνουν γύρω από την ενέργεια.

Τα Βαλκάνια είναι μια περιοχή που επηρεάζεται άμεσα από τον πόλεμο στην Ουκρανία. Είναι πολύ εύκολη μια «κάθοδος» του πολέμου προς Νότο, κι άρα μια εμπλοκή βαλκανικών χωρών. Ο NATOϊκός παράγοντας (δηλαδή οι ΗΠΑ) έχουν ισχυροποιήσει τη θέση τους σε πολλές βαλκανικές χώρες, αλλά η κατάσταση δεν είναι σταθεροποιημένη, διότι και η Ρωσία έχει επιρροή και συμφέροντα, αλλά και η Κίνα έχει προχωρήσει τη διείσδυσή της. Άρα υπάρχουν όλοι οι όροι για νέο γύρο βαλκανικών κρίσεων και πολέμων.

Η Τουρκία είναι άλλος ένας παράγοντας που δεν μπορεί να παρακαμφθεί ή να αγνοηθεί. Πόσο μάλλον όταν μόλις πριν λίγες μέρες, με παρουσία Αμερικάνων και NATOϊκών παραγόντων, πραγματοποίησε απέναντι από τη Ρόδο μια μεγάλη στρατιωτική άσκηση, τη «Γαλάζια Πατρίδα 2022», με θέμα «κατάληψη νησιού όπου βρίσκονται εχθρικές δυνάμεις», ενώ διαρκώς θέτει θέμα «αποστρατιωτικοποίησης» ελληνικών νησιών. Παράλληλα προχωρά σε διαρκείς παραβιάσεις με πτήσεις πάνω από ελληνικά νησιά...

Με δυο λόγια, σκοτεινιάζει ο ορίζοντας (ανεξάρτητα από το τι καιρό κάνει). Αυτή η νέα πραγματικότητα διαδέχεται την έκτακτη κατάσταση λόγω της πανδημίας, και θέτει ακόμα πιο σκληρούς όρους για την ίδια την επιβίωση και την ύπαρξη των ανθρώπων.

Η ευαισθησία των ελίτ σταματά σε κάποια επιδόματα-ψίχουλα προς τους πλέον αδύναμους, ενώ το ξεζούμισμα με όλους τους τρόπους όλου του λαού συνεχίζεται σε όλες τις σφαίρες (εργασία, εκπαίδευση, υγεία, επισιτισμός, ενέργεια κ.λπ.). Η είδηση ότι θα κοπεί το ρεύμα σε 25.000 νοικοκυριά αφού δεν έχουν να πληρώσουν περνά σαν φυσιολογική απάντηση των παρόχων ηλεκτρικού ρεύματος. Στο ερώτημα πώς θα ζήσουν αυτοί οι άνθρωποι, η ανταπόκριση είναι απλά το σήκωμα των ώμων. «Ας πρόσεχαν κι ας πλήρωναν»...

Δύσκολοι καιροί λοιπόν, σκοτεινοί. Θα επιμένουμε: είναι αναγκαία μια νέα συνείδηση και μια απόφαση ενεργοποίησης-συγκρότησης, ένα νέο πολιτικό κίνημα διεξόδου και επιβίωσης της χώρας, του λαού, των νέων γενιών.

01 ΠΟΛΙΤΙΚΗ

■ ΤΟΥ ΡΟΥΝΤΙ ΡΙΝΑΛΝΤΙ

Το «κοινωνικό ζήτημα» ως μία ακόμα αναγκαία προϋπόθεση

Η Πρωτομαγιά ως παγκόσμια μέρα της εργατικής τάξης και των αγώνων της έχει πλέον μικρή σημασία για τη συντριπτική πλειοψηφία των κατοίκων της Γης. Αυτή η φθίνουσα πορεία της στη συνείδηση των ανθρώπων ακολουθεί τη μεγάλη κρίση, έως και διάλυση, του παγκόσμιου εργατικού κινήματος. Το εργατικό κίνημα, αφότου έκανε την ορμητική του εμφάνιση στις σύγχρονες κοινωνίες, για μια εκατονταετία (1880-1980) αποτελούσε μια πρωταγωνιστική δύναμη – η οποία επηρέασε αποφασιστικά τις κοινωνικές και πολιτικοοικονομικές εξελίξεις, προκαλώντας μεγάλα προβλήματα και αναδιαρθρώσεις στην οικονομική διαδικασία καθώς οι άρχουσες τάξεις επιχειρούσαν να το αντιμετωπίσουν.

Αυτά που πέτυχε το εργατικό κίνημα δεν ήταν καθόλου λίγα: κατόρθωσε να αλλάξει τον σύγχρονο κόσμο, να βελτιώσει τις συνθήκες εργασίας, να βγάλει από την απόλυτη σκλαβιά τους εργαζόμενους, να πετύχει κοινωνικές παροχές για όλα τα στρώματα που καταπιέζονταν, να δρομολογήσει νέες κοινωνίες μέσα από επαναστάσεις και εξεγέρσεις, να εμπνεύσει μεγάλα εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα, να δώσει πλήγματα στον παγκόσμιο καπιταλισμό και ιμπεριαλισμό.

Ακούγεται περίεργο στις μέρες μας, αλλά μια από τις τελευταίες αναλαμπές του εργατικού κινήματος, ως αυτοτελούς τάξης που παρεμβαίνει καταλυτικά στις εξελίξεις μιας χώρας, εντοπίζεται στην Πολωνία (όπου τώρα δεν έχει απομείνει ίχνος από αυτό, ή μάλλον ό,τι απέμεινε συμμαχεί με τον πιο επαίσχυντο ρόλο στη Δυτική εκστρατεία ενάντια στη Ρωσία) με το κίνημα της «Εργατικής Αλληλεγγύης».

Τρία προβλήματα που δεν επιλύθηκαν

Από όλη την ιστορία του εργατικού κινήματος πρέπει να συγκρατήσουμε πως τίποτα δεν είναι οριστικό και δεδομένο, πως προβλήματα που δεν αντιμετωπίστηκαν ξαναβρέθηκαν στο

προσκήνιο, πως η χειραφετητική του επίδραση δεν ήταν συνεχής και δεν περιλάμβανε πολλές από τις πλευρές της σύγχρονης ζωής. Να θυμόμαστε επίσης ότι η αστική επιρροή ήταν πάντα παρούσα στις γραμμές του, με ποικίλους τρόπους. Πολλά φαινόμενα παραβλέφθηκαν, άλλα υποτιμήθηκαν κι άλλα σνομπάρστηκαν. Το ιστορικό εργατικό κίνημα γνώρισε πολλές μεταμορφώσεις, διάνυσε πολλούς δρόμους, άνοιξε νέες σελίδες στην παγκόσμια ιστορία, αλλά και αναπαρήγαγε σε άλλη μορφή παθολογίες της αστικής κοινωνίας.

Σε γενικές γραμμές, δεν κατάφερε να επιλύσει τρία βασικά, θεμελιώδη ζητήματα:

1) Δεν αποκρυπτογράφησε τη σχέση κεφάλαιο σε βάθος, κι έτσι κινήθηκε σε μια τροχιά «ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων», χωρίς να μετασχηματίζει ριζικά τις παραγωγικές σχέσεις. Το τι συνέβη στις χώρες όπου οικοδομούνταν ο σοσιαλισμός, και η πτωτική τελικά πορεία του, συνδέεται με την μη επίλυση του ζητήματος αυτού, και με την

αναπαραγωγή –μέσα στα πλαίσια αυτών των ειδικών κοινωνιών– στρωμάτων που ευνοούσαν την υιοθέτηση όλων των καπιταλιστικών νορμών στην οργάνωση και διεύθυνση της παραγωγής.

2) Δεν μπόρεσε να απαντήσει με ουσιαστικό τρόπο στο εθνικό ζήτημα. Αντί ουσιαστικής απάντησης υπήρξαν δύο εξίσου κραυγαλέα προβληματικές εκδοχές: Η πρώτη ήταν να αγνοεί τη σημασία του, και να αφήνει έτσι τεράστιο χώρο σε αστικές δυνάμεις να το χειρίζονται. Η δεύτερη ήταν να επιδεικνύει τάσεις εθνικού σοβινισμού και πολιτικές μεγάλης δύναμης ή κόμματος-πατέρα απέναντι σε μικρότερα έθνη ή κόμματα, στο όνομα τάχα της υπεράσπισης του σοσιαλισμού. Η «πανανθρώπινη λευτεριά» δεν φάνηκε να είναι η πραγματική σημαία, παρά τις διακηρύξεις.

3) Δεν μπόρεσε να αποφύγει – αντίθετα, ανέπτυξε σε υπέρτατο βαθμό– τον κρατικισμό σε όλες τις εκδοχές του. Ο κρατικισμός και η ταύτιση κόμματος-κράτους μετατράπηκε σε «ανεγκυστήρα» νέων προνομιούχων στρωμάτων

σε βάρος της κοινωνίας, η οποία το μόνο που έπρεπε να κάνει ήταν να παράγει ότι πρόβλεπε ένα πλάνο... Η παλινόρθωση του καπιταλισμού σε όλες αυτές τις χώρες δεν ήταν λοιπόν ένα κακό συμβάν που έπεσε από τον ουρανό το δίχρονο 1989-1991.

Αντίστοιχα, και το εργατικό κίνημα στις αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες γνώρισε μια μεγάλη υποχώρηση και αποσύνθεση.

Η πεντηκονταετία που πέρασε και η αποσύνθεση που επήλθε

Έχουν περάσει κοντά πενήντα χρόνια αφότου ο καπιταλιστικός κόσμος ενεπλάκη σε μια κρίση από την οποία δεν μπορεί να απαλλαγεί, και οι όποιες ανάσες παίρνει δεν του επιτρέπουν να έχει μια ανοδική και ικανοποιητική πορεία. Τα σημάδια των σπασμών του, οι κρίσεις, γίνονται πιο συχνά και αγκαλιάζουν ολόκληρους τομείς (κλασικούς και νέους). Οι επιπτώσεις παγκοσμιοποιούνται πολύ πιο γρήγορα, και όσοι πόλεμοι ή μεγάλες ανακατατάξεις έγιναν δεν έδωσαν την ορμή που

θα ήθελαν οι εκπρόσωποι του συστήματος. Τόσο η κατάρρευση των καθεστώτων της Ανατολικής Ευρώπης όσο και η ενσωμάτωση της Κίνας στην παγκόσμια αγορά έδωσαν μεν ανάσες, αλλά δεν μπόρεσαν να αναζωογονήσουν το γερασμένο καπιταλιστικό σύστημα. Αντίθετα, το βάθεμα της κρίσης οδήγησε σε έναν μεγαλύτερο ανταγωνισμό ανάμεσα σε παλιά και νέα κέντρα, τέτοιον που σήμερα οδηγεί προς έναν πιο γενικευμένο πόλεμο ως «λύση». Όμως μέσα στα 50 χρόνια που μεσολάβησαν έγιναν πολλές και κατατρεχτικές αλλαγές στην οργάνωση, τον έλεγχο και τη διαδικασία της παραγωγής. Συντελέστηκαν μεγάλες αναδιαρθρώσεις, που συνέβαλαν στην αποδιάρθρωση του εργατικού κινήματος. Επειδή απλούστατα δεν ήταν ουδέτερες εξελίξεις αμιγώς τεχνολογικού χαρακτήρα: όλες οι αναδιαρθρώσεις στην παραγωγή (και κατ'επέκταση στο θεσμικό εποικοδόμημα) στόχευαν στη διάλυση και τον χειρισμό της εργατικής δύναμης ως αυτόνομου παράγοντα, που με τους αγώνες και την πολιτική του έκφραση δημιουργούσε μεγάλα προβλήματα και στην αντιμετώπιση της κρίσης. Μάλιστα από τα πρώτα βήματα της αναδιάρθρωσης (ρηγκανισμός-θατσερισμός) στοχοποιήθηκαν άμεσα οι εργαζόμενοι και όλες οι κατακτήσεις τους σαν όρος για τη συνέχιση της κερδοφορίας και την επιβολή του νεοφιλελευθερισμού σε παγκόσμια κλίμακα. Πρώτα άδειασε το μεγάλο εργοστάσιο, κτυπήθηκαν όλα τα δικαιώματα, διώχθηκαν οι πιο πρωτοπόροι εργαζόμενοι, μεταφέρθηκαν παραγωγικές διαδικασίες σε πολλές χώρες με ανοργάνωτη εργατική τάξη Τροποποιήθηκαν όλες οι εφοδιαστικές αλυσίδες και οι αλυσίδες αξίας τεράστιων παραγωγικών τομέων. Η πληροφορικοποίηση και η ψηφιοποίηση δημιούργησαν νέες περιοχές αξιοποίησης και εκμετάλλευσης της εργασίας, και επιτάχυναν και έκαναν ακόμα πιο ευλύγιστο το κεφάλαιο και τους μηχανισμούς απομύζησης της υπεραξίας.

Ο σκέτος διεκδικητισμός των συν-

Δεν μπορεί να συγκροτηθεί καμία εθνική και λαϊκή ενότητα, κανένα αξιόλογο κοινωνικό μπλοκ δυνάμεων, χωρίς να έχει «χώρο» για το «κοινωνικό ζήτημα». Πολλώ δε μάλλον δεν μπορεί να συγκροτηθεί εάν το αγνοεί επιδεικτικά «διότι τώρα προ-έχουν τα εθνικά ζητήματα»

δικάτων ήταν άσφαιρος πλέον, και η συνδικαλιστική πρακτική εντελώς απονομιμοποιημένη στα μάτια των εργαζόμενων. Με τα σημάδια των πρόσφατων κρίσεων, όπως αυτά του 2008-10, της πανδημίας και τώρα του πολέμου, το σκέτο εργατικό κίνημα (ακόμα και σαν ιδέα) αδυνατεί να αρθρώσει αξιόλογο έναν πολιτικό λόγο. Το έχουν ξεπεράσει οι συνθήκες, καρκινοβατεί σε μια φθίνουσα πορεία, υποστηρίζει πλευρές της παγκοσμιοποίησης, και εύκολα ενσωματώνεται σε κάποια από τις αστικές πτέρυγες.

«Αόρατο» αλλά πανταχού παρόν και πλειοψηφικό προλεταριάτο

Επομένως το κύριο εξαγόμενο της πεντηκονταετίας είναι πως τεράστια τμήματα των εργαζόμενων σε ολόκληρο τον κόσμο είναι πολιτικά εξουδετερωμένα, δεν έχουν φωνή, δεν έχουν αυτοτελή πολιτική έκφραση, και παραδίδονται στην εκμετάλλευσή τους από ρεύματα και τάσεις του αστικού πολιτικού χώρου (εθνικισμός, ρατσισμός, συντεχνιασμός κ.λπ.). Στις μέρες μας μάλιστα δεν υπάρχει καν ένα σημαντικό ρεφορμιστικό εργατικό κίνημα. Ένα μεγάλο μέρος του σύγχρονου προλεταριάτου είναι «αόρατο», δεν καταγράφεται πουθενά, δουλεύει από το σπίτι χωρίς ωράρια, χωρίς ασφάλιση και δικαιώματα. Αυτά τα πενήντα χρόνια συνέβη και μια άλλη διαδικασία: βάθυνε όσο ποτέ η κοινωνική ανισότητα στον σύγχρονο κόσμο. Ποτέ στην ιστορία του καπιταλισμού δεν υπήρξε τέτοια άβυσσος ανά-

μεσα σε συσσωρευμένο πλούτο και εξάπλωση της φτώχειας και της ένδειας. Μάλιστα φθάσαμε να θεωρείται εντελώς φυσικό να κυριαρχούν ορισμένοι δισεκατομμυριούχοι (στην ουσία εκπρόσωποι μεγάλων ομίλων, που όμως έχουν και τεράστια προσωπική περιουσία) στις ΗΠΑ, στην Ε.Ε., στην Κίνα και τη Ρωσία, στις χώρες του Κόλπου και αλλού. Αυτοί ορίζουν τις προδιαγραφές της κοινωνικής και οικονομικής ζωής και τα πρότυπα ιδεολογικής συμπεριφοράς...

Άρα έχουμε ένα νέο παγκόσμιο προλεταριάτο ασυγκρότητο, ανοργάνωτο, ασύνδετο, πιο ατομικοποιημένο, τεμαχισμένο και ελεγχόμενο. Πιο πληθυντικό και ετερογενές. Και πιο θηλυκό από ποτέ, αφού οι γυναίκες αποτελούν ένα μεγάλο τμήμα του. Η νέα διάρθρωσή του, οι πείρα του και οι αγώνες του είναι σε πορεία διαμόρφωσης και συγκρότησης. Είναι υπαρκτό και λανθάνον. Είναι μεγαλύτερο και πιο απλωμένο στον πλανήτη παρά ποτέ. Δεν είναι πλέον ένα πλάσμα του αναπτυγμένου Δυτικού κόσμου και των παρυφών του. Είναι η πλειοψηφία του σύγχρονου κόσμου. Άρα το σύγχρονο «κοινωνικό ζήτημα» αφορά όλους όσοι για να ζήσουν πρέπει να δουλέψουν (να πουλήσουν την εργατική τους δύναμη). Όλους όσοι πρέπει να επιβιώσουν αφού απορριφθούν από την παραγωγική διαδικασία (και αυτή είναι μια έντονη τάση της αναδιάρθρωσης). Όλους όσοι πρέπει να σκεφθούν και να ανακαλύψουν έναν κόσμο που να τους χωρά, που να μην διέπεται από

σχέσεις εκμετάλλευσης, όπου θα ζούνε με αξιοπρέπεια κι όχι αλλοτριωμένοι και ακρωτηριασμένοι σαν άνθρωποι. Δεν υπάρχει καμιά ουσιαστική διέξοδος για την ανθρωπότητα χωρίς να επιλυθεί –άρα πρώτα απ’ όλα να αναγνωριστεί– το σύγχρονο κοινωνικό ζήτημα. Δεν επιτρέπεται η γεωπολιτική και οι στρατοπεδεύσεις να απορροφούν και να εκμηδενίζουν το «κοινωνικό ζήτημα». Δεν μπορεί να συγκροτηθεί καμία εθνική και λαϊκή ενότητα, κανένα αξιόλογο κοινωνικό μπλοκ δυνάμεων, χωρίς να έχει «χώρο» για το «κοινωνικό ζήτημα». Πολλώ δε μάλλον δεν μπορεί να συγκροτηθεί εάν το αγνοεί επιδεικτικά «διότι τώρα προέχουν τα εθνικά ζητήματα».

Ελλάδα και «κοινωνικό ζήτημα»

Στη χώρα μας οι καλύτερες στιγμές του εργατικού κινήματος ήταν όταν συνδύασε σωστά τα εθνικά και κοινωνικά ζητήματα, όταν τα είδε στην ενότητά τους, όταν στη βάση τους συγκρότησε τον λαό σε υποκείμενο. Ακόμα, δεν μπορεί να σταθεί σε συνθήκες όπως της Ελλάδας ένα «καθαρό» εργατικό κίνημα που θα παραβλέπει όλα τα εθνικά και δημοκρατικά ζητήματα, όλα τα ζητήματα της Πολιτικής και του κράτους. Δεν μπορεί να σταθεί χωρίς να προβάλλει ένα εναλλακτικό μοντέλο πολιτικής και κοινωνικής οργάνωσης, το οποίο θα αφαιρεί από τις ελίτ τα μονοπώλια που έχουν στα χέρια τους (κράτος, ιδιοκτησία μέσω παραγωγής), και χωρίς να εγκαθιδρύει ένα συνεχές, διαρκές κίνημα εκδημοκρατισμού – το οποίο θα

προϋποθέτει την ουσιαστική συμμετοχή των εργαζόμενων τάξεων και του λαού της χώρας σε όλα τα ζητήματα. Από την πρώτη απεργία στη Σύρα το 1879, από τα πρώτα εργατικά σωματεία που ιδρύθηκαν σε λιμάνια και πόλεις της χώρας, από την απεργία στο Λαύριο, από τον Δημοκρατικό Σύλλογο της Πάτρας που είχε σαν έμβλημα το «η επανάσταση είναι νόμος της προόδου», έως τον γιορτασμό της πρώτης Πρωτομαγιάς στο Παναθηναϊκό Στάδιο (1894), το «Κοινωνικό Ζήτημα» του Γ. Σκληρού (1907) και τις δίχρονες συζητήσεις που προκάλεσε στο περιοδικό *Νουμάς*... από την Φεντερασιόν της Θεσσαλονίκης μέχρι την ίδρυση των πρώτων Εργατικών Κέντρων στο Βόλο και στην Αθήνα, κι έπειτα την ίδρυση της ΓΣΕΕ το 1918... έχει περάσει πολύς καιρός. Το νεαρό τότε εργατικό κίνημα είχε να αντιμετωπίσει τους Βαλκανικούς Πολέμους, τη Μικρασιατική Καταστροφή, τα στρατιωτικά κινήματα και

τον διχασμό της αστικής τάξης, τον φασισμό του Μεταξά και τις διώξεις, τη γερμανική Κατοχή, το Σκοπευτήριο της Καισαριανής την Πρωτομαγιά του 1944, τον εμφύλιο, το μετεμφυλιακό κράτος και τα Μακρονήσια, τα στρατοδικεία και τις εκτελέσεις. Έπειτα τη χαμένη άνοιξη του 1960-67, τη δικτατορία του 1967-74 και τα πρώτα μεταπολιτευτικά χρόνια, την κρίση του 2008-10, τα μνημόνια, την πανδημία, και τώρα ξανά τον πόλεμο. Όπως διαπιστώνει κανείς, οι γενικές (διεθνείς) τάσεις επέδρασαν με ειδικό (τραυματικό) τρόπο στην Ελλάδα και στο εργατικό της κίνημα. Αυτήν την πείρα πρέπει να αναλογιστούμε και να βγάλουμε συμπεράσματα. Όχι για να αποθαρρυνθούμε ή να αλλάξουμε ρότα, αλλά για να τεθεί με ουσιαστικό τρόπο το σύγχρονο «κοινωνικό ζήτημα»: δηλαδή ως αναγκαία προϋπόθεση για τη διέξοδο της χώρας και τη χειραφέτηση, τη δημοκρατία, την ελευθερία.

Επανόρθωση

Στο πασχαλιάτικο αφιέρωμα του προηγούμενου φύλλου («Αναγνώσεις της Λαμπρής», φύλλο 587) ο «Περίπατος παρέα με κείμενα στους δρόμους της Λαμπρής», που αρχίζει στη σελ. 15 και συνεχίζεται στη σελ. 18, είναι του φιλόλογου, συγγραφέα και ποιητή Θανάση Μουσόπουλου, κι όχι –όπως εσφαλμένα γράφεται στην έντυπη έκδοση– του επίσης φιλόλογου και συγγραφέα Νίκου Σταθόπουλου. Ζητάμε συγγνώμη από τους αγαπητούς συνεργάτες μας για το λάθος αυτό...

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚή ΕΠΙΤΡΟΠή

ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Ρεθύμνου 11, 106 82 Αθήνα
Τηλ.: 210 3468282 Φαξ: 210 3468282
E-mail: info@edromos.gr
www.edromos.gr

facebook.com/DromosThsAristeras

youtube.com/ΔρομοστηςΑριστερας1

instagram.com/edromos.gr

twitter.com/edromos

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ:
ΕΝΟΤΗΤΑ αστική μη κερδοσκοπική εταιρία

ΕΚΔΟΤΗΣ:
Ρούντι Πινάλντι

ΝΟΜΙΜΟΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ:
Γιώργος Παπαϊωάννου

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:
Νίκος Ταυρής

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ:
Σταμάτης Μαυροειδής

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:
Τάσος Βαρούνης, Παύλος Δερμενάκης, Κώστας Δημητριάδης, Στέλιος Ελληνιάδης, Ρούλα Μουτσέλου, Βασίλης Ξυδιάς, Σπύρος Παναγιώτου, Γιώργος Παπαϊωάννου, Μιχάλης Σιάχος, Ερρίκος Φινάλης

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ:
Κώστας Ανδριανόπουλος, Αντώνης Ανδρουλιδάκης, Λουκάς Αξελός, Απόστολος

Αποστολόπουλος, Κώστας Βενιζέλος, Νίκος Γεωργιάδης, Πάννα Γιαννουλοπούλου, Κώστας Γκιώνης, Γιώργος Θεοδωρόπουλος, Ιφιγένεια Κаланτζή, Γιώργος Α. Λεονταρίτης, Κώστας Λιβιεράτος, Κώστας Μελάς, Δημήτρης Μόνος, Δημήτρης Μπελαντίς, Μανόλης Μούστος, Ευτύχης Μπιτσάκης, Μύρωνας Ξυδάκης, Δημήτρης Ουλής, Γιώργος Πατέλης, Χρήστος Πραμαντιώτης,

Γιάννης Ραχιώτης, Τριαντάφυλλος Σερμέτης, Λόλα Σκαλτσά, Νίκος Σταθόπουλος, Στάθης Σταυρόπουλος, Κώστας Στοφόρος, Βάννα Σφακιανάκη, Γιάννης Σχίζας, Γιώργος Τζαφέρης, Δημήτρης Α. Τραυλός-Τζανετάτος

Γιάννης Ραχιώτης, Τριαντάφυλλος Σερμέτης, Λόλα Σκαλτσά, Νίκος Σταθόπουλος, Στάθης Σταυρόπουλος, Κώστας Στοφόρος, Βάννα Σφακιανάκη, Γιάννης Σχίζας, Γιώργος Τζαφέρης, Δημήτρης Α. Τραυλός-Τζανετάτος

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ:
Κατού Αρκονάδα (Βολιβία), Σάλεμ Μπεν Παχία (Τυνισία), Χάλεντ Μπαρακάτ (Παλαιστίνη), Τζέιμς Πέτρας (ΗΠΑ), Ντέμπορα

Σαντάνα (Πουέρτο Ρίκο), Χοσέ Μαρία Σισόν (Φιλιππίνες), Ρικάρντο Φιέρο (Αργεντινή), Κάρλο Φορμέντι (Ιταλία)

ΣΚΙΠΣΑ: Στάθης Σταυρόπουλος, Carlos Latuff (Βραζιλία), Vasco Gargalo (Πορτογαλία)

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ:
Δημήτρης Αρβανίτης

ΥΠΕΥΘ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ:
Νίκος Μάλλιαρης
Τηλ.: 6945804299
E-mail: malliaris@edromos.gr

Τάνια Μήτσιου
Τηλ.: 6976864058

ΕΚΤΥΠΩΣΗ:
Newspresshold
Γ. Τασσιόπουλος – Κ. Μπάφλας Ο.Ε.
Τηλ. 210 6620788-734

Με όχημα
την ποίηση

Ανθολόγος: **Λουκάς Αξελός**

ΚΛΕΙΤΟΣ ΚΥΡΟΥ (1921-2006)

Κραυγές της νύχτας

15

Μιλώ με σπασμένη φωνή δεν εκλιπαρώ
Τον οίκο σας μέσα μου μιλούν χιλιάδες στόματα
Που κάποτε φώναζαν οργισμένα στον ήλιο
Μια γενιά που έψελνε τα δικαιώματά της
Κουνώντας λάβαρα πανηγυριού σειώντας σπαθιά
Γράφοντας στίχους εξαισίους μιας πρώτης νεότητας
Ποτίζοντας τα σπαρτά με περίσσιο αίμα
Μικρά παιδιά που αφέθηκαν στο έλεος τ' ουρανού

Η γενιά μου ήταν μια αστραπή που πνίγηκε
Η βροντή της η γενιά μου καταδιώχτηκε
Σα ληστής σύρθηκε στο συρματοπλέγμα
Μοίρασε σαν αντίδωρο τη ζωή και το θάνατο
Οι άνθρωποι της γενιάς μου δεν πεθαίνουν
Στα νοσοκομεία κραυγάζαν έξαλλοι στα εκτελεστικά
Αποσπάσματα τα χέρια τους ήταν μαγνίτες
Τρώγαν πικρό ψωμί καπνίζαν φημερίδες
Ζητώντας ευλαβικά μια θέση σ' αυτή τη γη.

Όπου κι αν στάθηκαν οι σκιές τους ριζώναν
Άδικα προσπαθείτε δε θα ξεριζωθούν ποτέ
Θα προβάλλουν μπροστά στα τρομαγμένα σας μάτια
Τώρα τα καταλάβαμε όλα καταλάβαμε
Τη δύναμή μας και για τούτο μιλώ
Με σπασμένη φωνή που κλαίει
Κάθε φορά στη θύμησή τους.

17

Είναι καιρός ν' αποφασίσεις δεν έχει νόημα
Η αναμονή σάχμα χωρίς διαστάσεις όνομα δίκως
Κέλυφος πρέπει ν' αποφασίσεις τώρα σε λίγο
Ξημερώνει αν βιαστείς θα νυχτώσει θα ξεστρατίσεις
Πετεϊνοί θα λαλούν εκκωφαντικά θ' αναβοσβίνουν
Φώτα θα σημαίνουν σάλπιγγες φωνές που λύγισαν
Στη φωτιά τραύματα που παραμορφώσαν τη μνήμη

Ένας ωκεανός περιμένει τη βάφτισή του

18

Δεν καταυγάζεται πια η μορφή σας περάσατε
Στη δεύτερη σειρά εφεδρείας βλέπετε
Τα πράγματα εκ του ασφαλούς αποκτίσατε
Ύψος υπεροπτικό άλλοι τώρα διασχίζουν
Τα πεζοδρόμια με καινούργια συνθήματα
Άλλες φάλαγγες συμπαγείς τραγουδούν
Εμβατήρια η αυλαία υψώνεται πάλι

Ο ιστορικός σας ρόλος φοβάμαι πως τέλειωσε
Τώρα προσχωρείτε ολοένα στον κατευνασμό
Στους ετήσιους ισολογισμούς εντρυφείτε
Συναλλάσσεσθε φανερά με ανακτορικούς
Αισθάνεσθε του φόβου τα πρώτα συμπτώματα
Σεις που κάποτε μέσα στις φλέβες σας
Άστραψε η φλόγα ενός θεού που πύκνωσε
Τis τάξεις σας και πέθανε μαζί σας.

Ακυβερνησία και εκλογές

■ του **Απόστολου Αποστολόπουλου**

Το πολιτικό σύστημα πάσχει. Η φλυαρία περί εκλογών δεν προσφέρει λύσεις. Δεν υπάρχει ηγεσία ικανή να αντεπεξέλθει στοιχειωδώς στις δυσκολίες, εθνικές και οικονομικές, που αντιμετωπίζει η χώρα. Οι κυβερνήσεις δεν μπορούν να ιεραρχήσουν τα προβλήματα και να βρουν λύσεις όχι μαγικές αλλά εφικτές. Δεν είναι μόνο ζήτημα ικανότητας. Είναι κυρίως θέμα ατολμίας, να μη θιγούν συμφέροντα των Ελλήνων «ολιγαρχών». Οι κυβερνήσεις δεν αντέχουν μια ανανέωση με τα «Μεγάλα Συμφέροντα», προτιμούν ή υποχρεώνονται σε συμβιβασμούς. Οπότε προκύπτει θέμα διαφθοράς που διαχέεται από την κορυφή ως τα τελευταία σκαλοπάτια του Συστήματος και της κοινωνίας. Επικρατεί το σύστημα «κράτα με να σε κρατώ να περνάμε τον καιρό». Δικαιώνεται ο Πάγκαλος όταν είπε το περίφημο «μαζί τα φάγαμε». Όσοι μένουν εκτός νυμφώνος δεν τολμούν να μιλήσουν. Και περιορίζονται να μαζεύουν τα ψίχουλα που πέφτουν από το τραπέζι, δηλαδή τα ψίχουλα που μοιράζουν και για τα οποία επιτίθενται οι κυβερνήσεις ενώ οι αντιπολιτεύσεις υπόσχονται ανελλιπώς περισσότερα ψίχουλα. Έχει στενέψει αφόρητα η έννοια των εκλογών ως δημοκρατική διαδικασία αλλά και περιεχόμενο. Οι εκλογές μυρίζουν έντονα επικράτηση συμφερόντων των μεν έναντι συμφερόντων των δε. Το πηλίκον είναι η εξαχρείωση πλούσιων και φτωχών.

Τα εθνικά θέματα

Εξαιρεση αποτελούν, ακόμα, τα εθνικά θέματα. Σ' αυτά ο κόσμος υψώνει τείχος, όταν και αν αντιληφθεί έγκαιρα τι συμβαίνει, κάτι που δεν είναι ούτε απλό ούτε βέβαιο. Οι κυβερνήσεις προσπαθούν, έως τώρα, να αποφύγουν να συγκρουστούν μετωπικά με το κοινό αίσθημα στα εθνικά θέματα. Ο ΣΥΡΙΖΑ πλήρωσε τις Πρέσπες και εξακολουθεί να τις πληρώνει. Οι χαρούλες με τον Ζάεφ στο Συνέδριο θα κοστίσουν.

Οι συμμένες λεμονόκουπες

Στη σκεπή υπάρχει ο ξένος παράγων που «όλα τα σφάζει, όλα τα μαχαίρωνει». Είναι κακόγουστο ανέκδοτο της κακιάς ώρας οι διαμαρτυρίες των δημοσιολογούντων και οι υποδείξεις τους προς την εκάστοτε κυβέρνηση αγνοώντας, δήθεν, τις «υποχρεώσεις», συμμαχικές ή άλλες, που αδρανοποιούν ή κατευθύνουν τις κυβερνητικές αποφάσεις. Ακόμα και άνθρωποι που δεν αντιμάχονται το σύστημα, αλλά διακρίνουν τους κινδύνους, προειδοποιούν μετά λόγου γνώσεως, όπως π.χ. ο δημοσιογράφος κ. Παπαχελάς, την κυβέρνηση ότι είναι λάθος να μη ζητάει

κάποιο στοιχειώδες αντάλλαγμα για τις διευκολύνσεις ή παραχωρήσεις στον εν λόγω ξένο παράγοντα. Οι τζάμπα παραχωρήσεις δεν παρέχουν εγγύηση σωτηρίας ή μακροβιότητας της κυβέρνησης. Ομοίως, για την προηγούμενη κυβέρνηση, ισχύει ότι οι παραχωρήσεις αλά Πρέσπες δεν είναι εισιτήριο επανόδου στα πράγματα. Σε τέτοιες συνθήκες όλοι καταλήγουν να έχουν τη χρησιμότητα της στυμμένης λεμονόκουπας. Συμπερασματικά, οι εκλεγμένες κυβερνήσεις ούτε τα ελάχιστα τολμούν ακόμα και για στοιχειώδεις αποφάσεις, όπως ο διορισμός της Διοίκησης Τομέων του κρατικού μηχανισμού, π.χ. της Αστυνομίας, που ενδιαφέρουν τον ξένο παράγοντα. Στους δημοσιογραφικούς κύκλους υπάρχει π.χ. σταθερή η φήμη (χωρίς απόδειξη) ότι δεν μπορεί να τοποθετηθεί «όποιος κι όποιος» σε ορισμένα υπουργεία π.χ. Άμυνας ή Εξωτερικών, πριν να ενημερωθεί ο εν λόγω ξένος παράγων. Οι ελληνικές κυβερνήσεις προσπαθούν απλώς να παραμείνουν στη θέση τους όσο μπορούν περισσότερο για να απολαύσουν τα αγαθά της εξουσίας και αφού φύγουν (ενίοτε κλωτσηδόν) προσδοκούν ότι θα επανέλθουν.

Το ΚΙΝΑΛ και η ανάσταση νεκρών

Ο αρχηγός του ΚΙΝΑΛ κ. Ανδρουλάκης δήλωσε ότι δεν θα δεχθεί ως πρωθυπουργός Μητσοτάκη ή Τσίπρα αν σχηματιστεί κυβέρνηση συνεργασίας. Το ΚΙΝΑΛ ξεκίνησε αισιόδοξα αλλά πολύ σύντομα κόλλησε και η άτυπη μετονομασία του σε ΠΑΣΟΚ δεν έφερε καμία αναζωογόνηση. Προφανώς δεν είναι θέμα της τυπικής ονομασίας αλλά του περιεχομένου και ως γνωστόν η νεκρανάσταση παραμένει ακόμα αποκλειστικό προνόμιο του θεανθρώπου. Το ερώτημα γιατί δεν αρέσουν

στον κ. Ανδρουλάκη ο νυν και ο πρώην πρωθυπουργός κανείς δεν το θέτει δημοσίως αλλά, λογικά, όλοι αναρωτιούνται αν ξαφνικά ο κ. Ανδρουλάκης έχασε το μέτρο και πιστεύει ότι μπορεί να επιλέγει κατά βούληση τους πρωθυπουργούς της χώρας, αν επιδιώκει την αστάθεια παρά το ότι δεν του φαίνεται για λύκος που χαίρεται στην αναμπουμπούλα, αν υπάρχει δάκτυλος, εσωτερικός ή εξωτερικός ή αν αποβλέπει σε κάποιο άλλο πολιτικό σκηνικό και χίλια δυο άλλα. Μην ανησυχείτε, θα φανεί εν καιρώ.

Γιατί ο Μπάιντεν ανυπομονεί

Ειρήσθω εν παρόδω ο πρόεδρος Μπάιντεν, κατά την ειδησεογραφία, «ανυπομονεί» να συναντήσει τον κ. Μητσοτάκη. Γιατί βιάζεται ο πρόεδρος των ΗΠΑ; Ο πόλεμος στην Ουκρανία επιβάλλει άμεσα αποφάσεις πριν από ανεπιθύμητα τετελεσμένα; Μήπως πρέπει να τηρηθούν υποσχέσεις προς την Τουρκία που θέλει αποστρατιχοποίηση 16 νησιών και τα κατονομάζει για πρώτη φορά με στόχο π.χ. να αποσυρθούν τα αμυντικά όπλα και να μην αντικατασταθούν; Θα απαντηθούν αυτά και άλλα ερωτήματα ή θα παραταθούν οι εκκρεμότητες; Τη δεκαετία του 1990 ένας Αμερικανός υφυπουργός μόλις πάτησε στο αεροδρόμιο, τότε στο Ελληνικό, ανακοίνωσε ότι θα γίνουν εκλογές αφήνοντας άφωνο τον τότε πρωθυπουργό Κωνσταντίνο Μητσοτάκη, πατέρα του σημερινού πρωθυπουργού. Άραγε τώρα ο πρωθυπουργός ξέρει γιατί τον θέλει επειγόντως ο κ. Μπάιντεν; Θα ξεκαθαρίσει πότε θα γίνουν εκλογές; Όσο ο κόσμος μένει αδρανής, και επειδή δεν βλέπω μεγάλες διαφορές από τη δεκαετία του '90 ως σήμερα, προσωπικά, όπως θα έλεγε και ο Καζαντζάκης, δεν περιμένω τίποτα, δεν ελπίζω τίποτα.

Στην «Αυλή των ΘΑΥΜΑΤΩΝ» (ΜΕ ΤΟΝ ΣΤΑΘΗ)...

Δύση, Φαρ Ουέστ!

Η υποτέλεια και η υποταγή είναι που οδηγούν στην αποθέωση της βλακείας. Αυτό εξηγεί ως έναν μεγάλο βαθμό τις ανοησίες που λέγονται και τις αθλιότητες που γίνονται από το πολιτικό σύστημα.

Η άγρια ταξική (όλο και πιο πολύ) διακυβέρνηση δεν μπορεί παρά να μετέχεται αλλά και να καλλιεργεί τη βλακεία προκειμένου να δικαιολογήσει τα αδικαιολόγητα.

«Ανήκομεν εις την Δύσιν» λοιπόν. Με την Ευρωπαϊκή Ένωση ενδοχώρα των ΗΠΑ. Με την Τουρκία να παίζει τη Δύση στα δάχτυλα. Με τη μισή Κύπρο κατεχόμενη – με όλα αυτά εμείς «ανήκομεν εις την Δύσιν»!

Με τα Μνημόνια και την Εποπεία να μας πίνουν το αίμα, με την ενεργειακή μας πολιτική υπό Υπαγόρευση, με την παρουσία της χώρας υποθηκευμένη, με το παραγωγικό μας μοντέλο υπό Καθεστώς Εντολής – με όλα αυτά εμείς «ανήκομεν

εις την Δύσιν»!

Δεν μετέχουμε καν στη Δύση, «ανήκομεν» στη Δύση!

Αγογγύστως! Δουλοπρεπείς! Όλο και πιο αδύναμοι! Λέγοντας διαρκώς όλο και πιο παράλογα, βλακώδη πράγματα πράττοντας όλο και πιο πολλά, όλο και πιο πολύ, εναντίον των συμφερόντων της χώρας, όλο και πιο πολύ εναντίον της κοινωνίας – των εργατών, των εργαζομένων, των νέων και της ζωής των.

Γίνεται πόλεμος, αλλάζει ο κόσμος, όμως εμείς βρισκόμαστε στη «σωστή πλευρά της Ιστορίας» κατά τη λεβεντομαλάκινη διατύπωση του συρμού – στέλνουμε όπλα στο Τάγμα Αζόφ, απελαύνουμε Ρώσους διπλωμάτες και την ίδια ώρα, με τις ευλογίες των ΗΠΑ, η Τουρκία απειλεί ελληνικά νησιά, διεκδικεί συνεκμετάλλευση, σφάζει Κούρδους – όντας και αυτή

στη «σωστή πλευρά της Ιστορίας».

Όμως, αυτό το μοντέλο διακυβέρνησης, «σκέψης», προπαγάνδας, ραγίζει. Οι Γαλλικές εκλογές, ο τρόπος τους και το αποτέλεσμα τους φανερόνουν τη ρηγμάτωση.

Το τυπικό υβρίδιο διακυβέρνησης επί Παγκοσμιοποίησης, δηλαδή η σύμπληυση Νεοφιλελευθερισμού-Εν-

σωματωμένης Αριστεράς, δηλαδή το Σύστημα που, ειρήσθω εν παρόδω, κατασκευάζει εφ' εαυτού το Αντισύστημα ως ένα χρήσιμο ακροδεξιό σκιάχτρο, εξαντλείται. Εξαντλείται η ρητορική του, η επιρροή του, η αποτελεσματικότητά του.

Όπως σε παρελθούσες δεκαετίες οι καπιταλιστές κατασκεύαζαν τους ναζιστοφασίστες ως «χρήσιμη μαύρη χείρα του συστήματος», έτσι και σήμερα το Σύστημα κατασκευάζει το χρήσιμο Ακροδεξιό Αντισύστημα – πλην όμως το παιχνιδάκι έχει φθάσει στα όριά του.

Επηρεάζουν όλα αυτά εμάς; Εμάς, ναι! Το σύστημα που μας κυβερνά, όχι! Ο Μπτσοτάκης (και ο Τσίπρας στη θέση του, και ο Ανδρουλάκης) σπεύδει στις ΗΠΑ για να πάρει οδηγίες. (Υπάρχει και κενό εξουσίας, φεύγει ο Πάιπς, ώσπου

να ξεψαρώσει ο επόμενος, ο «δικός μας» πάει στην Ουάσινγκτον να πάρει οδηγίες ντιρέκτ)! Όντως λοιπόν

«ανήκομεν εις την Δύσιν»!, όπως οι Ινδιάνοι «ανήκαν» στο Φαρ Ουέστ που τους έφαγε λάχανο.

Ο Γιωργάκης (ξανα)χορεύει ζειμπέκι με τους Τούρκους! Θεωρείται γελοίο από την τεράστια πλειονότητα των Ελλήνων. Δεν θεωρείται όμως το ίδιο γελοίο, όταν ο Μπτσοτάκης (ή ο Τσίπρας) χορεύουν τον χορό της κοιλιάς με τους Λύκους στην Ουάσινγκτον...

ή στις Πρέσπες
ή στις Βρυξέλλες
ή στο Αιγαίο
ή στην Κύπρο...

01 **πολιτική****Στήλη...
άλατος**■ της **Λόλας Σκαλτσά****Big deal**

Γα απορρίμματα αποτελούσαν και συνεχίζουν να αποτελούν μια τεράστια μπίζνα που, δυστυχώς, οι μόνοι που ωφελούνται από απ' αυτήν είναι οι (συγκεκριμένοι) εργολάβοι. Η Περιφέρεια, έρμαιο της κυβέρνησης και των deals που γίνονται από επιτηδείς και επιχειρηματίες, ήδη βρίσκεται μπροστά σε μια ακόμα μεγάλη απάτη.

Στις δύο πρώτες αποφάσεις της ΕΕ του ΕΔΣΝΑ (Ειδικός Διαβαθμιδικός Σύνδεσμος Νομού Αττικής) για το νέο Περιφερειακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Αποβλήτων (31/5/21 και 21/11/21) υπήρχε η εξής διατύπωση: «Για τον ΧΥΤΑ Φυλής υλοποιείται έργο για τη μεταβατική διαχείριση, το οποίο περιλαμβάνει κατασκευή νέων κυττάρων υγειονομικής ταφής χωρητικότητας τουλάχιστον 4.000.000 κ.μ. και την υλοποίηση μεταβατικών υποδομών για την διαχείριση ποσότητας 20.000 τόνων ΑΣΑ ανά έτος».

Όμως, στις 19/4/22, η συγκεκριμένη διατύπωση επαναπροσδιορίστηκε: «Για τον ΧΥΤΑ Φυλής υλοποιείται έργο για τη μεταβατική διαχείριση, το οποίο περιλαμβάνει κατασκευή νέων κυττάρων υγειονομικής ταφής χωρητικότητας τουλάχιστον 4.000.000 κ.μ. με δικαίωμα προαίρεσης για επιπλέον 4.000.000 κ.μ. και την υλοποίηση μεταβατικών υποδομών για την διαχείριση ποσότητας 20.000 τόνων ΑΣΑ ανά έτος». Δηλαδή, επιπλέον 4.000.000 κ.μ. σκουπιδιών, στη λούφα...

Η σωστή διαχείριση των σκουπιδιών θα μπορούσε να αποφέρει κέρδος στους δήμους και αυτό έχει αποδειχθεί από εμπειριστάτες μελέτες τις οποίες, βεβαίως, και οι δήμοι αλλά και η Περιφέρεια γνωρίζουν. Γνωρίζουν, αλλά τα εργολαβικά συμφέροντα είναι εκείνα που καθορίζουν τις κινήσεις τους και λυμαίνονται τον ΕΔΣΝΑ, μονίμως.

Η ανάδοχη κοινοπραξία ΗΛΕΚΤΩΡ στην οποία έχουν ανατεθεί όλες οι εργασίες, είναι ο μοναδικός πολύ-κερδισμένος στην υπόθεση, έχοντας αναλάβει νέους ΧΥΤΑ, μονάδα βιοαερίου, μονάδα στραγγισμάτων, αποτεφρωτήρα κ.λπ. Η καύση των σκουπιδιών αποτελεί επιδείνωση στο ήδη επιβαρυνόμενο περιβάλλον καθώς και ιδιαίτερα κοστοβόρα μέθοδος. Οι κυβερνήσεις, παρά τη ρητορική τους, όχι μόνο δεν προωθούν την ανακύκλωση και τη βιώσιμη ανάπτυξη, αντιθέτως κάνουν πιο πλούσιους τους παράγοντες και σπόνσορές τους.

Το τεράστιο βάρος του πολέμου στους ώμους της παγκόσμιας εργατικής τάξης

■ του **Κώστα Δημητριάδη**

Το πρώτο πράγμα που γίνεται φανερό από την εξέλιξη του πολέμου στην Ουκρανία είναι ότι πρόκειται για κομβικό μεν αλλά κάθε άλλο παρά μοναδικό θέατρο μιας διαρκώς διευρυνόμενης σύγκρουσης ανάμεσα σε κοσμοκρατορικά μπλόκ (ΗΠΑ / Δύση, Ρωσία, Κίνα) που ανταγωνίζονται μεταξύ τους σε παγκόσμια κλίμακα. Ήδη ο πόλεμος πάει να απλωθεί στο χώρο, και παρατείνεται χρονικά. Μέσα στο τελευταίο μόνο δεκαήμερο και μιλώντας μόνο για τις πιο ορατές πλευρές αυτής της σύγκρουσης έχουμε. Την εμπλοκή όλο και περισσότερων ευρωπαϊκών δυνάμεων στον εξοπλισμό της Ουκρανίας με βαρέα όπλα, τις επιταχυνόμενες κινήσεις για την ένταξη Φινλανδίας και Σουηδίας στο ΝΑΤΟ, τις κλιμακούμενες απειλές της Ρωσίας με αναφορές και σε στρατηγικά / πυρηνικά όπλα και αύξηση της πιθανότητας ανοίγματος νέου μετώπου στην Υπερδνειστερία. Νέα διαρκώς οξύτερα επεισόδια «του πολέμου των υδρογονανθράκων» ανάμεσα σε Ευρώπη / Δύση και Ρωσία. Μιαν εντυπωσιακή πύκνωση των κινήσεων από πλευράς Κίνας. Συμφωνία για κινεζική παρουσία στα νησιά Σολομώντα και τις αντιδράσεις της Αυστραλίας, κινεζικές δηλώσεις σε ασυνήθιστα υψηλούς «προειδοποιητικούς» τόνους προς την Ευρώπη – για να μείνουμε στα πιο χτυπητά.

Ο χαρακτήρας της εποχής πολέμων που έχει ανοίξει

Η γεωπολιτική διάσταση της σύγκρουσης πάει να κρύψει μια κρίσιμη αλήθεια. Ότι

όλοι οι εμπλεκόμενοι μεγάλοι κρατικοί δρώντες, με πρώτες τις συγκρουόμενες κοσμοκρατορικές δυνάμεις, είναι παραλλαγές - προσωποποιήσεις της κοινωνικής σχέσης «κεφάλαιο». Κανένας «παίκτης» δεν αποτελεί παράδειγμα μιας λογικής «πέραν των δρόμων του κεφαλαίου». Οι ιθύνουσες τάξεις τους λειτουργούν με τις ίδιες μεθόδους καπιταλιστικής εκμετάλλευσης και με τις ανάλογου περιεχομένου αξιώσεις κατίσχυσης επί των πιο αδύνατων. Που ορίζονται από τους αδυσώπητους ανταγωνισμούς του κόσμου του κεφαλαίου μέσα στο πλαίσιο ενός παγκόσμιου συστήματος που δεν αντιμετωπίζει την υπολογίσιμη αμφισβήτηση του καπιταλιστικού του χαρακτήρα. Και στο ίδιο αυτό πλαίσιο δεν παύουν να αναπαράγουν τους κλασικούς και ιστορικά γνωρίμους, μεγαλοκρατικούς τους εθνικισμούς, ο καθείς με τα δικά του «χρώματα» και αντλώντας από τις δικές του «παραδόσεις».

Δεν κρίνουμε τόσο αναγκαίο να επανέλθουμε για άλλη μια φορά σ' αυτό το σημείωμα, στα όσα αφορούν τις ληστρικές καπιταλιστικές-ιμπεριαλιστικές λογικές της «Δύσης» και τις πρωτοβουλίες της, ως του ισχυρότερου κέντρου, που έχουν ωθήσει τα πράγματα στη σημερινή κλιμακούμενη σύγκρουση. Αυτά είναι αρκετά γνωστά και σε σημαντικό βαθμό βιωμένα από μια χώρα σαν τη δική μας. Στην παρούσα φάση γίνεται αναγκαίο προκειμένου να κατανοήσουμε τον χαρακτήρα της εποχής πολεμικών συγκρούσεων που έχει ανοίξει, το να δούμε ότι και οι ανερχόμενες κοσμοκρατορικές δυνάμεις (Ρωσία,

Κίνα), με τους σχεδιασμούς των ηγετικών τους τάξεων, κινούνται επιταχυνόμενα στις κλασικές ράγιες των επιθετικών μεγαλοκρατικών πρακτικών. Και ότι και οι δικές τους, άλλοτε πιο απροκαλύπτές και άλλοτε πιο συγκαλυμμένες μορφές γεωπολιτικής αρπαγής και τα κύματα καπιταλιστικής συσσώρευσης / επέκτασης (καταστροφισμού και επανασυσσώρευσης κεφαλαίου) προσθέτουν δεινά για τους εργαζόμενους σε όλο τον κόσμο, για τους λαούς και τις μικρότερες χώρες.

Γιατί είναι κρίσιμη αυτή η ανάγκη; Διότι στις συνειδήσεις των δυνάμεων που προσβλέπουν σε μια προοπτική κοινωνικής απελευθέρωσης στη χώρα μας, έχει αξιόλογη πέραση το παγιδευτικό σχήμα: ο εχθρός (Ρωσία και σ' ένα δεύτερο επίπεδο η Κίνα) του κύριου εχθρού μου (ΝΑΤΟ – Δύση) λειτουργεί «αναγκαστικά» υπέρ μου και ποντάρω στο να νικήσει. Στάση που φθείρει κριτήρια και συνειδήσεις και καταλήγει να σέρνεται τελικά πίσω από την δήθεν «αναγκαιότητα» της κάθε κυνικής μεγαλοκρατικής λογικής. Είναι ζωτική, άμεση ανάγκη να αναπτύξουμε μια κριτική στάση απέναντι σ' αυτή τη λογική. Και οι 3 κοσμοκρατορικές δυνάμεις (ΗΠΑ, Ρωσία, Κίνα) ακροβολίζονται και ετοιμάζονται για μια γενικευμένη, παρατεταμένη σύγκρουση και για έναν παγκόσμιο αναταρασμό ισχύος και επιρροής. Οι ρωσικές επιδιώξεις που βρίσκονται στο κέντρο της επικαιρότητας είναι προφανώς εντελώς άλλης τάξης από τα περί απελευθέρωσης και προστασίας των ρωσόφωνων πληθυσμών της Ουκρανίας.

Πρώτη ανάγκη, η στερέωση μιας οπτικής της πλευράς της παγκόσμιας εργατικής τάξης (που είναι επί του παρόντος ο μεγάλος απών των εξελίξεων), των λαών και των μικρότερων χωρών που η ύπαρξή τους συμπίεζεται αφόρητα

Επεκτεινόμενες ραγδαία, αναπαράγουν για πολλοστή φορά τις κλασικές μεγαλοκρατικές αξιώσεις περί ζωτικού χώρου. Το όλο και πίο κυνικά απογυμνούμενο «επιχείρημα» είναι μια αξίωση ανασύστασης της ρωσικής αυτοκρατορίας. Και η ηγεμονική χρεωκοπία της ρωσικής πολιτικής δεν είναι άσχετη με τα ειδικά χαρακτηριστικά του ρωσικού καπιταλισμού. Αλλά και η Κίνα αντίστοιχα επεκτείνεται ραγδαία σε παγκόσμιο επίπεδο και καταλαμβάνει θέσεις παίζοντας το δικό της παίγνιο με τους όρους της καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης. Θέμα που χρειάζεται ιδιαίτερη μελέτη γιατί θα επηρεάσει σε μέγιστο βαθμό την τροπή των παγκόσμιων εξελίξεων.

Τα Βάρη του πολέμου τα πληρώνουν οι εργαζόμενοι όλου του κόσμου

Μιλώντας για τον χαρακτήρα του σημερινού παγκόσμιας κλίμακας πολέμου ανάμεσα σε κοσμοκρατορικά μπλόκ, πρέπει να επανέλθουμε στα βασικά, γιατί αυτά σήμερα φαίνεται να τα έχει θολώσει ο τρέχων δυσμενής συσχετισμός κοινωνικών δυνάμεων. Τι σημαίνει αυτός ο πόλεμος για την παγκόσμια εργατική τάξη, για τους λαούς όλου του κόσμου; Πρώτα απ' όλα τη φυσική εμπλοκή εκατομμυρίων εργαζομένων στις πολεμικές επιχειρήσεις. Με όλα τα δεινά και τον αφανισμό της ζωής των μαχόμενων και των αμάχων. Κατά δεύτερον, μεγάλα κύματα καταστροφισμού (με τις εικόνες εκθεμελίωσης κοινωνικών και παραγωγικών υποδομών) που σωρρεύουν ρήμαγμα και φτωχοποίηση για εκατομμύρια ανθρώπων που ζουν από τη δουλειά τους και βλέπουν τους πόρους της ζωής τους (δουλειές, στέγαση, αστικό ιστό, νερό, τροφή) να αφανίζονται. Επιπλέον σημαίνει μαζική ένταξη στην «πολεμική οικονομία». Στροφή του κεφαλαίου στη βιομηχανική παραγωγή εξοπλισμών σαν μέσο για να σπρώξει στο μέλλον τα αδιέξοδα της κρίσης του. Η κλασική συνταγή που αναπαράγει αναπόφευκτα τη λογική του πολέμου και έχει οδηγήσει πάντοτε σε μεγάλα κοινωνικά πτωχεύματα. Αλλά ιδιαίτερα στην σημερινή ιστορική φάση επιθετικής προώθησης τεράστιων και βαθύτατα αντικοινωνικών αναδιαρθρώσεων, ενίσχυση της πολιτικής νομιμοποίησης

της «πολεμικής οικονομίας» (με το μάντρωμα που φέρνουν οι μεγάλες στρατοπεδεύσεις) σημαίνει κάμψη των κοινωνικών αντιστάσεων, πίο δυσμενείς όρους ταξικής πάλης, φόρτωμα του τεράστιου κόστους αυτών των αναδιαρθρώσεων στα λαϊκά εργαζόμενα στρώματα. Προβλή ως «αναγκαίων» των «θυσιών» που συνεπάγεται η ξέφρενη άνοδος των τιμών τώρα που διεξάγεται ο πόλεμος της «ελευθερίας απέναντι στους απολυταρχισμούς». Και για σημαντικά τμήματα του παγκόσμιου προλεταριάτου σημαίνει επίσης μαζική μετανάστευση και προσφυγιά με τους πολλαπλά δυσμενείς όρους για τα ίδια και για το προλεταριάτο των χωρών υποδοχής, που φέρνει μαζί της.

Καμία από τις ανερχόμενες δυνάμεις (Κίνα, Ρωσία, η κάποια άλλη) σήμερα δεν παίζει ρόλο αντίστοιχο μ' αυτόν που έπαιξαν στη διάρκεια του 20ού αιώνα. Να προσφέρει σε τελική ανάλυση ένα θετικό πρόταγμα ικανό να στηρίξει και να εμπνεύσει μεγάλα λαϊκά κινήματα. Η διεθνής τους πολιτική, οι βλέψεις τους, τα παίγνια ακραίου καπιταλισμού «των καυσίμων, των τροφίμων και των πρώτων υλών» στα οποία συμπρωταγωνιστούν, οδηγούν σε μαζική εξαθλίωση τον παγκόσμιο πληθυσμό. Από την άλλη, η εσωτερική τους πολιτική κατάσταση και ποιότητα, που άλλωστε με σύνθετο τρόπο βρίσκεται πίσω από την εξωτερική τους συμπεριφορά, είναι γεμάτη από κοινωνικές ανισότητες και αλλοτριώσεις και ιδιαίτερα στην περίπτωση της Κίνας από νέες μορφές ακραίας αλλοτρίωσης κάτω από την ισχύ ενός υπερδιογκωμένου πανεποπτικού κράτους Δεβιάθαν. Που πρέπει να μας απασχολήσει σοβαρά η λογική που «εξάγει» σε παγκόσμιο επίπεδο και «τα παραδείγματα προς μίμηση» που μπορεί να προσφέρει στους κατά τα άλλα αντιπάλους της.

Συμπερασματικά: Πρώτη ανάγκη, η στερέωση μιας οπτικής της πλευράς της παγκόσμιας εργατικής τάξης (που είναι επί του παρόντος ο μεγάλος απών των εξελίξεων), των λαών και των μικρότερων χωρών που η ύπαρξή τους συμπίεζεται αφόρητα. Αυτό απαιτεί την κατάκτηση αυτονομίας απέναντι στις στρατοπεδεύσεις που ορίζουν τα μεγάλα κοσμοκρατορικά μπλόκ.

Πρόβες θερμού επεισοδίου στο Αιγαίο

Αποθράσυνση της Άγκυρας με την ανοχή της Δύσης

■ του Σπύρου Παναγιώτου

Λίγο μόλις διάστημα μετά τη συνάντηση Μητσοτάκη-Ερντογάν με αντικείμενο τη συνεργασία των δύο χωρών για την ενδυνάμωση της Ν.Α. πτέρυγας του ΝΑΤΟ και τις θερμές δηλώσεις για «καλό κλίμα» και «πλαίσιο συναντίληψης», το Αιγαίο όλο και περισσότερο θυμίζει περιοχή τις παραμονές θερμού επεισοδίου. Δεκάδες είναι οι παραβιάσεις του ελληνικού εναέριου χώρου από μαχητικά, κατασκοπευτικά και μη επανδρωμένα αεροπλάνα ενώ με προκλητικό τρόπο και σχεδόν σε καθημερινή βάση οι πιλότοι της τουρκικής πολεμικής αεροπορίας πραγματοποιούν υπερπτήσεις πάνω από κατοικημένα, μικρά και μεγάλα, νησιά του Ανατολικού Αιγαίου. Μόλις προχθές Τετάρτη, και ως την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές, πραγματοποιήθηκαν 26 παραβιάσεις και 30 υπερπτήσεις πάνω από ελληνικά νησιά μεταξύ των οποίων η Κως, η Ρόδος, η Λέρος, η Νίσυρος, η Κάρπαθος και βορειότερα η Σάμος. Η προκλητικότητα της Άγκυρας ξεπέρασε τα συνηθισμένα της επίπεδα αν συνηγορηθεί ότι οι παραβιάσεις συνεχίστηκαν με την ίδια ένταση και μετά το «έντονο» διάβημα διαμαρτυρίας που επιδόθηκε στον Τούρκο πρόσβη από το υπουργείο Εξωτερικών.

Λίγες μέρες νωρίτερα, μεγάλη εντύπωση είχαν προκαλέσει οι αποκαλύψεις του ιστότοπου *Nordik Monitor* (πρόκειται για αντικαθεστωτικό, τουρκικό ιστότοπο με έδρα τη Σουηδία) ότι στα πλαίσια της τουρκικής στρατιωτικής άσκησης «Γαλάζια

Πατρίδα», οι ειδικές δυνάμεις της χώρας πραγματοποίησαν άσκηση με σενάριο την κατάληψη ελληνικού νησιού. Ταυτόχρονα με την κλιμάκωση της έντασης στο Αιγαίο εκδηλώνεται και μια οξυτάτη διπλωματική παρέμβαση, όπου σε υψηλούς τόνους και υπό συνεχείς απειλές, Τούρκοι αξιωματούχοι επαναφέρουν το θέμα της αποστρατιωτικοποίησης των νησιών του Αιγαίου ως προϋπόθεση για την μη έμπρακτη αμφισβήτηση της κυριαρχίας της Ελλάδας σε αυτά. Σε πρόσφατες δηλώσεις του ο υπουργός Άμυνας της Τουρκίας προσδιόρισε 16 μεγάλα νησιά που διαθέτουν στρατό και οπλικά συστήματα για την άμυνά τους και επαναλαμβάνοντας τους ισχυρισμούς της Τουρκίας περί παραβίασης της Συνθήκης της Λοζάνης και την Συμφωνία των Παρισίων σημείωσε υπαινικτικά: «Όταν στρατιωτικοποιούνται αυτά τα νησιά, τότε κανένας δεν έχει δικαίωμα να πει κουβέντα απέναντι στις προσπάθειες της Τουρκίας που έχουν αμυντικό στόχο».

Ελληνική σιωπή – Δυτική στήριξη

Τη στιγμή που η πολιτική ελίτ των Αθηνών, πειθαρχώντας στις απαιτήσεις ΗΠΑ-ΝΑΤΟ, ετοιμάζεται να στείλει δεύτερη δόση οπλικών συστημάτων στην Ουκρανία αποδυναμώνοντας την άμυνα των νησιών μπροστά στην κλιμάκωση της τουρκικής επιθετικότητας, ακολουθεί το δόγμα του υπουργού Άμυνας Ν. Παναγιωτακόπουλου: «Είναι άσχημη στιγμή να λες κακά λόγια για την

Τουρκία στο ΝΑΤΟ». Έτσι, παρά τις ευθείες απειλές, αποφεύγει να καταγγείλει σε ΟΗΕ, Ε.Ε. και ΝΑΤΟ τις πρόβες πολέμου στο Αιγαίο, ενώ μένει ακόμα αναπάντητη η δεύτερη επιστολή του Τούρκου πρέσβη Σινιρλίογλου στον ΟΗΕ που μεταξύ άλλων σημείωνε: «Η ελληνική κυριαρχία στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου είναι εξαρτώμενη από την αποστρατιωτικοποίησή τους». Από την πλευρά της η Άγκυρα αξιοποιεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τη γεωπολιτική της αναβάθμιση προσφέροντας υπηρεσίες τόσο στη Δύση όσο και στη Ρωσία, αποσπώντας επαίνους και δώρα από όλες τις πλευρές. Δύση και Ανατολή σιωπούν επιδεικτικά στη νέα εισβολή τουρκικών δυνάμεων στο Ιράκ. Ενώ η Τουρκία, κλείνοντας τον εναέριο χώρο της στα ρωσικά αεροπλάνα προς τη Συρία, φανερώνει τις προθέσεις της για νέες, επιθετικές ενέργειες στη Συρία. Ταυτόχρονα, σε Κύπρο και Αιγαίο, έχει ουσιαστικά επιβάλει την ατζέντα της σε όλους τους διεθνείς οργανισμούς και επιχειρεί να δημιουργήσει αντίστοιχα τετελεσμένα και στο πεδίο, εκμεταλλευόμενη στο έπακρο την υποχωρητικότητα και το κλίμα συμβιβασμού της ελληνοκυπριακής ηγεσίας. Η ουκρανική κρίση εμφανίζεται ως παράθυρο ευκαιρίας για την αποφασιστική προώθηση όλων των επιθετικών βλέψεων της Άγκυρας και η ανοχή της δυτικής συμμαχίας αποθρασύνει τις ενέργειές της δημιουργώντας όρους νέου μετώπου ανάφλεξης σε ολόκληρη την περιοχή.

01 **ΠΟΛΙΤΙΚΗ**► **ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ** από την Κύπρο ■ του **Κώστα Βενιζέλου**

Η Άγκυρα πήγε ταμείο για να εξαργυρώσει

Η Τουρκία ζητά ανταλλάγματα για τη «μεσολάβησή» της στο Ουκρανικό Πρώτο πιάτο το κυπριακό φυσικό αέριο

Αν και τα Ηνωμένα Έθνη ήταν εν πολλοίς εξαφανισμένα από της έναρξη της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, η επανεμφάνιση του γενικού γραμματέα του Διεθνούς Οργανισμού στο προσκήνιο συνδέθηκε με προσωπική παρέμβασή του στον συνεχιζόμενο πόλεμο. Κι αυτή η παρέμβαση έγινε μέσω Άγκυρας. Καθοδόν προς Μόσχα και Κίεβο, που είναι τα εμπλεκόμενα εμπόλεμα μέρη, ο Αντόνιο Γκουτέρες επέλεξε να σταθμεύσει στην Άγκυρα. Και το έκανε για να δώσει τις «ευλογίες» του στον «μεσολαβητικό» ρόλο της κατοχικής δύναμης στο Ουκρανικό. Η παρουσία του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ στα παλάτια του Ερντογάν σφράγισε τον τουρκικό ρόλο και μετά το τέλος του πολέμου. Ο Αντόνιο Γκουτέρες το έπραξε τούτο ενώ συνεχίζεται η εισβολή της Τουρκίας στο ιρακινό Κουρδιστάν. Η στήριξη της λεγόμενης διεθνούς κοινότητας προς την «ειρηνολογία» Άγκυρα, γίνεται όταν η χώρα αυτή κατέχει ξένα εδάφη (Κύπρος), εμπλέκεται σε πολέμους και κρίσεις (Συρία, Λιβύη, Καύκασο) και υλοποιεί βαθμιαία έναν μεγάλο επεκτατικό σχεδιασμό στην ευρύτερη περιοχή.

Τα μεγάλα και ισχυρά συμφέροντα, στη σύγκρουση που βρίσκεται σε εξέλιξη σε ουκρανικό έδαφος αλλά αφορά πρωτίστως τον αγώνα επικράτησης της Δύσης σε βάρος της Ρωσίας αλλά βασικά κατά της Κίνας και τανάπαλιν, θεωρούν πως η Τουρκία είναι βασικός παίκτης. Γι' αυτό και την «ξεπλένουν» από τις... αμαρτίες της, την παραβατική της συμπεριφορά. Αυτά είναι τα δεδομένα σε αυτήν τη χρονική και κρίσιμη συγκυρία. Αυτά τα δεδομένα τα αξιοποιεί στο έπακρο η Άγκυρα. Και γι' αυτό και θέτει αξιώσεις επιχειρώντας να εξαργυρώσει τον ρόλο και την... προσφορά της. Αυτή είναι μια πάγια τακτική της Τουρκίας, που συνήθως έχει αποτέλεσμα καθώς υπάρχουν πάντα «καλοθελητές» να την ικανοποιήσουν.

Στο... καλάθι η Κύπρος

Η Τουρκία θέλει πάντα ανταλ-

λάγματα. Και σε αυτά περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, τόσο η Κύπρος όσο και η Ελλάδα και στη δική μας περίπτωση, του ελληνισμού, είναι προφανές πως τα θέλει όλα. Τώρα δε με την αναβάθμιση του ρόλου της λόγω Ουκρανικού, οι αξιώσεις έχουν γίνει πιο επιτακτικές και απόλυτες.

Στο επίκεντρο είναι το θέμα του φυσικού αερίου της Ανατολικής Μεσογείου, το οποίο επανήλθε με τον πόλεμο στην Ουκρανία και έχει μπει στο τραπέζι των συζητήσεων ενόψει της προσπάθειας

για απεξάρτηση της Ευρώπης από το ρωσικό αέριο. Το μεγάλο στοίχημα είναι πώς αξιοποιείται αυτή η συγκυρία από την Αθήνα και τη Δευκωσία και πώς από την Άγκυρα.

Σημειώνεται συναφώς ότι κατά τη διάρκεια της πρόσφατης επίσκεψης στην Κύπρο του βοηθού γενικού γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών Μιροσλάβ Γιέτζια, ο κατοχικός ηγέτης Ερσίν Τατάρ πρότεινε όπως συζητηθεί κατά προτεραιότητα, αντί οποιουδήποτε άλλου ΜΟΕ, το θέμα του φυσικού αερίου. Η πρόταση αυτή

Την ένταση της Τουρκίας στους ενεργειακούς σχεδιασμούς της Ανατολικής Μεσογείου δεσμεύθηκε να πράξει η υφυπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ, Βικτώρια Νούλαντ, κατά το πρόσφατο ταξίδι της και επί τούτου υπάρχουν και δημόσιες τοποθετήσεις της

αφορά τη συνδιαχείριση και τον καταμερισμό των εσόδων πριν από την επίτευξη συμφωνίας στο Κυπριακό. Πρόκειται για μια παλαιότερη πρόταση της τουρκικής πλευράς, που κατατέθηκε το 2011 και το 2012 «βελτιωμένη», αποτελεί ένα κόλπο για να βάλει η Τουρκία χέρι στον φυσικό πλούτο χωρίς να επιτευχθεί συμφωνία στο Κυπριακό.

Μια τέτοια πρόταση είναι εκτός συζήτησης. Κι αυτό γιατί η Άγκυρα μέσω των Τουρκοκυπρίων θέλει να έχει μερίδιο στο φυσικό αέριο πριν από την επίτευξη συμφωνίας

στο Κυπριακό. Είναι προφανές πως εάν το εξασφαλίσει τούτο δεν θα έχει λόγο να συζητά για λύση. Το ζητούμενο, βέβαια, είναι πώς αντιδρούν οι διάφοροι διεθνείς παίκτες. Ιδιαίτερα τώρα, που έχουν ανάγκη την Τουρκία και της προσφέρουν αναβαθμισμένο ρόλο.

Τα Ηνωμένα Έθνη, η Ε.Ε., οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Βρετανία, θεωρούν πως λόγω και των εξελίξεων στο Ουκρανικό, πρέπει να υπάρξουν εξελίξεις στα ενεργειακά και κάποιοι εξ αυτών, για να είναι οι επόμενες κινήσεις χωρίς προβλήματα και εντάσεις, θέλουν την Τουρκία στην εξίσωση. Για να αποφευχθεί το όποιο «ατύχημα» και σημειωθούν οι όποιες καθυστερήσεις. Υπενθυμίζεται συναφώς ότι την ένταση της Τουρκίας στους ενεργειακούς σχεδιασμούς της Ανατολικής Μεσογείου δεσμεύθηκε να πράξει η υφυπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ, Βικτώρια Νούλαντ, κατά το πρόσφατο ταξίδι της και επί τούτου υπάρχουν και δημόσιες τοποθετήσεις της.

Πώς βλέπει η Άγκυρα την εμπλοκή της; Καταρχήν θεωρεί πως χωρίς την ίδια καμία εξέλιξη στα ενεργειακά δεν μπορεί να υπάρξει. Τούτο σημαίνει ότι διά της ισχύος θέτει επιτακτικά την παρουσία της. Και με τους δικούς της όρους. Από τις συζητήσεις προκύπτει πως για την Άγκυρα και τους εγγάθετους της στα κατεχόμενα, όλα θα πρέπει να περάσουν από την «κυριαρχική ισότητα» και το «ίσο διεθνές καθεστώς» του ψευδοκράτους. Διά της αναγνώρισης του ψευδοκράτους, δηλαδή. Αξιώσεις που προφανώς δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτές.

Σε αυτό το νέο γεωπολιτικό τοπίο, η Αθήνα όπως και η Δευκωσία έχουν καταντήσει να έχουν έναν ρόλο: Να παρακολουθούν τις εξελίξεις παθητικά και υποτακτικά. Ό,τι αποφασίσουν οι υπερατλαντικοί «σύμμαχοι» και οι Βρυξέλλες, ακολουθούν. Με αυτή την προσέγγιση είναι σίγουρο ότι θα χάσουν το... τρένο ξανά. Εάν δεν έχει, βέβαια, ήδη φύγει από τον σταθμό.

Νέα προσπάθεια φίμωσης του Σενέρ Λεβέντ

Το ισλαμοφασιστικό καθεστώς της Άγκυρας επέβαλε –διά τουρκικού δικαστηρίου– στον Τουρκοκύπριο δημοσιογράφο, Σενέρ Λεβέντ, ποινή φυλάκισης ενός έτους. Ο Σενέρ Λεβέντ κατηγορήθηκε, διώχθηκε και καταδικάστηκε για ένα δημοσίευμα της εφημερίδας του *Αφρίκα-Αβρούπα*. Για μια γελοιογραφία που θεωρήθηκε από την Άγκυρα ως «προσβλητική», για τον ίδιο τον Τούρκο πρόεδρο, Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Την καταδίκη του ανακοίνωσε σε ανάρτηση του ο ίδιος ο Λεβέντ: «Δικασθήκαμε και αθωωθήκαμε σε δικό μας “δικαστήριο” για την ίδια υπόθεση. Ωστόσο, επειδή δεν αναγνώρισαν την απόφαση του δικαστηρίου μας, ξεκίνησαν νέα δίκη για την ίδια υπόθεση στην Άγκυρα. Και με καταδίκασαν ερήμην μου». Ο Τουρκοκύπριος δημοσιογράφος προσθέτει και τα εξής: «Η φασιστική κυβέρνηση στην Άγκυρα, η οποία έχει εντείνει τις πιέσεις της προς εμάς, στοχεύει και προσπαθεί να εκφοβίσει στη χώρα μας όλους όσους αντιτίθενται στην ίδια. Όπως εκείνοι δεν αναγνωρίζουν την απόφαση του δικού μας

“δικαστηρίου” και εγώ δεν αναγνωρίζω την απόφαση του δικού τους δικαστηρίου. Η δικαιοσύνη που έχει στριμωχτεί ανάμεσα στα δυο χείλη ενός δικτάτορα είναι ήδη νεκρή στην Τουρκία».

Ο Σενέρ Λεβέντ διεξάγει αντικατοχικό αγώνα στα Κατεχόμενα. Αναμετρήθηκε πολλές φορές με το κατοχικό καθεστώς, με το καθεστώς της Άγκυρας διακινδυνεύοντας τη ζωή του. Ο Ερντογάν θέλοντας να εξουδετερώσει κάθε αντίθετη με αυτόν φωνή, μεθόδευσε την καταδίκη του Τουρκοκύπριου δημοσιογράφου. Αυτό που επιβάλλεται είναι η προστασία του Λεβέντ, ο οποίος είναι πολίτης της Κυπριακής Δημοκρατίας. Μπορεί η ποινή να έχει μετατραπεί σε χρηματικό πρόστιμο, ωστόσο είναι προφανές πως ο Τουρκοκύπριος δημοσιογράφος παραμένει –όπως και εδώ και χρόνια– στο στόχαστρο του Ερντογάν. Ανά πάσα στιγμή μπορεί να ανατρέψει εκ νέου την απόφαση και να συλλάβει τον Λεβέντ και να το ρίξει στα μπουντρούμια του Αττίλα.

02 διεθνή

Είναι κι ο πόλεμος μια κάποια λύση;

■ ΤΟΥ Γιώργου Αναστασίου

Ο ι αιματηρές συγκρούσεις εξακολουθούν να μαίνονται στην Ουκρανία, και μαζί τους μαίνεται ο επικοινωνιακός πόλεμος. Είναι όλο και πιο δύσκολο να ξεχωρίσει κανείς την αλήθεια μέσα στον βομβαρδισμό ψεύδους και προπαγάνδας και των δύο πλευρών. Αλλά κάτι που γίνεται σχετικά εύκολα κατανοητό είναι ότι ενισχύεται διαρκώς η τάση προς τον πόλεμο, και αυξάνονται οι κίνδυνοι «ατυχημάτων» με ανεξέλεγκτες συνέπειες. Αυτό ισχύει στην Ουκρανία, αλλά και πολύ πέρα από αυτήν, καθώς η ένταση μεγαλώνει σε διάφορα μέτωπα και ανοίγουν νέα πεδία αντιπαράθεσης σε περιοχές άγνωστες ως τώρα στο ευρύ κοινό. Η τάση αυτή γεννήθηκε και δυναμώνει εξαιτίας της ολόπλευρης κρίσης που ταλανίζει ανισόμετρα μεν αλλά συνολικά το ενιαίο διεθνές σύστημα οικονομικών και κοινωνικών σχέσεων, και της αδυναμίας αντιμετώπισής της από τις αντιμαχόμενες Δυνάμεις – που επιδιώκουν είτε να διατηρήσουν είτε να κατακτήσουν την παγκόσμια ηγεμονία. Κάπως έτσι όλο και περισσότεροι θεωρούν ότι ο πόλεμος, ακόμη και γενικευμένος, μπορεί να είναι μια κάποια λύση, μια ανάσα... **ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ** παράδειγμα των νέων πεδίων αντιπαράθε-

σης σε «άγνωστες» γειτονίες του κόσμου είναι η αναταραχή που εκδηλώνεται με επίκεντρο τις Νήσους του Σολομώντα στην Ωκεανία, αφότου η κυβέρνηση αυτής της νησιωτικής χώρας των 700.000 κατοίκων πραγματοποίησε μια εντυπωσιακή στροφή προς την Κίνα. Η υπογραφή συμφωνιών οικονομικής αλλά και στρατιωτικής συνεργασίας με το Πεκίνο έχει προκαλέσει την οργή του Δυτικού μπλοκ, με προεξάρχουσα την Αυστραλία, που είχε συνηθίσει να θεωρεί «πίσω αυλή της» αυτά τα νησιά. Η φιλοκινεζική στροφή πραγματοποιήθηκε μετά από διακριτικό φλερτάρισμα μηνών από το Πεκίνο, που και με αυτόν τον τρόπο απαντά στη συμφωνία ΑΥΚΥΣ, η οποία στοχοποιεί την Κίνα. Η αυστραλιανή κυβέρνηση από την πλευρά της απειλεί εμμέσως πλην σαφώς με επέμβαση στις Νήσους ώστε «να πάψει η αποσταθεροποίηση»... **ΒΟΡΕΙΟΤΕΡΑ**, η ένταση διατηρείται υψηλή όσον αφορά την Ταϊβάν. Οι Αμερικανοί από τη μια διαβεβαιώνουν ότι εξακολουθούν να σέβονται την αρχή της «μίας Κίνας», κι από την άλλη στέλνουν ισχυρές ναυτικές δυνάμεις στην περιοχή – οι οποίες, μαζί με τον επανεξοπλισμό της Ταϊβάν, κλείνουν το μάτι

στην ταϊβανέζικη κυβέρνηση, που επιδιώκει να οριστικοποιήσει την απόσχιση από την ηπειρωτική χώρα. Αυτό όμως αποτελεί «κόκκινη γραμμή» για το Πεκίνο, που ξεκαθαρίζει ότι μια τέτοια πιθανότητα δεν θα γίνει ανεκτή. Αποκορύφωμα ήταν η δήλωση του Ουάνγκ Ουενμπίν, εκπροσώπου του κινεζικού Υπουργείου Εξωτερικών, ο οποίος προχθές κάθε άλλο παρά απέκλεισε μια κίνηση «δυναμικής» επανενσωμάτωσης του νησιού: «Ο Λευκός Οίκος παραδέχεται ότι η Ταϊβάν είναι τμήμα της Κίνας, αλλά εξακολουθεί να μιλά για πιθανή κινεζική “επίθεση” εναντίον της. Δεν είναι κάπως αντιφατικό αυτό; Μπορεί μια χώρα να θεωρηθεί ότι “εισβάλλει” σε έδαφος που της ανήκει;».

Ο ΙΔΙΟΣ δύο μέρες νωρίτερα απηύθυνε πολύ σκληρότερες προειδοποιήσεις, κυρίως προς τις ΗΠΑ αλλά και τις ευρωπαϊκές δυνάμεις που ευθυγραμμίζονται με τα σχέδια της Ουάσινγκτον. Οι προειδοποιήσεις αυτές σοκάρισαν πολλούς αναλυτές, αφού αποτελούν εντυπωσιακή εξαίρεση σε σχέση με τις συνήθως «μετρημένες» δηλώσεις της κινεζικής διπλωματίας [βλ. πλαίσιο]. Με άλλα λόγια, όλο και περισσότερες δυνάμεις ανεβάζουν τους τόνους,

ή φτάνουν να προειδοποιούν για την πιθανότητα ακόμη και πυρηνικής σύρραξης ή και Γ΄ Παγκοσμίου Πολέμου – όπως έκανε ο Ρώσος ΥΠΕΞ Λαβρόφ τη Δευτέρα, αναφερόμενος στη Δυτική ανάμιξη στην Ουκρανία, ή ο Πούτιν, που απείλησε με «αστραπιαία απάντηση» στην περίπτωση που προσβληθούν στόχοι επί ρωσικού εδάφους. **ΤΑ ΑΠΟΝΕΡΑ** της έντασης ταρακουνούν ακόμη και τη Λατινική Αμερική, όπου π.χ. η Ουρουγουάη διαβεβαιώνει ότι όχι μόνο δεν θα προσχωρήσει στο μέτωπο των αντιρωσικών κυρώσεων, αλλά και θα συσφίξει περαιτέρω τις σχέσεις της με τη Μόσχα. Ταυτόχρονα η Νικαράγουα εξελίσσεται σε μαύρο πρόβατο, αφού όχι μόνο απέλασε τους διπλωμάτες της Ταϊβάν και αναγνώρισε ότι αυτή αποτελεί κινεζική επαρχία, αλλά και αποχώρησε από τον Οργανισμό Αμερικανικών Κρατών – κλείνοντας τα γραφεία του στη Μανάγκουα και διώχνοντας όλο το προσωπικό του. Την ίδια στιγμή, το γεγονός ότι ο ίδιος ο Μπάιντεν φαίνεται να παραπαίει (κυριολεκτικά...) και ότι συνολικά το πολιτικό σύστημα των ΗΠΑ μοιάζει ανίκανο να βγει από τη βαθιά κρίση του, συνιστά πρόσθετο λόγο ανησυχίας.

Εδώ είναι Βαλκάνια...

► Η ανακοίνωση της Gazprom ότι διακόπτει άμεσα τις εξαγωγές φυσικού αερίου προς τη Βουλγαρία και την Πολωνία (έπονται κι άλλοι, σύμφωνα με «διαρροές») έχει τινάξει στον αέρα όλους τους σχεδιασμούς, καθώς διαψεύδονται οι εκτιμήσεις ότι «ο Πούτιν μπλοφάρει». Ο Βούλγαρος πρωθυπουργός Πέτκοφ νιώθει άβολα...

► Το Σοσιαλιστικό Κόμμα της Βουλγαρίας απείλησε να αποχωρήσει από τον κυβερνητικό συνασπισμό εάν οι αρχές εγκρίνουν την προμήθεια όπλων στο Κίεβο. Ταυτόχρονα, το κεντροδεξιό κόμμα «Δημοκρατική Βουλγαρία» απείλησε να αποχωρήσει εάν δεν αποστείλει η χώρα οπλισμό στην Ουκρανία. «Το καθήκον μου δεν είναι να προσποιούμαι πως είμαι ο πιο γενναίος», σχολίασε ο Πέτκοφ. Το έχουμε καταλάβει σύνοικε...

► Ο Κροάτης πρόεδρος Μιλάνοβιτς ξαναχτύπησε: «Η πρόθεση της Φινλανδίας και της Σουηδίας να μπουν στο ΝΑΤΟ συνιστά έναν πολύ επικίνδυνο τσαρλατανισμό», είπε. Και ζήτησε από την κροατική Βουλή να μην επικυρώσει τυχόν αίτημα ένταξής τους στο ΝΑΤΟ όσο δεν διασφαλίζονται τα δικαιώματα της κροατικής οντότητας στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη...

► Οι ουρές αυτοκινήτων από την Ελλάδα προς τις γειτονικές χώρες Βουλγαρία, Τουρκία και Σκόπια είναι πολύ μεγάλες αυτές τις ημέρες. Πολλοί Έλληνες καταφεύγουν στις φτηνότερες γειτονικές αγορές με τα οχήματά τους, και στην επιστροφή φροντίζουν να τα φουλάρουν και με φτηνή βενζίνη. Κι άλλα σημεία σύνδεσης με τα Βαλκάνια!

► «Ο έλεγχος στη νότια Ουκρανία είναι ένας άλλος δρόμος προς την Υπερδνειστερία, όπου υπάρχουν επίσης στοιχεία ότι καταπιέζεται ο ρωσόφωνος πληθυσμός», δήλωσε το ρωσικό πρακτορείο ειδήσεων TASS, επικαλούμενο τον υποστράτηγο Ρουστάμ Μινεκάγιεφ.

► Η Υπερδνειστερία έχει αποσχισθεί από τη Μολδαβία και αποτελεί έδρα ρωσικής στρατιάς. Αυτήν την εβδομάδα σημειώθηκαν εκρήξεις σε κυβερνητικά και στρατιωτικά κτίρια, καθώς και σε αναμεταδότες ρωσικών ΜΜΕ, για τις οποίες η Μόσχα εμμέσως πλην σαφώς κατηγορεί τη Μολδαβία. Που φοβάται ότι μπορεί να πάρει σειρά μετά την Ουκρανία...

► Ο Κοσοβάρος πρωθυπουργός Κούρτι αποκάλεσε τον Σέρβο πρόεδρο Βούτσιτς «μικρό Πούτιν». Απάντησε ο Σέρβος υπουργός Εξωτερικών Σελάκοβιτς χαρακτηρίζοντας τον Κούρτι «μικρό Χίτλερ». Καλά πάμε!

► Ο Σελάκοβιτς εξήγησε ότι ο χαρακτηρισμός είναι ιστορικά ορθός, διότι η «Μεγάλη Αλβανία» (την οποία επιδιώκει ο Κούρτι, αλλά για την ώρα δεν τη θέλουν οι Αμερικανοί) ήταν χιτλερικό σχέδιο. Αν μη τι άλλο, στα Βαλκάνια μαθαίνουμε ιστορία.

«Πάψτε να κρατάτε το φανάρι στον διάβολο»!

Α υτήν την εβδομάδα ο Ουάνγκ Ουενμπίν, εκπρόσωπος του κινεζικού ΥΠΕΞ, προχώρησε σε σκληρή επίθεση κατά των ΗΠΑ και σε προειδοποιήσεις προς την Ευρώπη να πάψει να ευθυγραμμίζεται μαζί τους:

«Οι ΗΠΑ ισχυρίζονται ότι σέβονται τον Καταστατικό Χάρτη του ΟΗΕ, αλλά κάνουν ακριβώς το αντίθετο. Όταν το Συμβούλιο Ασφαλείας αρνήθηκε να επιτρέψει τη χρήση βίας από τις ΗΠΑ στη Γιουγκοσλαβία, τη Συρία, το Ιράκ και αλλού, οι ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ το αγνόησαν και εξαπέλυσαν πολέμους εναντίον κυρίαρχων κρατών. Οι ΗΠΑ ισχυρίζονται ότι σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά οι επιθετικοί πόλεμοι που εξαπολύθηκαν από τις ΗΠΑ και τους συμμάχους τους μεταξύ

άλλων εναντίον του Αφγανιστάν και του Ιράκ προκάλεσαν το θάνατο άνω των 300.000 αμάχων και ώθησαν 26 εκατομμύρια ανθρώπους στην προσφυγιά. Όμως κανείς δεν έδωσε λογαριασμό για αυτά τα εγκλήματα πολέμου και τα εγκλήματα εναντίον της ανθρωπότητας. Οι ΗΠΑ έφτασαν να ανακοινώσουν κυρώσεις εναντίον του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου επειδή αυτό θα εξέταζε τα εγκλήματα πολέμου του αμερικανικού στρατού... Οι ΗΠΑ δεν διστάζουν να μαχαιρώσουν πτώματα ακόμα και τους συμμάχους τους, όπως η Ε.Ε. και η Ιαπωνία, όταν κρίνουν ότι αυτό τις συμφέρει. Τα γεγονότα αποδεικνύουν ότι οι ΗΠΑ είναι πρωταθλητές στην παραπληροφόρηση και την εκβιαστική διπλωματία, και οι

μεγαλύτεροι σαμποταριστές της διεθνούς και περιφερειακής ειρήνης και ασφάλειας... Όχι μόνο οι μικρές και αδύναμες χώρες, αλλά και οι σύμμαχοι των ΗΠΑ, π.χ. η Ευρώπη,

πληρώνουν υψηλό τίμημα λόγω της εγωιστικής πολιτικής των ΗΠΑ. Ελπίζουμε η Ευρώπη να μπορεί να δει την πραγματικότητα, και να σταματήσει να κρατά το φανάρι στον διάβολο».

02 διεθνή ■ Κείμενα Ερρίκος Φινάλνς

Προσωρινή ανάσα για τη

Το αποτέλεσμα του Β' γύρου των προεδρικών εκλογών κάθε άλλο παρά

Ο Μακρόν επανεξελέγη, όπως αναμενόταν, πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας. Όμως οι πανηγυρισμοί, παρόλο που ο επανεκλεγείς απέσπασε σχετικά υψηλό ποσοστό επί των έγκυρων ψήφων, ήταν συγκρατημένοι. Εύλογα: η διαφορά του 2017 με την Λεπέν (32,2%) μειώθηκε σχεδόν στο μισό φέτος (17%), ενώ αυξήθηκε κι άλλο η αποχή – που ήταν ήδη πολύ υψηλή για τα γαλλικά δεδομένα στις προεδρικές εκλογές του 2017. Όλοι καταλαβαίνουν ότι οι αλλαγές αυτές είναι μάλλον ποιοτικές παρά απλά ποσοτικές, κι ότι το χάσμα μεταξύ της «αστικής» και της «λαϊκής» Γαλλίας δεν μπορεί πια να θεωρείται περιστασιακό. Ότι η Λεπέν αδυνατεί να πείσει επαρκώς πως μπορεί να υπηρετήσει καλύτερα από τους προηγούμενους τα συμφέροντα της πλειοψηφίας – κι όχι μόνο τις εμμονές ενός δεδομένου ακροδεξιού ακροατηρίου – είναι γεγονός. Γι' αυτό και μοιάζει καταδικασμένη να έρχεται αιωνίως δεύτερη, παρά τα διαρκώς υψηλότερα ποσοστά της. Αλλά όλοι κατανοούν πως είναι ακριβώς η αδυναμία της Λεπέν που έβγαλε πρόεδρο, κι όχι το πρόγραμμα ή η πειθώ του Μακρόν.

Και τανάπαλιν: είναι η απέχθεια πολλών για τον Μακρόν που ανεβάζει σε πρωτόγνωρα επίπεδα τα ποσοστά της Λεπέν, κι όχι η συμφωνία μιας συμπαγούς εκλογικής βάσης με τη γραμμή της. Δεν είναι τυχαίο ότι ο επανεκλεγείς ψηφίστηκε από μόλις έναν στους πέντε Γάλλους στον Α' γύρο, ενώ στον Β' γύρο τον ψήφισαν λιγότεροι από δύο στους πέντε. Και είναι επίσης πρωτο-

φανές, με το που ανακοινώνονται τα αποτελέσματα, να σχηματίζονται διαδηλώσεις σε πολλές πόλεις με το σύνθημα «Μακρόν, δίνε του!». Είναι άγνωστο πώς θα επιχειρήσει να κυβερνήσει ο Μακρόν την επόμενη πενταετία, και μάλιστα σε ένα ασταθές και εμπόλεμο περιφερειακό και διεθνές περιβάλλον. Σίγουρα όμως είναι πιο αδύναμος και απονομιμοποιημένος, και η Γαλλία είναι

Η «επένδυση» της γαλλικής ελίτ στο αγαπημένο παιδί της τραπεζοκρατίας έδωσε μια ανάσα το 2017, αλλά τώρα το οξυγόνο είναι πολύ πιο περιορισμένο – πλέον ο Μακρόν έχει αρχίσει να φαντάζει μάλλον ως λύση ανάγκης για την ελίτ παρά ως χρυσή ευκαιρία

πιο διχασμένη παρά ποτέ. Ακόμη κι αν, με τη βοήθεια ενός εκτρωματικού εκλογικού νόμου, επιτύχει να αποσπάσει μια σχετική έστω κοινοβουλευτική πλειοψηφία στις επερχόμενες βουλευτικές εκλογές του Ιουνίου [βλ. πλαίσιο «Υπάρχει και Γ' γύρος;»], είναι πολύ πιθανό να αντιμετωπίσει νέα κύματα ανεξέλεγκτης λαϊκής διαμαρτυρίας στην περίπτωση που επιχειρήσει να επιβάλει κι άλλες «μεταρρυθμίσεις». Άλλωστε η Γαλλία είναι μια χώρα που έχει σημαντική προϊστορία αμφισβήτησης από τα κάτω, και η γαλλική κοινωνία εξακολουθεί να «τιμά την παράδοση» δημιουργώντας κάθε τόσο πολιτικά γεγονότα που ξαφνιάζουν και πέραν των γαλλικών συνόρων.

Η έλλειψη θριαμβολογιών και τα επίδικα

Ο Μελανσόν έχει δίκιο όταν εκτιμά πως ο Μακρόν είναι πλέον ο πρόεδρος που εκλέχθηκε με τη μικρότερη λαϊκή υποστήριξη στην ιστορία της 5ης Γαλλικής Δημοκρατίας (δηλαδή του «ημιπροεδρικού» συστήματος διακυβέρνησης, το οποίο υιοθετήθηκε το 1958). Είπε χαρακτηριστικά όταν ανακοινώθηκαν τα αποτελέσματα του Β' γύρου: «Η προεδρική μοναρχία του κ. Μακρόν επιβιώνει από σπόντα, και υπό τον περιορισμό μιας εκβιαστικής επιλογής. Κρατά μετά βίας το κεφάλι έξω από το νερό σε μια θάλασσα από αποχές, λευκά και άκυρα ψηφοδέλτια» [βλ. και πλαίσιο με μετεκλογική τοποθέτηση Μελανσόν],. Ας ση-

Ο Μελανσόν δεν το βάζει κάτω

Η Λαϊκή Ένωση του Μελανσόν, με κύριο κορμό την Ανυπότακτη Γαλλία, μοιάζει εξαιρετική περίπτωση σε μια εποχή που σε όλη σχεδόν την Ευρώπη η Αριστερά έχει πιάσει πάτο – από κάθε άποψη: η παραδοσιακή βάση της λιποτακτεί, και οι ηγεσίες της έχουν «επιτύχει» τη δίχως προηγούμενο αφομοίωσή τους από τα αφηγήματα και τις πολιτικές των ελίτ και του Δυτικού ιμπεριαλισμού. Αντίθετα, στη χώρα των Γαλατών έχει αναδυθεί ένα σχήμα που δεν έχει την κλασική μορφή αριστερού κόμματος ή μετώπου και καταφέρνει να διεισδύσει βαθιά στις πλέον πληττόμενες λαϊκές τάξεις και – το σημαντικότερο ίσως – σε νεολαίστικα ακροατήρια. Η μεγάλη υποστήριξη προς τον Μελανσόν από ικανό τμήμα της «ευέλικτα εργαζόμενης και σπουδάζουσας»

νεολαίας, όπως και από στρώματα στα οποία παραδοσιακά η Αριστερά δεν είχε μεγάλη επιρροή (π.χ. στην εγκαταλειμμένη σήμερα γαλλική ύπαιθρο), υποψιάζει ότι πρόκειται για μια ιδιαίτερη περίπτωση. Τα θέματα που θέτει ως κεντρικά, όπως π.χ. το αίτημα ανάκτησης της λαϊκής και εθνικής κυριαρχίας μέσα από συγκεκριμένες προτάσεις (λαϊκά δημοψηφίσματα με αποφασιστικό χαρακτήρα, δυνατότητα ανάκλησης βουλευτών, ένταξη της Γαλλίας στους Αδέσμευτους κ.ο.κ.), ξεφεύγουν από τις αφομοιωμένες και ανώδυνες για το σύστημα πολιτικές της λοιπής Αριστεράς – και γι' αυτό ο εκφραστής τους αντιμετωπίζεται ως ιερόσυλος και βαφτίζεται «ανεύθυνος λαϊκιστής».

Η Λαϊκή Ένωση βάζει λοιπόν στην ατζέντα ουσιαστικά ζητήματα και

εκφράζει σε μεγάλο βαθμό ένα υπό διαμόρφωση προσοδευτικό λαϊκό μπλοκ του οποίου οι προσδοκίες και απαιτήσεις δεν μπορούν εύκολα ούτε να παρακαμφθούν, ούτε να «καθούν» διαχεόμενες σε άλλα αφηγήματα. Κάνοντας μια τέτοια εκτίμηση, ο 70χρονος σήμερα Μελανσόν δεν μοιάζει διατεθειμένος να καταθέσει εύκολα τα όπλα, όπως δείχνει και η πρώτη τοποθέτησή του τη νύχτα της 24ης Απριλίου, αφού του ανακοινώθηκε το αποτέλεσμα του Β' γύρου:

«Η κυρία Λεπέν και ο κύριος Μακρόν έφτασαν σε αυτόν τον δεύτερο γύρο εκπροσωπώντας και οι δύο μαζί μετά βίας κάτι παραπάνω από το ένα τρίτο των εγγεγραμμένων ψηφοφόρων. Οι κάλπες έβγαλαν την ετυμηγορία τους. Η κυρία Λεπέν ηττήθηκε. Η Γαλλία αρ-

νήθηκε ξεκάθαρα να της εμπιστευθεί το μέλλον της. Κι αυτό είναι ένα πολύ καλό νέο για την ενότητα του λαού μας. Από την άλλη, η προεδρική μοναρχία του κ. Μακρόν επιβιώνει από σπόντα, και υπό τον περιορισμό μιας εκβιαστικής επιλογής. Κρατά μετά βίας το κεφάλι έξω από το νερό σε μια θάλασσα από αποχές, λευκά και

άκυρα ψηφοδέλτια.

Η σκέψη μου στρέφεται τώρα στα μελλοντικά θύματα αυτής της κατάστασης. Στους ανθρώπους που επιβιώνουν με τα κατώτατα επιδόματα, και υποχρεώνονται σε αντάλλαγμα να εργάζονται χωρίς αμοιβή για 20 ώρες την εβδομάδα. Στους ήδη εξαντλημένους μελλοντικούς απόμαχους

γαλλική ελίτ

σηματοδοτεί μια πορεία «εξομάλυνσης»

μειωθεί ότι όλοι πλέον μιλούν ανοιχτά για την υψηλή αποχή και δηλώνουν ότι τους «ανησυχεί». Αλλά καμία άλλη πολιτική δύναμη πλην της «Δαϊκής Ένωσης» του Μελανσόν και της «Γαλλία, Όρθια!» του σουβεραινιστή Ντιπόν-Ενιάν δεν προτείνει τίποτα για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα (οι δύο εξαιρέσεις προτείνουν, μεταξύ άλλων, να μην θεωρείται έγκυρη η εκλογή αν δεν υπάρχει ένα ελάχιστο όριο συμμετοχής).

Η γαλλική ελίτ κατανοεί ότι βρίσκεται αντιμέτωπη με πολύπλευρη κρίση. Η απονομιμοποίηση του πολιτικού της συστήματος (με πιο κραυγαλέες εκφράσεις την αποχή, την απίσχναση των παλιών κομμάτων και την άνοδο των «άκρων») είναι μία μόνο σοβαρή πτυχή των προβλημάτων της. Γι' αυτό και οι διάφοροι «εκλαϊκευτές» της γραμμής της στα μεγάλα ΜΜΕ κάθε άλλο παρά θριαμβολογούν μετεκλογικά. Η «επένδυση» στο αγαπημένο παιδί της τραπεζοκρατίας έδωσε μια ανάσα το 2017, αλλά τώρα το οξυγόνο είναι πολύ πιο περιορισμένο – πλέον ο Μακρόν έχει αρχίσει να φαντάζει μάλλον ως λύση ανάγκης για την ελίτ παρά ως χρυσή ευκαιρία. Το μέλλον του θα κριθεί από δύο βασικά επίδικα: Πρώτον, το αν καταφέρει να πολιτευθεί «συγκρατημένα», ώστε μην ξεσηκώσει μαζικές και ανεξέλεγκτες

ΓΑΛΛΙΚΕΣ ΠΡΟΕΔΡΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ				
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Β΄ ΓΥΡΟΥ	Επί των εγκύρων		Επί των εγγεγραμμ.	
	2022	(2017)	2022	(2017)
ΜΑΚΡΟΝ	58,5%	(66,1%)	38,5%	(43,6%)
ΛΕΠΕΝ	41,5%	(33,9%)	27,3%	(22,4%)
ΑΠΟΧΗ: 28% (2017: 25,4%) ΛΕΥΚΑ+ΑΚΥΡΑ: 8,6% (2017: 11,5%)				

αντιδράσεις των βίαια διευρυνόμενων (λόγω διαρκούς φτωχοποίησης) λαϊκών τάξεων. Δεύτερον, το αν μπορέσει έστω και στοιχειωδώς να ανιχνεύσει διεξόδους για τον γαλλικό ιμπεριαλισμό, που αντιμετωπίζει βαθιά κρίση (βλ. και τις πρόσφατες αποτυχίες του στην Αφρική) και πιέζεται από τις ΗΠΑ να ευθυγραμμιστεί, ενώ έχει ανάγκη να διατηρήσει ζωντανή την επαφή της Γαλλίας και της Ευρώπης με τη Ρωσία.

Αντιφάσεις και δυσαρέσκεια δυναμιτίζουν τη νέα θητεία

Εδώ αξίζει να υπενθυμιστεί το «καμπανάκι» που χτύπησαν λίγο καιρό πριν στον Μακρόν τμήματα της ελίτ μέσα από τα μανιφέστα των στρατιωτικών και τις έμμεσες απειλές που

αυτά περιείχαν σε περίπτωση που ο Γάλλος πρόεδρος δεν ανταποκριθεί στις ανησυχίες τους.

Με άλλα λόγια, τα σενάρια «κοντέματός» του δεν έχουν εγκαταλειφθεί, και υπάρχουν πολλές εφεδρείες για την υλοποίησή τους – μεταξύ άλλων, η δυνατότητα μετάλλαξης των έως τώρα πειθήνιων βουλευτών του ετερόκλητου μακρονικού κόμματος (τους οποίους οι Γάλλοι κοροϊδευτικά αποκαλούν... *playmobil*) σε απαιτητικούς αμφισβητίες.

Ο Μακρόν προσπαθεί εδώ και μήνες να ποζάρει ως ηγέτης διεθνούς κύρους και –μετά τη ρωσική επίθεση στην Ουκρανία– ως εξίσου έγκυρος μεσολαβητής, ενώ ταυτόχρονα επιχειρεί να πλασάρει στις ευρωπαϊκές και διεθνείς αγορές τα σημαντικότερα γαλλικά ατού: τεχνολογίες «πράσινης» ενέργειας, με προεξάρχουσα την πυρηνική.

Για να προχωρήσουν όμως αυτοί οι σχεδιασμοί, το γαλλικό κράτος, η οικονομική ελίτ και ο ίδιος ο Μακρόν έχουν ανάγκη να διατηρήσουν κατά το δυνατόν καλές σχέσεις με το Κρεμλίνο. Κι αυτό είναι κάτι που οι Αμερικανοί δεν επιτρέπουν, έχοντας ήδη σύρει πίσω από τη συγκρουσιακή πολιτική τους ολόκληρη σχεδόν την Ευρώπη. Αυτές οι αντιφάσεις, σε συνδυασμό με την προϊούσα απονομιμοποίηση του παραδοσιακού πολιτικού συστήματος και τη λαϊκή δυσαρέσκεια λόγω κρίσης, ακρίβειας και φτωχοποίησης, αποτελούν συστατικά τα οποία μπορούν να πυροδοτήσουν μια νέα μεγάλη πολιτική κρίση και αναταραχή. Που είναι αμφίβολο αν θα μπορεί να κατευναστεί και να απορροφηθεί με τα υπάρχοντα μέσα και το δεδομένο πολιτικό προσωπικό της γαλλικής ελίτ. Δεν είναι παράλογη η εκτίμηση ότι δεν θα υπάρχει πολλή «κανονικότητα» στη νέα πενταετή προεδρική θητεία του Μακρόν.

Υπάρχει και Γ΄ γύρος;

Η έκκληση του Μελανσόν στους Γάλλους να μετατρέψουν τις Βουλευτικές εκλογές του Ιουνίου σε «Γ΄ γύρο» των προεδρικών εκλογών, αναδεικνύοντας μια κοινοβουλευτική πλειοψηφία της Λαϊκής Ένωσης, θορύβησε τα πολιτικά επιτελεία – οι αναλυτές των οποίων ισχυρίζονται ότι ο «λαϊκιστής» σκοπεύει να αποσυρθεί από την ενεργό πολιτική δράση ικανοποιημένος από το ποσοστό που πέτυχε στον Α΄ γύρο και σκεπτόμενος την υστεροφημία του. Τώρα προετοιμάζονται πάλι δια παν ενδεχόμενο, ανανεώνοντας την καμπάνια εναντίον του «ανεύθυνου» που προτείνει «επικίνδυνους παραλογισμούς» όπως το πάγωμα των τιμών σε είδη και υπηρεσίες πρώτης ανάγκης ή μια ευρωπαϊκή και διεθνή πορεία της Γαλλίας ανεξάρτητη από τις επιταγές των ΗΠΑ...

Στην απόκρουση του «κινδύνου» αναμένεται να συμβάλει καθοριστικά το περίπλοκο και τελικά εκτρωματικό εκλογικό σύστημα που ισχύει για τις Βουλευτικές κάλπες. Οι οποίες γίνονται σε δύο γύρους: ελάχιστοι Βουλευτές θα εκλεγούν στον Α΄ γύρο, της 12ης Ιουνίου, αφού απαιτείται απόλυτη πλειοψηφία ενός ανάμεσα σε δεκάδες ανθυποψηφίους. Αντίθετα, στον Β΄ γύρο που θα διεξαχθεί μία εβδομάδα αργότερα, μπορούν να συμμετέχουν μόνο όσα κόμματα απέσπασαν στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια πάνω από 12,5%. Στην εβδομάδα που μεσολαβεί σημειώνεται το μεγαλύτερο πολιτικό παζάρι στη γαλλική πολιτική ζωή, με δίχως αρχές συμφωνίες μεταξύ των διαφόρων κομμάτων και υποψηφίων σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο: «Ψηφισέ με εδώ να σε ψηφίσω εκεί», ή «Ψηφίστε με όλοι για να μην βγάλει Βουλευτή η Λεπέν» (ή ο Μελανσόν, ανάλογα με το ποιο «άκρο» έχει πιθανότητα εκλογής στη δεδομένη περιφέρεια...)

Είναι ένα σύστημα κομμένο και ραμμένο στα μέτρα του «ημιπροεδρικού» συστήματος, έτσι ώστε να τείνει στον σχηματισμό «προεδρικής» κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας και να αποφεύγεται η λεγόμενη «συγκατοίκηση», τούτέστιν η εκλογή κυβέρνησης που αντιτίθεται στην πολιτική του προέδρου (αυτό ακριβώς δηλαδή που επιδιώκει τώρα ο Μελανσόν). Ο Μακρόν είχε δεσμευτεί ότι θα το καταστήσει λιγότερο άδικο, αλλά τελικά –για ευνόητους λόγους– το άφησε ως είχε. Χάρη σε αυτόν τον εκλογικό νόμο μπορεί ένα κόμμα να πάρει το 20% των ψήφων, αλλά οι εκλογείς του να «αντιπροσωπεύονται» στη Βουλή από μόλις το 1 ή 2% των Βουλευτών: αυτό ακριβώς συνέβη στις Βουλευτικές εκλογές με το κόμμα της Λεπέν, που δεν κατόρθωσε καν να σχηματίσει κοινοβουλευτική ομάδα, και σε κάπως μικρότερο βαθμό και με την Ανυπότακτη Γαλλία του Μελανσόν.

Οι υποψήφιοι της Λαϊκής Ένωσης που θα περάσουν στον Β΄ γύρο των Βουλευτικών εκλογών μάλλον δεν μπορούν να αναμένουν ουσιαστική στήριξη από το Σοσιαλιστικό και το Κομμουνιστικό Κόμμα ή από τους Πράσινους. Η ανατροπή, στην οποία ποντάρει ο Μελανσόν, θα μπορούσε να έρθει κυρίως από την κινητοποίηση της δεξαμενής του εκλογικού σώματος που απέχει ή ρίχνει λευκό και άκυρο. Δύσκολο στοίχημα, στην αποτυχία του οποίου ελπίζει η πολιτική και οικονομική ελίτ. Στην πιθανή περίπτωση επανάληψης των ανίερων παζαριών του 2017, οι «ακραίοι» θα βρεθούν πάλι εκτός Βουλευτικού νυμφώνος. Όμως το πρόβλημα δεν θα λυθεί έστω και μεσοπρόθεσμα με τέτοια τερτίπια. Το «πεζοδρόμιο» караδοκεί...

της δουλειάς, που θα βγουν στη σύνταξη τρία χρόνια αργότερα απ' ό,τι υπολόγιζαν. Στους ανθρώπους που ασφυκτιούν από την ακρίβεια, και δεν θα δουν το πάγωμα των τιμών σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες. Στους ανθρώπους που γνωρίζουν πόσο εγκληματική είναι η απραξία του κυρίου Μακρόν όσον αφορά τα οικολογικά προβλήματα. Στους ανθρώπους που βλέπουν με λύπη το κράτος να αποδομείται και τη χώρα να ξεπουλιέται με το κομμάτι.

Σε όλες και όλους, λέω: μην απογοητεύεστε και μην παραιτείστε. Αντίθετα, αναλάβετε δράση με πίστη και μαζικά. Η δημοκρατία μπορεί να μας δώσει εκ νέου τα μέσα για να αλλάξει η ρότα της χώρας. Ήδη απόψε ξεκινά η μάχη του τρίτου γύρου: στις 12 και 19 Ιουνίου θα λάβουν χώρα οι Βουλευτικές εκλογές. Σε αυτές μπορείτε να νικήσετε τον Μακρόν και να επιλέξετε έναν άλλο δρόμο. Στις 12 και 19 Ιουνίου ένας άλλος κόσμος είναι ακόμη δυνατός, εάν εκλέξετε μια πλειοψηφία –τονίζω, μια πλειοψηφία– βουλευτών της νέας Λαϊκής Ένωσης, που

κι αυτή πρέπει να διευρυνθεί.

Το λαϊκό μπλοκ που συγκροτήθηκε γύρω από την υποψηφιότητά μου στις προεδρικές εκλογές είναι πλέον σε αυτή τη χώρα η Τρίτη Τάξη*. Αυτή που μπορεί να τα αλλάξει όλα εάν συσπειρωθεί και διευρυνθεί. Στις 12 και 19 Ιουνίου, καλώντας σας να με εκλέξετε πρωθυπουργό, στην πραγματικότητα σας καλώ να εμφυσήσετε ζωή σε ένα νέο κοινό μέλλον για τον λαό μας. Κουράγιο! Δράση! Αποφασιστικότητα! Άρνηση κάθε μοιρολατρίας και παραίτησης! Ζήτω η Γαλλία! Ζήτω η Δημοκρατία!»

** Αναφορά στο μπλοκ των λαϊκών τάξεων που συγκροτήθηκε το 1789 αρχικά στα πλαίσια της συνέλευσης των Τριών Τάξεων (οι άλλες δύο ήταν οι ευγενείς και ο κλήρος) την οποία αναγκάστηκε να συγκαλέσει ο έως τότε απόλυτος μονάρχης Λουδοβίκος 16ος. Το μπλοκ αυτό, η «Τρίτη Τάξη», στη συνέχεια αυτοανακηρύχθηκε σε Εθνοσυνέλευση, σηματοδοτώντας την απαρχή της Γαλλικής Επανάστασης.*

πολιτική

ΣΤΟΝ
αντίποδα

■ ΤΟΥ Κώστα
Μελά

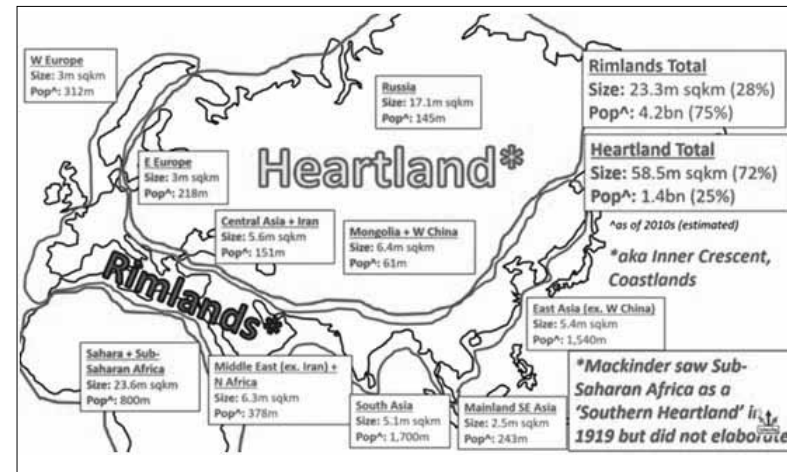
Οικονομολόγου
Πανεπιστημιακού

Χάρτης 1

Πηγή: David Lane, What Caused Russia to Invade Ukraine? WEA Commentaries, Volume 12, Issue 1, April 2022

Χάρτης 2

Πηγή: Jan Krikke, Ukraine and the battle for Eurasia. From the Heartland Theory, to the Cold War, to the Belt and Road, to the new Iron Curtain. Asia Times April 26, 2022

Ορισμένες σκέψεις για τον συνεχιζόμενο πόλεμο στην Ουκρανία

Ας κάνουμε δύο υποθέσεις εργασίας, οι οποίες σύμφωνα με τις μέχρι τώρα εξελίξεις έχω την εντύπωση ότι δεν απέχουν από τη διαγραφόμενη πραγματικότητα στο πεδίο του πολέμου στην Ουκρανία.

Η πρώτη: Ολοκληρώνονται οι πολεμικές επιχειρήσεις των Ρώσων στο Ουκρανικό έδαφος σύμφωνα με τον σχεδιασμό τους. Η κατάληξη παρουσιάζεται στον Χάρτη 1. Η ολοκλήρωση του ρωσικού σχεδιασμού δεν σημαίνει ότι θα έχουμε τέλος των διενέξεων, των συρράξεων και των εκατέρωθεν πολεμικών αψιμαχιών. Εξάλλου πλείστα όσα προβλήματα θα παραμείνουν ανοικτά.

Τι θα γίνει με την περιοχή του Donbass; Θα γίνει ανεξάρτητο κράτος, αυτόνομη περιοχή; Ή θα ενσωματωθεί στη Ρωσία; Επίσης η Κριμαία. Θα συνεχίσει η Ουκρανία να αρνείται την ενσωμάτωσή της στη Ρωσία; Η Ρωσία το περικλειστο ουκρανικό κράτος πώς θα το αποδεχτεί: ουδέτερο αλλά οπλισμένο; Ουδέτερο χωρίς οπλισμό; Πώς θα αντιδράσει αν η Ουκρανία συνεχίσει τον δρόμο της για ένταξη στην Ε.Ε.; Θα επιμείνουν οι ευρωπαϊκές χώρες σε αυτόν το δρόμο της αποδοχής της Ουκρανίας στην Ε.Ε.; Και πολλά ακόμη ζητήματα θα παραμείνουν ανοικτά (π.χ. οι ευρωπαϊκές χώρες θα επιμείνουν στη σημερινή άποψή τους για πλήρη απεξάρτηση από το φυσικό αέριο και το πετρέλαιο της Ρωσίας;). Δεν είναι όμως του παρόντος. Το πότε θα συμβεί αυτό δεν μπορεί εύκολα

να προσδιορισθεί. Επομένως θεωρώ ότι ο πόλεμος θα διαρκέσει. Επομένως η λεγόμενη μάχη του Donbass δεν θα είναι η λήξη του πολέμου. Το γεγονός αυτό, μαζί με όσα αναφέραμε προηγουμένως, μας οδηγούν στη δεύτερη υπόθεση εργασίας.

Η δεύτερη υπόθεση εργασίας – η οποία συνδέεται προφανώς με την πρώτη – είναι η ακόλουθη: Οι δυνάμεις της Δύσης (προεξαρχουσών των αγγλοσαξονικών δυνάμεων) έχουν συμφέρον να επεκτείνουν τη χρονική διάρκεια των εχθροπραξιών όσο γίνεται περισσότερο σε βάθος χρόνου, και για αυτόν το σκοπό θα στέλνουν όσο περισσότερο οπλισμό για να τροφοδοτήσουν την αντίσταση-άμυνα. Η Μεγάλη Βρετανία (ΜΒ), ιδιαίτερα, παίζει έναν πρωτοποριακό ρόλο στον πόλεμο στην Ουκρανία, όπως φαίνεται από το ταξίδι του Μπόρις Τζόνσον στο Κίεβο την 9η Απριλίου, όπου υποσχέθηκε την αποστολή εκπαιδευτών, πυροβολικού, πυραύλων Harpoon, ειδικευμένων να πλήττουν πολεμικά πλοία, και θωρακισμένων οχημάτων ικανών να φέρουν αντιαεροπορικούς πυραύλους Starstreak. Η βασική υπόθεση ερμηνείας που μπορεί να δοθεί σε αυτή την πρωτοφανή κινητοποίηση της ΜΒ είναι ότι της έχει ανατεθεί, ως βασική συνιστώσα του αγγλοσαξονικού τόξου, υπό μια έννοια, η διαφύλαξη και ο έλεγχος του ευρωπαϊκού τμήματος

του Rimland της Ευρασίας (δηλαδή του ελέγχου των ακτών της Ευρασίας) έναντι των χερσαίων δυνάμεων που ελέγχουν τη Heartland (δηλαδή το κέντρο της Ευρασίας). Ενώ η ΜΒ έχει αυτή την αποστολή, οι ΗΠΑ και η Αυστραλία (οι άλλες δύο αγγλοσαξονικές χώρες) επικεντρώνουν την προσοχή τους στην περιοχή του Ειρηνικού και στην αντιμετώπιση της Κίνας. Ο Χάρτης 2 αναπαριστά αυτόν τον σχεδιασμό. (Χάρτης 2)

Αυτό που ελπίζουν να επιτύχουν οι δυνάμεις αυτές είναι να μεταφέρουν μια κατάσταση Συρίας ή Αφγανιστάν στην καρδιά της Ευρώπης (ανεξαρτήτως αν και στις δύο περιπτώσεις είτε αποσύρθηκαν είτε ηττήθηκαν) με στόχο:

- Την εξασθένιση της Ρωσίας έτσι ώστε είτε να αλλάξει πολιτική, είτε να καταστεί ένας μη αξιόπιστος σύμμαχος στα μάτια της Κίνας και να σπάσει η σημερινή συνεργασία των δύο χωρών,
- Να εξαναγκάσουν τις ευρωπαϊκές χώρες σε πλήρη υποταγή στο Αγγλοσαξονικό τόξο και πρωτίστως τις δύο μεγάλες χώρες της ηπείρου που έχουν τις στενότερες οικονομικές σχέσεις με τη Ρωσία, τη Γερμανία και τη Ιταλία. Ειρήσθω εν παρόδω πρόκειται για τις δύο ηττημένες του Β' Παγκοσμίου Πολέμου οι οποίες κατέχουν τον ενδιάμεσο άξονα στην ευρωπαϊκή ήπειρο, και οι οποίες εξαρτώνται στον μέγιστο βαθμό από το ρωσικό φυσικό αέριο. Παράλληλα πρόκειται για δύο κατ'εξοχήν βιομηχανικές χώρες των οποίων

Οι δυνάμεις της Δύσης ελπίζουν να μεταφέρουν μια κατάσταση Συρίας ή Αφγανιστάν στην καρδιά της Ευρώπης – ανεξαρτήτως αν και στις δύο περιπτώσεις είτε αποσύρθηκαν είτε ηττήθηκαν

η βιομηχανία στηρίζεται ενεργειακά στο ρωσικό φυσικό αέριο. Δεν είναι τυχαίο ότι τα κράτη αυτά θα επιθυμούσαν την επίτευξη ταχείας αποκλιμάκωσης της σύγκρουσης, ώστε να αποφευχθεί η περίπτωση εξάπλωσης του πολέμου σε χώρες της Ε.Ε. που γειτονεύουν με τη Αντιθέτως, άλλα ευρωπαϊκά κράτη (Πολωνία, Βαλτικές χώρες, Σλοβακία, Ελλάδα) έχουν ταχθεί αναφανδόν με τις ναυτικές δυνάμεις των Αγγλοσαξόνων.

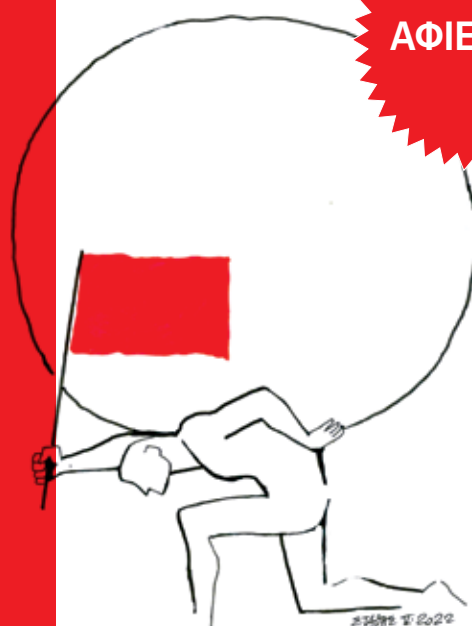
- Ενδιάμεσο ρόλο παίζει η Γαλλία, της οποίας οι γεωπολιτικές

επιδιώξεις είναι δεδομένες και δεν ταυτίζονται πάντα με την πολιτική των αγγλοσαξονικών δυνάμεων ενώ η εξάρτησή της από το ρωσικό φυσικό αέριο είναι ελάχιστη.

Με όλα τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό ότι το πλανητικό παίγνιο είναι περίπλοκο και περιλαμβάνει σχεδιασμούς και πτυχές που δεν είναι άμεσα αντιληπτές λόγω της έντονης διαμεσολάβησης των ιδεολογικών οπλοστασίων και των δύο πλευρών. Προφανώς το δυτικό οπλοστάσιο σε αυτό το είδος πολέμου είναι πανίσχυρο.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Εργατική τάξη: Ένας εν υπνώσει γίγαντας

■ ΤΟΥ Δημήτρη Γκάζη

Ολο και συχνότερα εμφανίζονται στο δημόσιο διάλογο θεωρίες για το τέλος της εργατικής τάξης σε παγκόσμια κλίμακα. Η φαντασίωση (δυτικής κοπής) μιας διευρυμένης μεσαίας τάξης, τα ευχολόγια της έξυπνης, αυτοματοποιημένης παραγωγής των διάφορων τεχνουτοπιών, ο κατακερματισμός και η πολυμορφία με την οποία εμφανίζεται το προλεταριάτο στη σύγχρονη μορφή του, είναι μόνο μερικές από τις εξηγήσεις αυτού του φαινομένου. Αν δούμε όμως πίσω από τη σκόνη αυτών των θεωριών τα πραγματικά στοιχεία της παγκόσμιας παραγωγής, θα ανακαλύψουμε πως αυτό που ονομάζεται προλεταριάτο, το σύνολο δηλαδή των ανθρώπων το εισόδημα των οποίων προέρχεται μόνο από την πώληση της εργατικής τους δύναμης (αλλά και όσων απορρίπτονται από την εργασία αποτελώντας τις στρατιές των ανέργων), όχι μόνο δεν χάνεται αλλά βαίνει διαρκώς αυξανόμενο σε μέγεθος, χωρίς ωστόσο να παραμένει σταθερό στα χαρακτηριστικά του.

Μεγέθυνση της εργατικής τάξης

Η εργατική δύναμη παγκοσμίως αυξήθηκε κατά 25% από το 2000 έως και το 2020, σύμφωνα με τα στοιχεία του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας (ILO), με

τα μεγέθη σε απόλυτους αριθμούς να κινούνται από τα 2,6 δισεκατομμύρια στα 3,3 δισεκατομμύρια. Σίγουρα όλοι οι απασχολούμενοι δεν αποτελούν τμήμα της εργατικής τάξης (αυτοαπασχόληση, μάντζερ κ.ά.), όμως ακόμη και αν ακολουθήσουμε έναν πιο αυστηρό ορισμό προκύπτει ένας αριθμός πάνω από 2 δισεκατομμύρια ανθρώπων που πωλούν την εργατική τους δύναμη ως μοναδική πηγή εισοδήματος (εξαρτημένες σχέσεις εργασίας, κατ' όνομα αυτοαπασχόληση, οικογενειακές επιχειρήσεις, εποχική εργασία, εργασία στο σπίτι). Μάλιστα το 50% αυτών να είναι πλέον γυναίκες, ανατρέποντας μια παγιωμένη ανισομέρεια που ήταν εμφανής ειδικά μέχρι και το πρώτο μισό του 20ού αιώνα. Ακόμη και σε σχέση με τον αυξανόμενο πληθυσμό του πλανήτη (από περίπου 6 δισ. το 2000 σε λίγο λιγότερα από 8 δισ. το 2020), τα ποσοστά των εργαζομένων σε σχέση με τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό (15+ έτη) παραμένουν σε υψηλό επίπεδο.

Σύμφωνα με στοιχεία του ILO, το 2000 οι εργαζόμενοι αντιπροσώπευαν το 64,4% του πληθυσμού άνω των 15 ετών, το 2010 έφταναν το 62,1% ενώ το 2020, με σημαντική την επίδραση της πανδημίας, το ποσοστό φτάνει το 58,6%. (Διάγραμμα 1)

Μια τάξη υπό διαμόρφωση

Αν κάποιος αναζητά μόνο την εικόνα του βιομηχανικού εργάτη των αρχών του 20ού αιώνα, θα δυσκολευτεί να αναγνωρίσει την εργατική τάξη στη σημερινή της μορφή. Το προλεταριάτο βρίσκεται υπό συνεχή διαμόρφωση και μετασχηματισμούς, κινητήρια δύναμη των οποίων είναι οι ίδιοι οι μετασχηματισμοί του καπιταλισμού, των μοντέλων παραγωγής, των κοινωνικών σχέσεων και της ταξικής πάλης. Η κρίση της μαζικής παραγωγής/κατανάλωσης, η παγκοσμι-

ποίηση και η επέκταση των αλυσίδων παραγωγής σε όλο τον πλανήτη, η αυτοματοποίηση της παραγωγικής διαδικασίας και η αυξανόμενη τριτοποίηση, σε συνδυασμό με τον όλο και μεγαλύτερο κατακερματισμό αλλά και τον πιο μοριακό έλεγχο της εργασίας, όρισαν εν πολλοίς την εικόνα της εργατικής τάξης των δύο πρώτων δεκαετιών του 21ού αιώνα.

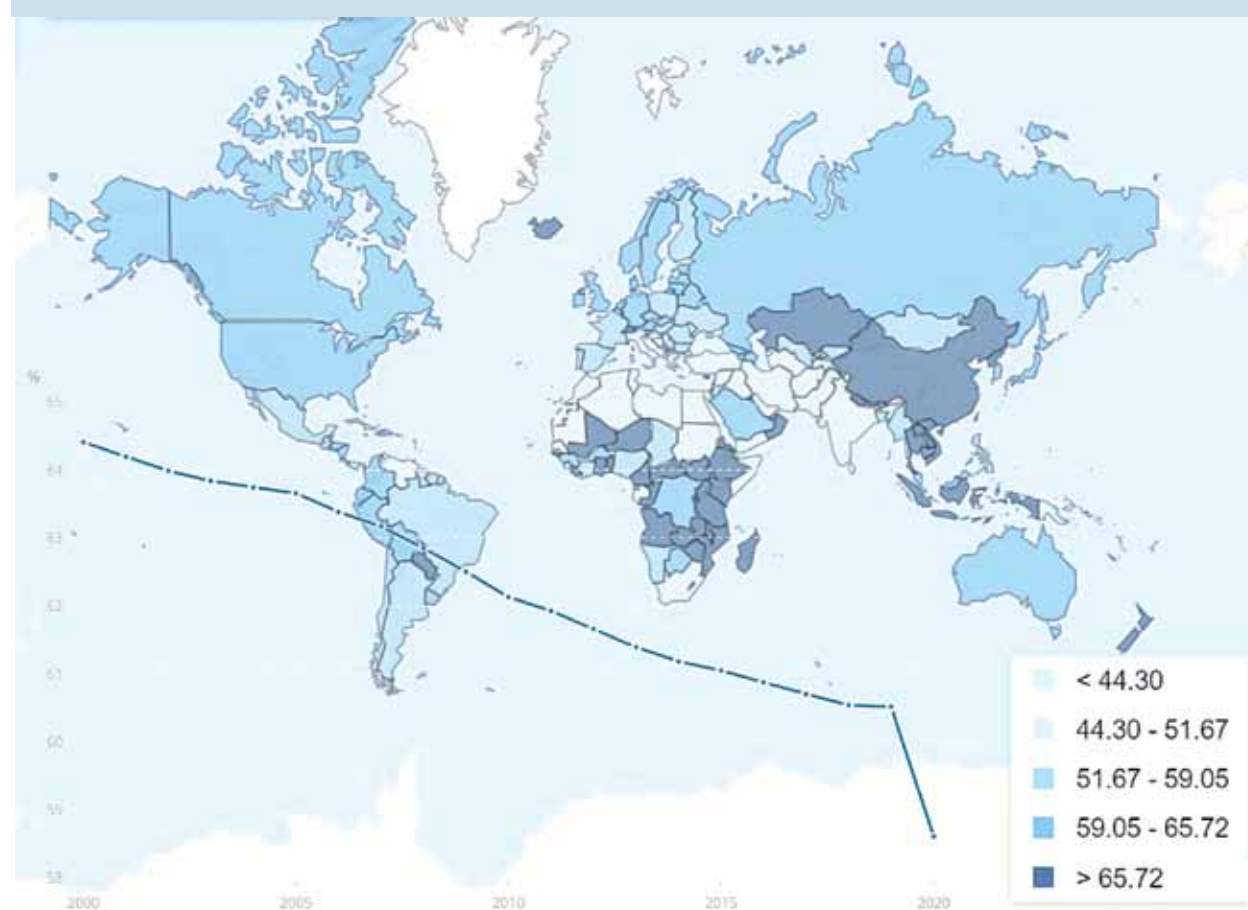
Η παρατεταμένη κρίση του συστήματος της υπό δυτική ηγεμονία παγκοσμιοποίησης, η πανδημία που επιτάχυνε τάσεις αναδιάρθρωσης του κεφαλαίου

σε πλανητική κλίμακα, η όξυνση των γεωπολιτικών αναταράξεων που πυροδότησε ο πόλεμος της Ουκρανίας και επεκτείνεται σε όλο τον κόσμο, θα αφήσουν σίγουρα το στίγμα τους πάνω στην ίδια τη διαδικασία της παραγωγής, τη θέση, τη σύνθεση, τις μορφές που θα πάρει η εργασία τα επόμενα χρόνια και η φορά αυτών των εξελίξεων μένει να φανεί.

Σίγουρα οι σχεδιασμοί για μια «Μεγάλη Επανεκκίνηση» που προωθούν οι πιο επιθετικές μορ-

συνέχεια στη σελ. 16

Διάγραμμα 1: Πλήθος εργαζομένων στον κόσμο ως ποσοστό του συνολικού ενεργού πληθυσμού (15+ ετών)

Πηγή: Παγκόσμια Τράπεζα, ILO

Αυτό που ονομάζεται προλεταριάτο, το σύνολο δηλαδή των ανθρώπων το εισόδημα των οποίων προέρχεται μόνο από την πώληση της εργατικής τους δύναμης (αλλά και όσων απορρίπτονται από την εργασία αποτελώντας τις στρατιές των ανέργων), όχι μόνο δεν χάνεται αλλά βαίνει διαρκώς αυξανόμενο σε μέγεθος, χωρίς ωστόσο να παραμένει σταθερό στα χαρακτηριστικά του

Εργατική τάξη: Ένας εν υπνώσει γίγαντας συνέχεια από τη σελ. 15

φές του κεφαλαίου, η στροφή στην ψηφιοποίηση, την πράσινη μετάβαση, τη μεγαλύτερη διασύνδεση βιολογικού-φυσικού-ψηφιακού κόσμου, αποτελούν τη βασική τάση των εξελίξεων. Η διαρκής απόρριψη της ζωντανής εργασίας από

τη διαδικασία της παραγωγής, οι επιστημονικά σχεδιασμένες μορφές ελέγχου των απορριπτόμενων μαζών, η ολοένα και μεγαλύτερη υπαγωγή της τεχνολογίας και της επιστήμης στις ανάγκες του κεφαλαίου, συνεχίζουν να αποτελούν

οδοδείκτες αυτής της πορείας. Βέβαια η διαρκής τριτοποίηση, η μεταφορά εργασίας από την πρωτογενή παραγωγή, τη μεταποίηση και τη βιομηχανία προς τις υπηρεσίες (αρχικά στη Δύση αλλά πλέον και στην Ανατολή) δε σημαίνει και

μείωση της σημασίας αυτών των τομέων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η μεταποίηση: απόρριψη ζωντανής εργασίας με τον κύκλο όμως εργασιών του κλάδου να ακολουθεί δυσανάλογη αύξηση σε σχέση με την αύξηση της απασχόλησης σε αυτόν. Πάντως σίγουρα ο «μεταβιομηχανικός» κόσμος σε καμιά περίπτωση δε σημαίνει την εξαφάνιση της εργασίας στη βιομηχανική παραγωγή και την μεταποίηση. (Διάγραμμα 2)

Μετακίνηση του κέντρου βάρους ανατολικά

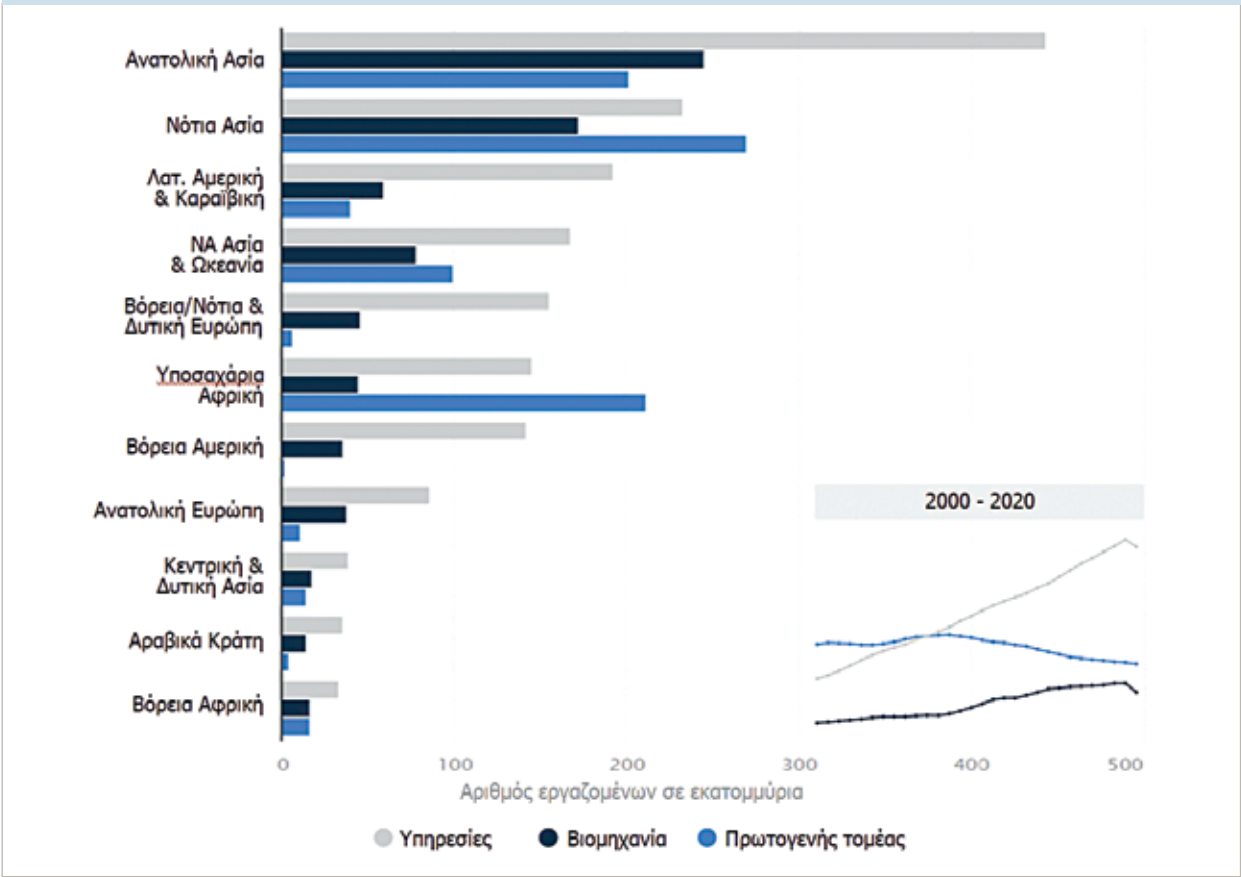
Ταυτόχρονα με τις αλλαγές στη σύνθεση και τα χαρακτηριστικά της εργασίας έχουμε και μια μεγάλη γεωγραφική μετάβαση. Η εξαγωγή παραγωγικών δραστηριοτήτων που εκτινάχθηκε στον 20ό αιώνα, με την παγκοσμιοποίηση της παραγωγής, την εξάπλωση των πολυεθνικών προς αναζήτηση φθηνών πρώτων υλών και εργατικού δυναμικού, οδήγησε σταδιακά στη μεταφορά του παραγωγικού κέντρου βάρους ανατολικά. Σήμερα η Ασία αποτελεί την παγκόσμια παραγωγική δύναμη σε αντίθεση με τη Δύση όπου η επικράτηση των χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων είναι πιο διευρυμένη. Με ατμομηχανή την κινέζικη υπερδύναμη, όλο και περισσότερες πρώην αναπτυσσόμενες χώρες (δημογραφικά μεγάλα όπως η Ινδία, η Ινδονησία, η Σιγκαπούρη) γίνονται πρωτοπόροι σε κλάδους αιχμής (τεχνολογία, χημική βιομηχανία κ.ά.) ορίζοντας σε μεγάλο βαθμό την εικόνα της εργασίας στις μέρες μας και συγκεντρώνοντας σχεδόν το 60% της

παγκόσμιας εργατικής δύναμης. Το πολυπληθές προλεταριάτο στις περιοχές αυτές περνά από την μεταποικιοκρατία σε μια νέα φάση εισόδου στο διεθνές σύστημα, όντας συγκεντρωμένο σε μεγαλουπόλεις, συνδυάζοντας εργασίες υψηλής έντασης με άλλες που απαιτούν τεχνογνωσία, ακολουθώντας τη δικιά του διαδρομή ωρίμανσης. (Διάγραμμα 3)

Πανδημία και κατακερματισμός της εργασίας

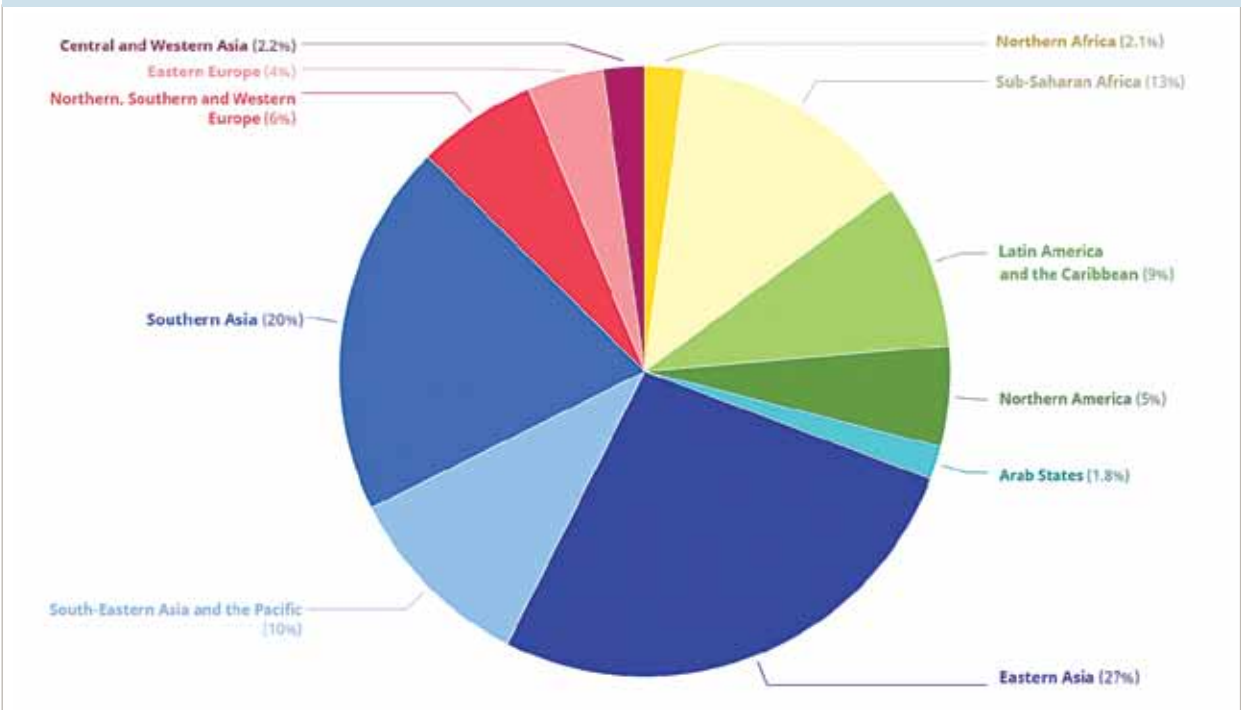
Η πανδημία βρήκε την εργασία σε μια διαδικασία μετάβασης ως αποτέλεσμα της δημογραφικής ανισοκατανομής, των τεχνολογικών εξελίξεων, της κλιματικής κρίσης και βασικά των αναγκών αναδιάρθρωσης του κεφαλαίου με σκοπό την αντιμετώπιση της κρίσης του και την επέκταση της κερδοφορίας του. Η ίδια η πανδημία, οι μορφές διαχείρισής της, ό,τι χτίζεται ως μεταπανδημική κανονικότητα, αφήνουν βαθιές ουλές στην εργασία και την εργατική τάξη σε πλανητική κλίμακα. Τα λοκντάουν, το μπλοκάρισμα των αλυσίδων διανομής, οι μετασχηματισμοί στην παραγωγή με τα διάφορων μορφών «τηλέ», σε συνδυασμό με την ανισομετρία των συνεπειών της πανδημίας στις ανεπτυγμένες χώρες και τον υπόλοιπο κόσμο, μαζί με τους διαφορετικούς ρυθμούς επανόδου σε μια κάποιας μορφής κανονικότητα, διαμορφώνουν την τρέχουσα εικόνα: Μια εργατική τάξη πιο κατακερματισμένη, υποκείμενη σε περισσότερες και πιο μοριακές διαδικασίες ελέγχου επί της εργασίας της αλλά και συ-

Διάγραμμα 2: Πλήθος εργαζομένων ανά τομέα της οικονομίας και η διαχρονική εξέλιξη

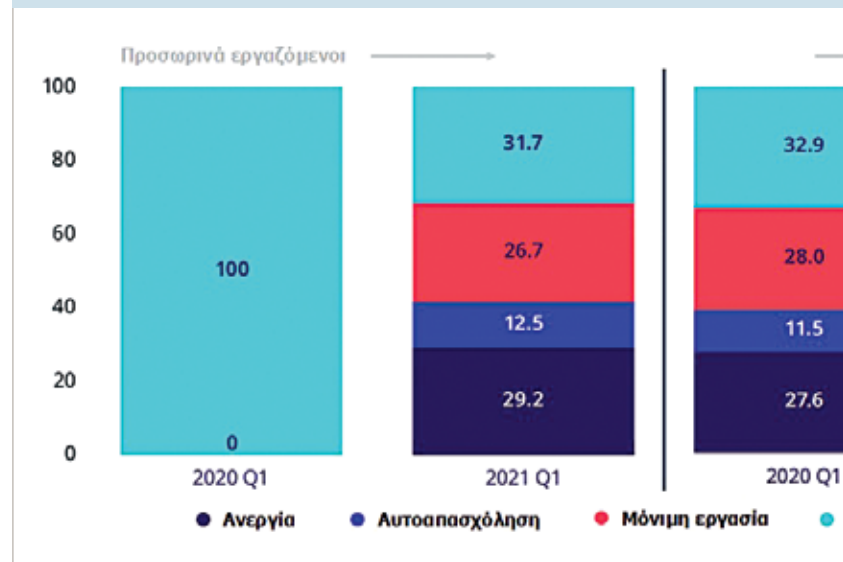
Πηγή: ILO, Statista

Διάγραμμα 3: Ποσοστό συμμετοχής περιοχών στην παγκόσμια εργατική δύναμη

Πηγή: ILO

Διάγραμμα 4: Ποσοστά μετακίνηση από και προς την προσωρινή εργασία

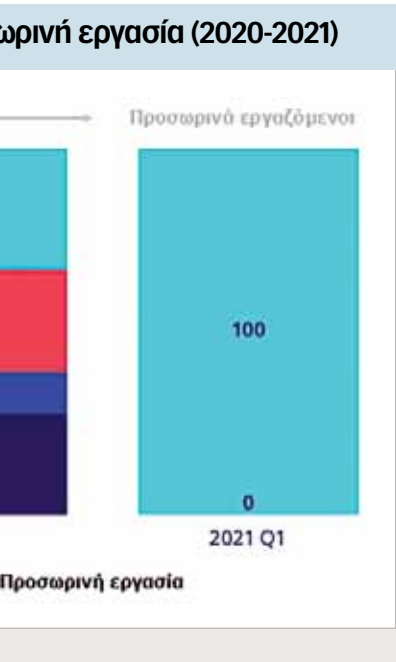

Πηγή: World employment and social outlook. Trends 2022., ILO

Εργατική τάξη: Ένας εν υπνώσει γίγαντας > αφιέρωμα

νολικά επί της ζωής της, με πιο ευέλικτα ωράρια και ελαστικές σχέσεις εργασίας, με αυξομείωση του εργάσιμου χρόνου ανάλογα με τις ανάγκες των επιχειρήσεων, με επέκταση της ανεργίας και της φτωχοποίησης. Αλλαγές που γίνονται στο όνομα της «ανθεκτικότητας των κοινωνιών» απέναντι σε επόμενες προκλήσεις, έχουν όμως σαν στόχο την όλο και πιο επιστημονικά οργανωμένη διαδικασία συμπερίληψης και απόρριψης πληθυσμών από την παραγωγή, την κατανάλωση και άλλες πτυχές της ζωής.

Ο παραπάνω αναφερόμενος κατακερματισμός είναι φανερός και στους δείκτες που μετρούν την προεκτασιοποίηση των εργαζομένων. Η αύξηση του αριθμού των προσωρινά απασχολούμενων, των διαρκώς απασχολήσιμων, ευέλικτα αξιοποιήσιμων από τις επιχειρήσεις, έχει επεκτείνει τη μάζα των υπαμειβόμενων, χωρίς νομική κάλυψη, με ημερήσιες ή ωριαίες συμβάσεις εργαζόμενων. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του ILO για το 2022, ο ρυθμός αύξησης του ποσοστού των προσωρινά εργαζόμενων ως προς το σύνολο της εργατικής δύναμης βαίνει διαρκώς αυξανόμενος (1991-2000: +14.6%, 2001-2010: +22.2%, 2011-2020: +27.8%). Οι εργαζόμενοι αυτοί είναι οι πλέον ευάλωτοι στις πιέσεις της κρίσης, είδαν την εργασία τους να χάνεται σε μεγαλύτερα ποσοστά τη διετία της πανδημίας και αποτελούν αντικείμενο ποικίλων πειραματισμών και μεθοδεύσεων. (Διάγραμμα 4)

Τον Ιούνιο του 2015, στα πλαίσια του Resistance Festival, που διοργανώνει η εφημερίδα μας, ο τότε αντιπρόεδρος του Πολυεθνικού Κράτους της Βολιβίας Άλβαρο Γκαρσία Λινέρα είχε πραγματοποιήσει μια σημαντική ομιλία με θέμα «Για την Αριστερά του 21ου αιώνα – Πέντε σκέψεις για τη νέα Αριστερά». Ένα από τα σημεία που έθεσε αφορούσε την ανάδυση της νέας εργατικής τάξης και των νέων κοινωνικών υποκειμένων και ανέλυσε τα χαρακτηριστικά και τις μεταμορφώσεις τους στις σημερινές συνθήκες. Παραθέτουμε το συγκεκριμένο απόσπασμα, θεωρώντας ότι αποτελεί μια διεισδυτική ματιά για τα ζητήματα που καταπιανόμαστε σε αυτό το μικρό αφιέρωμα.

του Άλβαρο Γκαρσία Λινέρα

«**Μ**ια αλλαγή που παρατηρώ στην ανάδυση της Αριστεράς, της Νέας Αριστεράς (καμιά φορά όχι και τόσο νέας, αφού εμπεριέχει πολλές από τις προηγούμενες εμπειρίες), είναι η ποιότητα του κοινωνικού κινήματος. Συμβαίνουν δύο πράγματα, καρπός των τελευταίων διαδικασιών παγκοσμιοποίησης της οικονομίας των τελευταίων 30, 40 χρόνων: Μια μεταβολή των εργασιακών συνθηκών, μια μεταβολή δηλαδή των υλικών συνθηκών της εργατικής τάξης, και μια περιπλοκή των κοινωνικών συνθηκών. Στην πρώτη περίπτωση, η παλιά σύνθεση της εργατικής τάξης της Βαρίας Βιομηχανίας, του μεγάλου εργοστασίου, της συνδικαλισμένης, πειθαρχημένης εργατικής κοινότητας, που μετέδιδε τη γνώση από τον μεγαλύτερο στον μικρότερο, που δημιουργούσε σχέσεις εμπιστοσύνης στη δουλειά μέσα απ' τη μετάδοση ελεγχόμενων από τον εργάτη γνώσεων και ιεραρχιών, έχει χαθεί. Σήμερα υπάρχουν περισσότεροι εργάτες στον κόσμο απ' ό,τι πριν 30 χρόνια. Υπάρχει μια ταπεινωτική διαδικασία υποβάθμισης της εργασίας σε επίπεδο ανειδίκευτου εργάτη, η οποία συμπεριλαμβάνει κι εμάς που νομίζουμε ότι

Νέα εργατική τάξη και νέα κοινωνικά υποκείμενα

ανήκουμε στη μεσαία τάξη και πως είμαστε επαγγελματίες. Αλλά πρόκειται για μια άλλη μορφή υποβάθμισης: Κατακερματισμός, διάλυση, νομαδικότητα, χωρίς μετάδοση γνώσεων από τον παλιό εργάτη στο νέο, χωρίς σχέσεις εμπιστοσύνης στο εσωτερικό της εργασιακής δομής, αφού όλα αυτά τα ελέγχει η επιχείρηση. Τις γνώσεις πλέον τις ελέγχει η επιχείρηση, δεν τις ελέγχει ο παλιός εργάτης, που τις μετέδιδε στον νέο. Δεν υπάρχουν συνδικάτα, υπάρχει μια γιγαντιαία προσπάθεια διάλυσης του συνδικαλισμού. Τα συνδικάτα είναι μικρά, περιλαμβάνουν ένα μικρό μόνο μέρος της εργατικής τάξης. Υπάρχει επείγουσα ζήτηση νεαρών εργατών με άλλες αντιλήψεις, με άλλες ευαισθησίες, μια θηλυκοποίηση επίσης της εργατικής τάξης με άλλου τύπου αναζητήσεις, με άλλου είδους γλώσσα. Διαφορετική από την κλασική "αντρική" γλώσσα, την επικεντρωμένη στη μεγάλη επιχείρηση, στο συνδικάτο. Είναι μια διαδικασία ταξικής μεταμόρφωσης. Η συμπύκνωσή της σε συλλογικό λόγο και οργάνωση, που θα τη μετατρέψει σε ορατή πολιτική δύναμη, θα καθυστερήσει για δεκαετίες. Η εργατική τάξη που γνωρίσαμε στις δεκαετίες του '20, του '30, του '40

του 20ού αιώνα φτιάχτηκε σε εκατό χρόνια. Η ταυτότητά της, οι λόγοι της, οι οργανωτικές της δομές, τα συνδικάτα της, χρειάστηκαν τουλάχιστον εκατό χρόνια για να ωριμάσουν. Αυτή η νέα εργατική τάξη βρίσκεται ακόμη διασκορπισμένη και κατακερματισμένη. Η πολιτική της απεικόνιση, η σύστασή της ως δρώντος πολιτικού υποκειμένου, αποτελεί ακόμη μια μακρά διαδικασία εν εξελίξει, που θα ανταποκριθεί στη νέα υλική σύνθεση του αντικείμενου εργασίας, τόσο στην ευρωπαϊκή ήπειρο, όσο και παγκοσμίως. Παράλληλα μ' αυτό υπάρχει η εμφάνιση νέων παραγόντων, πιο λαϊκών κοινωνικών υποκειμένων δηλαδή, που συναρτώνονται όχι ανά κέντρο εργασίας, αλλά ανά θέμα. Είναι πιο ευέλικτα ως προς τον τρόπο διασύνδεσής τους και πιο πλουραλιστικά: κινητοποίηση για το χρέος, κινητοποίηση για τις βασικές κοινωνικές υπηρεσίες, κινητοποίηση για την παιδεία. Εκεί μέσα υπάρχουν εργάτες αλλά και μεταφορείς, έμποροι, φοιτητές, άνθρωποι της διπλανής πόρτας, επαγγελματίες... και οι οργανωτικές και διοικητικές δομές τους είναι πιο ευέλικτες και πιο πρόσκαιρες. Διαρκούν κάποιο διάστημα, υπάρχουν για

μερικούς μήνες, και μετά διαλύονται. Όμως έχουν επιτύχει κάποιο αποτέλεσμα. Και θα κληθούν ξανά για ένα άλλο ζήτημα και, αφού κινητοποιηθούν, θα προκύψουν νέες ιεραρχίες. Δεν υπάρχει πλέον ένα και μοναδικό κέντρο κινητοποίησης, ούτε ένα μόνο θέμα δράσης. Σε μια κινητοποίηση ένας κοινωνικός φορέας θα είναι ο ηγέτης. Σε άλλη κινητοποίηση κάποιος άλλος θα είναι ο ηγέτης. Σε κάποιες περιπτώσεις θα είναι τα συνδικάτα αυτά που θα συσπειρώνουν τους υπολοίπους. Σε άλλες περιπτώσεις θα είναι οι φοιτητές που θα συσπειρώνουν τα συνδικάτα και τους απλούς ανθρώπους. Σε άλλες περιπτώσεις μπορεί να είναι υπάλληλοι δημόσιων μέσων μεταφοράς που θα συσπειρώνουν φοιτητές ή επαγγελματίες. Υπάρχει μια πολυπλοκότητα στις διαδικασίες κινητοποίησης, και εμείς οι επαναστάτες πρέπει να μάθουμε να κατανοούμε αυτήν την ιδιότητα της συλλογικής δράσης, αυτήν την ελαστικότητα, τη θεματοποίηση της συλλογικής δράσης. Μπορούμε να την ονομάσουμε "λαϊκή μορφή της σύγχρονης συλλογικής δράσης", που αντιστοιχεί στα πρωταρχικά επίπεδα της δόμησης της εργασιακής ταυτότητας και του εργατικού κινήματος.»

αφιέρωμα > **Εργατική τάξη:** Ένας εν υπνώσει γίγαντας

Η πρώτη Εργατική Πρωτομαγιά το 1894

■ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΡΔΑΤΟΥ*

Το 1894 για πρώτη φορά στην Ελλάδα γιορτάζεται η Εργατική Πρωτομαγιά απ' όλους τους σοσιαλιστές μαζί (1). Τη χρονιά αυτή ήρθε στην Αθήνα κι ο Δρακούλης και πήρε μέρος στην εργατοσοσιαλιστική συγκέντρωση της Πρωτομαγιάς. Η κίνηση που έγινε από τους σοσιαλιστικούς ομίλους για το γιορτασμό της Πρωτομαγιάς έβαλε την αστυνομία και την εισαγγελία σε τρεχάματα. Κι αυτές οι εφημερίδες της Αθήνας από την προπαγάνδα που είχε γίνει αναγκάστηκαν ν' αναγγείλουν τη συγκέντρωση.

Έτσι η *Ακρόπολις* του Γαβριηλίδη στο πρωτομαγιάτικο φύλλο της έγραφε:

«Σήμερον την 5 μ.μ. θα γίνη εν τω Σταδίω (2) η συγκέντρωσις των εν Αθήναις και Πειραιεί σοσιαλιστών. Την ανάπτυξιν των άρχων του σοσιαλισμού θα κάμη ο κ. Πλ. Δρακούλης. Από της χθες εκυκλοφόρησεν εις τας οδούς μακροσκελής έκκλησις προς τους εργάτας, εν η δι' επαναστατικού ύφους καλείται και ο λαός να συμμετάσχη της διαδηλώσεως. Μία τοιαύτη έκκλησις περιελθούσα εις τας χείρας του Φρουράρχου απεστάλη εις την Εισαγγελίαν. Η αστυνομία αφ' έτερου έλαβε τα κατάλληλα μέτρα προς ήρεμον διεξαγωγήν της συγκεντρώσεως.»

Πραγματικά από τις τέσσερες το απόγευμα μαζεύτηκε πολύς εργατικός κόσμος στο Στάδιο και μάλιστα πολλές (3) γυναίκες. Η συγκέντρωση αυτή έκανε μεγάλη εντύπωση και πείραξε στα νεύρα όχι μόνο την αστυνομία μα και την κυβέρνηση.

Να πώς περιγράφει η συντηρητική *Εφημερίς* του Κορομηλά την πρώτη ελληνική σοσιαλιστική επίδειξη:

«Η χθεσινή συνάθροισις των σοσιαλιστών εν τω Σταδίω

– Πόσοι ήσαν. – Τίνες ωμίλησαν. – Αστυφύλακες σοσιαλισταί. — Το συνταχθέν ψήφισμα χθες από της 4ης ώρας μ.μ., ως προεκηρύχθη, ήρξαντο να συναθροίζονται εν τω παρά το Στάδιον χώρο οι αποτελούντες το σοσιαλιστικόν σώμα εν Ελλάδι. Με τους σοσιαλιστάς προσήρχοντο και απλοί θεαταί, πολλάί δε οικογένειαι κατέλαβον τας διεσπαρμένας τράπεζας του μικρού καφενείου. Η πληθώρα του ωραίου φύλου εδείκνυνεν ότι δεν υπήρχε φόβος ταρχών, αλλ' η αστυνομία και η μοιραρχία παραβλέπουσαι το οιωνοσκόπιον έθεσαν αστυφύλακας υπό αστυνόμους και έφιππον δύναμιν χωροφυλάκων.

– Περί την 6ην ώρα μ.μ. άπας ο χώρος του Σταδίου εκαλύφθη υπό ποικίλου κόσμου ανδρών, γυναικών και παιδών, μεταξύ των οποίων διακρίνοντο 50-60 περίπου σοσιαλισταί, πάντες τίμιοι και φιλόπονοι εργάται, φέροντες ερυθράς κογκάρδας επί του στήθους. Κατά τον χρόνον της συναθροίσεως εθεάθησαν αστυφύλακες τίνες εκ των διαταχθέντων όπως επιβλέψωσι την τάξιν, διανέμοντες κρυφίως διακηρύξεις εις το πλήθος των θεατών, ερωτώμενοι δε

Ο γιορτασμός της Πρωτομαγιάς, όπως ήταν φυσικό, όχι μόνο σχολιάστηκε από τον τύπο, αλλά και τρομοκράτησε την άρχουσα τάξη. Στα γραφεία των κομμάτων γίνανε πολλές συζητήσεις και όλοι συμφωνήσανε πως έπρεπε να χτυπηθεί το κακό

περί τούτων απήντων σιγανά, ώστε να μη δύνανται να τους ακούη τρίτος “τι να κάνωμε, μπλέξαμε και ‘μεις”. Το γεγονός παρήγαγε βαθείαν αίσθησιν.»

Πρώτος μίλησε ο Πλ. Δρακούλης. Ο λόγος του ήταν «συνετός». Έκανε μάλλον διάλεξη πάνω στο ιστορικό της εργατικής πρωτομαγιάς. Δεύτερος μίλησε ο Στ. Καλλέργης. Ο λόγος του ήταν πολεμικός και γεμάτος μίσος κατά της πλουτοκρατίας. Με τη δυνατή φωνή του ανάπτυξε το σοσιαλιστικό πρόγραμμα που για πρώτη φορά ακούστηκε σε δημόσιο τόπο. Να μια περικοπή από το λόγο του:

«Ποιοι είμεθα και τι θέλομεν; Είμεθα σοσιαλισταί και θέλομεν επί του παρόντος την βελτίωσιν της θέσεως των εργατών και την διάδοσιν της ιδέας της εντελούς χειραφετήσεως αυτών εν τω μέλλοντι. Διά την επιτυχίαν δε του σκοπού μας θα ζητήσωμεν κατ' αρχάς με ειρηνικά μέσα, εάν δε δεν το κατορθώσωμεν, διά πάσης θυσίας θα φροντίσωμεν να πραγματοποιήσωμεν τους σκοπούς μας...»

Ύστερα μίλησε ο Ευάγγελος Μαρκαντωνάτος, φοιτητής της Νομικής. Ο Μαρκαντωνάτος στο λόγο του ήταν φωτιά και λαύρα. Και τελευταίος ο Δ. Γραμματικός που τόνισε κυρίως την ανάγκη της μόρφωσης. «Πρέπει, είπε, να μορφωθούμε. Αν δεν μορφωθεί ο εργάτης, δεν μπορεί να ξυπνήσει. Χωρίς μόρφωση δεν γίνεται τίποτε.»

Αν πάμε εξήντα χρόνια πίσω, θα ιδούμε πως δεν ήταν μικρό πράμα η πρώτη αυτή ομαδική σοσιαλιστική επίδειξη.

Να τώρα και το ψήφισμα που έγινε δεχτό από τη συγκέντρωση. Το παίρνουμε από την Εφημερίδα του Κορομηλά (φ. 2 του Μάη 1894) μαζί με τα σχόλιά της:

«Οι διεθνείς σοσιαλισταί και οι εργάται Αθηνών-Πειραιώς

Προς την Κυβέρνησιν της Ελλάδος Συνελθόντες σήμερον την 1ην Μαΐου του 1894 έτους, ημέραν Κυριακήν και ώραν 5ην μ.μ. πάντες οι διεθνείς Σοσιαλισταί και εν γένει πάντες οι υπό μισθόν ευρισκόμενοι και πάσχοντες εργάται Αθηνών-Πειραιώς, αποφασίζομεν και ψηφίζομεν τα έξης:

α/ Την Κυριακήν να κλείωνται τα καταστήματα καθ' όλην την ημέραν και οι εργάται ν' αναπαύωνται.

β/ Οι εργάται να εργάζωνται επί 8 ώρας την ημέραν και ν' απαγορευθή η εργασία εις τους ανηλίκους.

γ/ Να απονέμεται σύνταξις εις τους εκ της εργασίας παθόντας και καταστάντας ανικάνους προς συντήρησιν εαυτών και της οικογενείας των.

δ/ Να καταργηθώσιν αι θανατικοί εκτελέσεις.

ε/ Να καταργηθή η διά χρέη προσωπική κράτησις και

στ/ Ανατίθεται εις τους διευθυντάς των σοσιαλιστικών εφημερίδων η επίδοσις του παρόντος ψηφίσματος εις την Κυβέρνησιν, επί τη βάσει του οποίου παρακαλείται αύτη να συντάξη νομοσχέδια και υποβάλη ταύτα εις την Βουλήν προς ψήφισιν κατά την αμέσως συγκληθησομένην αυτής σύνοδον. Αθήναι, 1η Μαΐου 1894»

Ακούστε τώρα και τη συνέχεια. Μερικές μέρες πιο ύστερα ο Καλλέργης, την ώρα που συνεδρίαζε η Βουλή, από το δημοσιογραφικό θεωρείο άρχισε να διαβάζει το ψήφισμα της Πρωτομαγιάς.

Αυτό έφτασε. Άμα ακούστηκε η φωνή του μέσα στην «ιερά αίθουσα» αστραπή διαδόθηκε πως από τα θεωρεία οι αναρχικοί θα ρίξουν μπόμπες.

— Ου, οι αναρχικοί!

— Μπόμπες!

— Φευγάτε!

— Θε μ', Παναγία μ'...

Τέτοιες κραυγές απόγνωσης ακούστηκαν μέσα στη Βουλή.

Και πατείς με πατώ σε όλοι οι «πατέρες του έθνους», σαν παλαβοί, καβαλίκεψαν τα καθίσματα και τρέχανε να βγουν έξω. Ο πρόεδρος τα 'χασε κι αυτός. Θέλει να χτυπήσει το κουδούνι για να επαναφέρει την τάξη, μα τα χέρια του τρέμουν. Ωστόσο ο Καλλέργης ξακολουθεί να διαβάζει. Η μπόμπα του είναι το εργατικό ψήφισμα της Πρωτομαγιάς. Σε λίγο όμως τα θεωρεία περικυκλώθηκαν από στρατό. Κι ο Καλλέργης «συλλαμβάνεται». Τη στιγμή εκείνη δε χάνει το θάρρος του και χτυπώντας το πόδι του στο πάτωμα φώναξε: Ζήτω ο Σοσιαλισμός. Όταν από κάμποση ώρα βρέθηκε κλεισμένος στο αστυνομικό μπουντρούμι, ο χωροφυλακίστικος βούρδουλας έδρασε πλουσιοπάροχα πάνω στην πλάτη του.

Ο Καλλέργης όμως με πίστη και φανατισμό τα υποφέρει όλα.

Όταν τον πήγανε στην ανάκριση, δεν τα 'χασε και στην ερώτηση του ανακριτή «ποια είναι η πατρίς σου» απαντάει: «Όλος ο κόσμος είναι η πατρίδα μου και όλοι οι άνθρωποι αδελφοί μου.»

Αυτή του η απάντηση του κόστισε δώδεκα μέρες φυλακή.

Όμως διατυπώθηκε ενάντιά του και μια άλλη κατηγορία: «επί προκλήσει του λαού εις στάσιν». Την κατηγορία αυτή την στήριξε η εισαγγελία στο λόγο που είχε βγάλει στην εργατική συγκέντρωση της Πρωτομαγιάς. Ο γιορτασμός της Πρωτομαγιάς, όπως ήταν φυσικό, όχι μόνο σχολιάστηκε από τον τύπο, αλλά και τρομοκράτησε την άρχουσα τάξη. Στα γραφεία των κομμάτων γίνανε πολλές συζητήσεις και όλοι συμφωνήσανε πως έπρεπε να χτυπηθεί το κακό. Η κυβέρνηση μάλιστα πήρε κι ένα έγγραφο από τη «Διεθνή υπηρεσία διώξεως των αναρχικών», με το οποίο της ζητούσαν κατάλογο και φωτογραφίες Ελλήνων αναρχικών. Η κυβέρνηση δεν ξέρουμε τι απάντησε στην «Υπηρεσία» αυτή, ξέρουμε όμως πως άρχισαν στις 21 του Μάη (1894) ανακρίσεις και διώξεις.

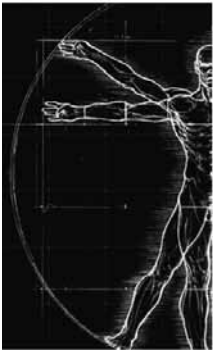
* Απόσπασμα από το Βιβλίο του Γιάννη Κορδάτου «Ιστορία του ελληνικού εργατικού κινήματος»

Παραπομπές

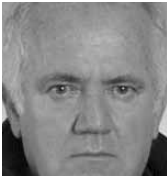
1) Η Πρωτομαγιά γιορτάστηκε και το 1893 από τους καλλεργικούς στις Στήλες του Ολυμπίου Διός. Ο Κεντρικός Σοσιαλιστικός Σύλλογος είχε βγάλει και προκήρυξη και είχε ορίσει και επιτροπή για την οργάνωση του γιορτασμού από τον Αλεξ. Ματιάτο και τον Τ.Α. Ελευθερίου.

2) Τότε δεν είχε γίνει ακόμα το σημερινό μαρμαρόχτιστο στάδιο.

3) Η Ακρόπολις λογαριάζει τους συγκεντρωθέντες σε χίλιους. Άλλες εφημερίδες σε λιγότερους κι άλλες σε περισσότερους.

της επιστήμης και της κοινωνίας

■ Επιμέλεια: Γιάννης Σχίζας

Παραγωγή κρέατος στο διάστημα!

Την τελευταία εβδομάδα μπήκε μπρος και ένα ακόμα πείραμα, αυτό που εξετάζει κατά πόσο μπορεί να παραχθεί κρέας στο διάστημα. Το πείραμα επινοήθηκε από την Aleph Farms, μια ισραηλινή εταιρεία που ειδικεύεται στην καλλιέργεια κρέατος από κύτταρα, και πραγματοποιείται από την πρώτη ομάδα αστροναυτών που είναι αποκλειστικά ιδιωτική και επισκέπτεται τον Διεθνή Διαστημικό Σταθμό. Διατυπώνονται ωστόσο δεύτερες σκέψεις για το εάν η μέθοδος αυτή είναι πολύ ασταθής για να βασιστούν οι αστροναύτες και για το ότι η καλλιέργεια κρέατος στο διάστημα δεν θα είναι ποτέ πιο απλή από τη μεταφορά του από τη Γη. Άλλωστε, ακόμα και στη Γη, το κρέας από καλλιέργεια δεν είναι εύκολη υπόθεση. Η εν λόγω διαδικασία δεν προϋποθέτει σφαγή ζώων αλλά έχει έναν πιο εργαστηριακό χαρακτήρα παραγωγής, μιας και ζωικά κύτταρα εφοδιάζονται με τα απαραίτητα αμινοξέα και υδατάνθρακες ώστε να πολλαπλασιαστούν και να δημιουργήσουν μυώδεις ιστούς μέχρις ότου πάρουν τη μορφή βρώσιμου κρέατος.

Ο ίδιος ο επικεφαλής του διαστημικού προγράμματος των Aleph Farms, Ζβίκι Ταμάρ, δεν κρύβει τους προβληματισμούς του για το πρότζεκτ: «Γνωρίζουμε από πολλές προγενέστερες επιστημονικές μελέτες πως η φυσιολογία και η βιολογία συμπεριφέρονται πολύ διαφορετικά σε περιβάλλον μικροβαρύτητας. Επομένως, στην πραγματικότητα δε γνωρίζουμε, κανείς δε γνωρίζει, αν αυτές οι καλλιέργειες πολλαπλασιασμού μπορούν όντως να υπάρξουν στο διάστημα.» Πάντως σε αποστολή του πυραύλου SpaceX στις 8 Απριλίου και πρώτη ιδιωτική αποστολή στον Διεθνή Διαστημικό Σταθμό, μια μικρή καλλιέρ-

γεια κρέατος ταξίδεψε μαζί με τους τέσσερις αστροναύτες του πληρώματος και αυτή αναμένεται να μελετηθεί. Ακόμα κι αν το πείραμα πετύχει, εξακολουθούν να υπάρχουν επιπλέον προβληματισμοί από πολλούς γύρω από αυτό. Άλλωστε το κρέας καλλιέργειας δεν είναι καν τόσο διαδεδομένο στη Γη και υπάρχουν λόγοι γι' αυτό.

Κατ' αρχάς τίθεται το ζήτημα της στεριότητας σε ενός τέτοιους είδους μέθοδο παραγωγής. Τα ζωικά κύτταρα αναπαράγονται αργά. Οι Aleph Farms έχουν τον αντίλογο στο παραπάνω, μιας και η ποσότητα κρέατος που θα χρειάζεται στο διάστημα είναι διαχειρίσιμη, όπως λένε. Ένα ακόμα επιχείρημα της εταιρείας παραγωγής κρέατος κυτταροκαλλιέργειας είναι το μεγάλο κόστος της μεταφοράς τροφής από τη Γη στο διάστημα, με την τοπική παραγωγή τροφής να μπορεί να δώσει μια λύση σε αυτό.

Στο τελευταίο, ο Ντέιβιντ Χάμπερντ και χημικός μηχανικός στο Μπέρκλεϊ σημειώνει πως λόγω του τρόπου παραγωγής του, το συγκεκριμένο κρέας έχει αρκετά μικρότερη κατά αντιστοιχία ποσότητας θερμιδική αξία και άρα διερωτάται αν όλο αυτό αξίζει τον κόπο.

Στη συζήτηση μπαίνει όμως και η ψυχική υγεία των αστροναυτών όπως υπογραμμίζει η Κάρεν Νύμπεργκ, πρώην αστροναύτης της NASA που πέρασε πεντέμισι χρόνια στον Διεθνή Διαστημικό Σταθμό: «Το φαγητό μας εκεί βρίσκεται μέσα σε λευκά σακουλάκια στα οποία πρέπει να ρίξουμε νερό, γάλα σε σκόνη και τέτοια πράγματα... Λαχταρούσα τη μυρωδιά του σκόρδου και του ελαιόλαδου και απλά είναι κάτι που δεν έχουμε. Οτιδήποτε μπορούμε να έχουμε που να μας θυμίζει το σπίτι θα ήταν υπέροχο.»

Αναπαραγωγή απειλούμενου είδους κοραλλιού

Σύμφωνα με το πρακτορείο *Reuters*, οι ύφαλοι στη Φλόριντα και την Καριβική αντιμετωπίζουν αυξανόμενη απειλή από την ασθένεια Stony Coral Tissue Loss Disease (SCTLD) η οποία σχετίζεται με την απώλεια του πετρώματος που βρίσκεται στους ιστούς των κοραλλιών.

Το Κέντρο Διάσωσης Κοραλλιών της Φλόριντα αναπαρήγαγε τις τελευταίες εβδομάδες εκατοντάδες νέα κοράλλια ενός είδους που ονομάζεται «rough cactus coral», σε μία εγκατάσταση 185.80 τ.μ. που φιλοξενεί συνολικά 18 είδη κοραλλιών της Φλόριντα, που απειλούνται από αυτή την ασθένεια.

Η εν λόγω ασθένεια εντοπίστηκε για πρώτη φορά το 2014 κοντά στο Μαϊάμι και έως το 2017 είχε εξαπλωθεί στο βορειότερο τμήμα υφάλου της

Φλόριντα, ενώ σήμερα έχει φτάσει στο Μεξικό. Τα είδη που προσβάλλονται από την ασθένεια παρουσιάζουν ποσοστό θνησιμότητας 66-100%, στοιχείο που την καθιστά πιο θανατηφόρα από την «λεύκανση των κοραλλιών» που συνήθως προκαλείται από τις υψηλές θερμοκρασίες του νερού που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή. «Ο μεγάλος αριθμός απογόνων που παράγονται από τα διασπώμενα κοράλλια θα είναι απαραίτητος για την αποκατάσταση του κοραλλιογενούς υφάλου της Φλόριντα», δήλωσε στο Reuters, ο Γκιλ ΜακΡέι από την Επιτροπή Διατήρησης της Φλόριντα για τα Ψάρια και την Άγρια Ζωή. Σύμφωνα με μια μελέτη του Παγκόσμιου Δικτύου Παρακολούθησης Κοραλλιογενών Υφάλων (GCRMN), περίπου το 14% των κοραλλιών εξαφανίστηκε μεταξύ 2009 και 2018.

Επιστροφή από το διάστημα

Τρεις επιχειρηματίες και ένας πρώην αστροναύτης της NASA επέστρεψαν στη Γη, με έναν πύραυλο της SpaceX, αφού έμειναν για δύο και πλέον εβδομάδες στον Διεθνή Διαστημικό Σταθμό (ΔΔΣ), στην πρώτη αμιγώς ιδιωτική διαστημική αποστολή που έχει οργανωθεί ποτέ.

Η κάψουλα με τους τέσσερις επιβάτες έπεσε στη θάλασσα, στα ανοιχτά της Φλόριντας, γύρω στις 20:00 (ώρα Ελλάδας). Ένα σκάφος της SpaceX αναμένεται ότι θα τους περισυλλέξει από τον Ατλαντικό, στα ανοιχτά του Τζάκσονβιλ.

Η αποστολή Ax-1 που οργάνωσε η αμερικανική εταιρεία Axiom Space ήταν η πρώτη αμιγώς ιδιωτική αποστολή στον ΔΔΣ. Η Axiom αγόρασε από τη SpaceX το μέσο μεταφοράς και αποζημίωσε τη NASA για τη χρήση του Διεθνούς Διαστημικού Σταθμού. Τα τέσσερα μέλη του πληρώματος ήταν τρεις επιχειρηματίες που πλήρωσαν δεκάδες χιλιάδες δολάρια ο καθένας και ο πρώην αστροναύτης Μάικλ Λόπες-Αλεγκρία. Η εκτόξευση έγινε στις 8 Απριλίου από τη Φλόριντα και έφτασαν στον ΔΔΣ την επόμενη ημέρα.

Αρχικά, ήταν προγραμματισμένο να παραμείνουν εκεί μόνο για 8 ημέρες, όμως η αναχώρησή τους αναβλήθηκε την περασμένη εβδομάδα, λόγω των κακών καιρικών συνθηκών. Συνολικά έμειναν

15 ημέρες στον ΔΔΣ και 17 σε τροχιά. «Σας ευχαριστούμε για την υποστήριξη που μας παρείχατε σε αυτήν την περιπέτεια, που κράτησε περισσότερο και ήταν ακόμη πιο συναρπαστική απ' όσο προβλεπόταν», είπε ο Λόπες-Αλεγκρία, ο κυβερνήτης της αποστολής, τη στιγμή της αναχώρησης από τον ΔΔΣ.

Τα τρία υπόλοιπα μέλη ήταν ο Αμερικανός Λάρι Κόννορ, ιδιοκτήτης μιας κατασκευαστικής εταιρείας, ο Καναδός Μαρ Πάθι, επικεφαλής μιας επενδυτικής εταιρείας και ο Ισραηλινός πρώην πιλότος Έιταν Στίμπε, ο συνιδρυτής ενός επενδυτικού ταμείου.

Όλοι τους αρνούνται τον τίτλο του «διαστημικού τουρίστα» και υποστηρίζουν ότι κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στον ΔΔΣ πραγματοποίησαν μια σειρά πειραμάτων, σε συνεργασία με ερευνητικά κέντρα και πανεπιστήμια. Οι εργασίες τους σχετιζόνταν με τη γήρανση και τα καρδιολογικά προβλήματα ενώ ο Μαρκ Πάθι πέρασε πολύ χρόνο στο περίφημο «παρατηρητήριο» του Σταθμού, για να φωτογραφίσει τη Γη.

Στον ΔΔΣ παραμένουν πλέον τρεις Αμερικανοί, ένας Γερμανός και τρεις Ρώσοι αστροναύτες. Τις επόμενες ημέρες ο «πληθυσμός» του Σταθμού θα αυξηθεί κατά τέσσερα άτομα, τρεις Αμερικανούς και μία Ιταλίδα.

Λεμφοκύτταρο εναντίον καρκίνου

Ένα συγκλονιστικό βίντεο έδωσε στη δημοσιότητα βιολόγος μέσω Twitter, στο οποίο φαίνεται ακριβώς πώς ένα κύτταρο του ανοσοποιητικού συστήματος (το T-λεμφοκύτταρο) επιτίθεται στο καρκινικό. Το βίντεο κατεγράφη με τη χρήση ενός εξειδικευμένου μικροσκοπίου από τον εξειδικευμένο βιολόγο-κυτταρολόγο Άλεξ Ρίτερ και τους συνεργάτες του, και έχει ελαφρώς επιβραδύνει την ταχύτητά του για να γίνει κατανοητό, σύμφωνα με το *goodwordnews.com*. Το T-λεμφοκύτταρο (πορτοκαλί χρώμα) φαίνεται να παίρνει μια φλογερή κόκκινη όψη, καθώς καταστρέφει το

καρκινικό του «θήραμα». «Το T-λεμφοκύτταρο στην πραγματικότητα δεν καίγεται. Η εμφάνισή του προκαλείται εν μέρει από μια φθορίζουσα πρωτεΐνη που προστέθηκε από τους ερευνητές – αλλά η δυναμική, ρευστή επιφάνειά του είναι η φυσική αντίδραση του κυττάρου στον εντοπισμό ενός στόχου», έγραψε ο Ritter στο Twitter. Οι εικόνες κυκλοφόρησαν ως μέρος μιας νέας μελέτης που δημοσιεύθηκε την Πέμπτη από τον Ritter και τους συνεργάτες του, στην οποία επιχειρούσαν να διερευνήσουν πώς τα καρκινικά κύτταρα προστατεύονται από την επίθεση των T-λεμφοκυττάρων.

πολιτική

Ζούμε ένα διαρκές παρόν όπου τα πάντα είναι μετακινούμενα, αιωρούμενα. Αυτή η μετατοπιζόμενη αστάθεια παράγει τη «χαοτική τάξη» και σε αυτήν προσαρμόζονται κοινωνίες και οικονομίες, καιρό τώρα.

Εν μέσω λοιπόν παγκόσμιας ακρίβειας και ανησυχίας (πόλεμος) ανακοινώθηκε ότι ο πλουσιότερος άνθρωπος της γης εξαγόρασε το Twitter. Ο κάτοχος του υψηλότερου χάρτινου πλούτου στην ιστορία, θα δώσει το 20% περίπου της περιουσίας του ως τίμημα (44 δισ.) για να κατέχει την παγκόσμια γραφομηχανή άμεσης ανταλλαγής μηνυμάτων. Ποτέ τόσο συγκεντρωμένη οικονομική θέση ισχύος δεν αγόρασε τόσο «πλανητικά δεσπόζουσα θέση» επικοινωνιακής ισχύος.

ΑΛΛΑ ΠΡΟΕΧΕΙ η σημειολογική ανάλυση, η αποκωδικοποίηση της ανακοίνωσης του ιδίου του Μασκ (με δυο παραγράφους) χωρίς να προβαίνουμε σε αναζήτησή κρυφών συστημικών σκοπών.

Πρώτη παράγραφος: «Η ελευθερία του λόγου είναι το θεμέλιο μιας λειτουργικής δημοκρατίας και το Twitter είναι η ψηφιακή πλατεία της πόλης όπου συζητούνται ζητήματα ζωτικής σημασίας για το μέλλον της ανθρωπότητας».

Ελευθερία, λόγος, δημοκρατία, πλατεία, πόλη, μέλλον, ανθρωπότητα. Αυτή ακριβώς είναι η βασική ρητορική του νέου καπιταλιστικού τεχνολογικού ολιγοπωλίου: Η υπόσχεση για έναν εκδημοκρατισμένο, συμμετοχικό (υποτίθεται στον πλούτο και την ευημερία) κόσμο, μια ψηφιακή πλατεία, δηλαδή μια ελεύθερη κομμούνα (η αιώνια δηλαδή αναζήτησή του κοινωνικού φαντασιακού).

Η πολιτική οικονομία του συμβάντος, με απλά λόγια, είναι ότι το υπερσυσσωρευμένο (από έναν και μόνο άνθρωπο) κεφάλαιο μετατοπίζει μέρος της ισχύος του από το βιομηχανικό κέρδος (ηλεκτρικά αυτοκίνητα, δορυφόροι, κ.ά.) στην πληροφορία και την επικοινωνία.

Δεύτερη παράγραφος: «Θέλω να κάνω το Twitter καλύτερο από ποτέ βελτιώνοντας το προϊόν με νέες δυνατότητες, βελτιώνοντας τους αλγόριθμους ανοιχτού κώδικα για να αυξηθεί η εμπιστοσύνη, νικώντας τα spam bots και επα-

Η μεγάλη σύζευξη

Για την εξαγορά του Twitter από τον Έλον Μασκ

■ του **Ηλία Καραβόλια**

ληθεύοντας την ταυτότητα όλων των ανθρώπων. Το Twitter έχει τεράστιες δυνατότητες – ανυπομονώ να συνεργαστώ με την εταιρεία και την κοινότητα των χρηστών». Λέει λοιπόν ο άνθρωπος των 250 δισ. ότι προβαίνει στην εξαγορά του μέσου και θα κάνει ενέργειες «...για να αυξηθεί η εμπιστοσύνη σε αυτό.» Επικαλείται δηλαδή την διαφάνεια στο ψηφιακό συλλογικό ξέφωτο, μια πλατεία με (αλγοριθμικούς) ανοιχτούς δεσμούς (κώδικες) εμπιστοσύνης, που δεν θα παραβιάζει και δεν θα προσβάλλει την ιδιωτικότητα του χρήστη ως υποκείμενο επικοινωνίας.

Και συνεχίζει: «...επαληθεύοντας έτσι την ταυτότητα όλων των ανθρώπων». Δεν μπορώ να αντιληφθώ εύκολα την (προφανώς νόθα) αισθητικότητα του μηνύματος. Εδώ φαίνεται ότι η ταυτότητα, ως σημαίνον υποκειμενοποίησης του χρήστη μέσα από το twitter, απασχολεί σοβαρά τον οραματιστή

του συμμετοχικού καπιταλισμού. Γι' αυτό και καταλήγει με την φράση «...ανυπομονώ να συνεργαστώ με την κοινότητα». Το μήνυμα δηλαδή μιας δυνητικής «ισότιμης συνεργασίας» εκατομμυρίων ακόλουθων, με έναν και μόνο άνθρωπο (τον πλουσιότερο στον πλανήτη).

ΑΣ ΑΦΗΣΟΥΜΕ τη σημειολογία. Ας δούμε την κοινωνιολογική στιγμή. Εδώ δρομολογείται η εγκαθίδρυση ενός καθεστώτος ρήξης και τομής στη σχέση ολιγαρχικού, «ναρκισσιστικού» για την ακρίβεια κεφαλαίου, με το ψηφιακό συλλογικό ασυνείδητο.

Έχουμε άλλη μια ακόμη στην καπιταλιστική ιστορία προσπάθεια εξασφάλισης consesus (συναίνεσης) κάτω υπό όρους αμεσοδημοκρατικούς. Μια δυνητικά ισότιμη επικοινωνία και αλληλόδραση του ενός και μόνο καπιταλιστή των 240 δισ. με έναν π.χ. μισθωτό των

700 ευρώ στην Ελλάδα ή έναν των 400 δολαρίων στην Ινδία.

Εδώ πρόκειται για πρωτοφανή ρήξη με τις ιστορικές κοινωνικές συμβάσεις περί ιδιοκτησίας μέσω παραγωγής και μέσω επικοινωνίας. Αλλά και ταυτόχρονη ρήξη με τις υποκειμενικές φαντασιακές ταυτίσεις (με το κεφάλαιο, τον καπιταλισμό, την τεχνολογική καινοτομία, τον φουτουρισμό του Μασκ) των υπερσυνδεδεμένων χρηστών (ανεξάρτητου εισοδήματος και ταξικής θέσης στο παγκόσμιο γίγνεσθαι των ανισοτήτων)

Το νόημα της φαντασίωσης του υπερσυσσωρευμένου (στο πρόσωπο του οραματιστή Μασκ) τεχνολογικού κεφαλαίου, είναι το νόημα της βύθισης των μαζών στην άγνοια μιας αδιάφορης συνθήκης μεταξύ εξουσίας και επικοινωνίας. Μια συνθήκη που δίνει αναπτυξιακό υποτίθεται σινιάλο μέσω της χρηματιστηριακής συναλλαγής

(εξαγορά) στην τωρινή ασταθή για τις οικονομίες περίοδο. Έχουμε δηλαδή ένα «συμβάν κεφαλαίου» εντός της γεωπολιτικής ανισοροπίας

Πλέον οι νομάδες του παγκόσμιου ψηφιακού χωριού θα μοιάζουν με πιστούς ακόλουθους –και γιατί όχι οιονεί μικρομετόχους– του ισχυρού συμβόλου του συστήματος (Μασκ) και της μετάλλας του κεφαλαίου κέρδους (χρηματιστηριακή οικονομία).

Έχουμε κομβική για τον καπιταλισμό στιγμή σύζευξης κεφαλαίου και επικοινωνίας, με όρους συνάντησης της «διάνοιας» (Μασκ) και του πράγματος (το μέσο twitter) στο κοινωνικό φαντασιακό.

ΑΛΛΑ ΟΦΕΙΛΟΥΜΕ όμως για λίγο να κατέβουμε στο υπόγειο της συνάντησης. Εκεί που το αθέατο εργοστάσιο, αυτό το social μέσο δικτύωσης, θα παράγει πλέον υπεραξία και κέρδος, με την αξιοποίηση δεδομένων των ατόμων από οποιοδήποτε μέρος του πλανήτη, αποκλειστικά για τον κορυφαίο συσσωρευτή πλούτου στην ανθρώπινη ιστορία.

Έννοιες όπως έλεγχος ενημέρωσης και πληροφορίας, αμεροληψία, πλουραλισμός, προπαγάνδα και καθοδήγηση, χειραγώγηση μαζών, και λοιπές οργουελικές διαπιστώσεις, μοιάζουν προφανώς «φιλοσοφικές» και περιττές μπροστά στην ανάγκη εισόδου μας στο σκιώδες κομμάτι του συμβάντος, στη μικροφυσική επεξεργασία της εξαγοράς αυτής.

Η «επικοινωνιακή» εξουσία αυτού που δεν έχει πολιτική αλλά οικονομική εξουσία (Μασκ) εισέρχεται στο κοινωνικό, μέσω της άμεσης και ενστικτώδους μηνυματικής γλώσσας του twitter, και προφανώς –εκτός από τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα και προϊόντα της βιομηχανίας Tesla που ελέγχει ο Μασκ– εύκολα θα λανσάρεται στις ψηφιακές κοινότητες συνεργασίας και το όραμα του συμμετοχικού καπιταλισμού.

Πρόκειται για αυτοφυές παίγνιο του συστήματος που εισάγει –εν μέσω πολεμικής πληθωριστικής οικονομίας– τον ψευδοσοσιαλισμό για το υποκείμενο της ιστορίας, της επικοινωνίας και της συμμετοχής του, αλλά πλέον ως υποκείμενο-συνεργάτη του υπερσυσσωρευμένου κεφαλαίου...

Το αθέατο εργοστάσιο, αυτό το social μέσο δικτύωσης, θα παράγει πλέον υπεραξία και κέρδος, με την αξιοποίηση δεδομένων των ατόμων από οποιοδήποτε μέρος του πλανήτη, αποκλειστικά για τον κορυφαίο συσσωρευτή πλούτου στην ανθρώπινη ιστορία

Επιμέλεια: **Βάννα Σφακιανάκη**
vannasfakianaki@gmail.com

Φταίνει όλοι κι όλα εκτός από την ενεργειακή μετάβαση!

Την Τετάρτη του Πάσχα ξεκινούν να εκτελούνται πάλι οι εντολές των παρόχων ενέργειας για τη διακοπή ρεύματος σε όσους έχουν απλήρωτους λογαριασμούς. Ο πρόεδρος των τεχνικών της ΔΕΗ, Κώστας Μανιάτης, μιλώντας στο Open αποκάλυψε ότι μόνο για την Αττική δίνονται καθημερινά πάνω από 500 εντολές, με τους παρόχους να πιέζουν για την άμεση εκτέλεσή τους. Εξήγησε παράλληλα ότι το ρεύμα δεν κόβεται μόνο στα ευάλωτα νοικοκυριά, αφού η εκτίναξη των τιμών του ρεύματος σε πρωτοφανή επίπεδα έχει καταστήσει ευάλωτα ένα τεράστιο αριθμό νοικοκυριών, χωρίς τυπικά και μόνο, να πληρούν τις προϋποθέσεις. (1) Εν τω μεταξύ, τους τελευταίους μήνες έχουν προβληθεί όλοι οι παράγοντες – σημαντικοί και λιγότερο σημαντικοί – που διαμορφώνουν τις δραματικές εξελίξεις στο κόστος της ενέργειας. Στο απυρόβλητο μένει μόνο ο κεντρικός παράγοντας που είτε αποσιωπάται, είτε φιγουράρει σε βαρυσήμαντους τίτλους που μας διαβεβαιώνουν ότι «Δεν ευθύνεται η ενεργειακή μετάβαση για το κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας»!

Η ενεργειακή μετάβαση ως αναπτυξιακό σχέδιο και ως πείραμα!
Η ενεργειακή μετάβαση είναι πρώτα απ’ όλα, ένα αναπτυξιακό-οικονομικό σχέδιο. (2) Παράλληλα είναι και ένα πείραμα. (3) Εντυπωσιάζει η διαπίστωση ότι ένα τόσο θεμελιώδες ζήτημα όσο ο μετασχηματισμός των ενεργειακών συστημάτων, ένας τόσο κρίσιμος τομέας δημοσίου ενδιαφέροντος, εξελίσσεται ως πείραμα με τη λογική του βλέποντας και κάνοντας.
Η ενεργειακή μετάβαση ξεκίνησε σε μια συγκυρία όπου η Ευρώπη, ο δεύτερος καταναλωτής παγκόσμια και πρώτος

εισαγωγέας ενεργειακών προϊόντων με εγκατεστημένη ισχύ μονάδων 600 GW το 2000, βρισκόταν μπροστά σε μια συγκυρία αντικατάστασης περίπου 300 GW σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας που είχαν ολοκληρώσει τον κύκλο ζωής τους, αλλά και εγκατάστασης νέων σταθμών 200-300 GW για την κάλυψη της αύξησης της κατανάλωσης, την εικοσαετία 2000-2020. Επέλεξαν τότε το φυσικό αέριο αν και αποτελούσε κίνδυνο για «μια νέα εξάρτηση» και τα έργα Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, αλλά και την απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, για να ελέγξουν την ενεργειακή εξάρτηση της Ευρώπης, εξάρτηση που το 2000 ήταν 50% και υπήρχε φόβος ότι χωρίς κατάλληλα μέτρα, σε 20 με 30 χρόνια το ποσοστό αυτό θα ανέβαινε σε 70%. Μετά από είκοσι χρόνια μεταρρυθμίσεων, από επίσημη έκθεση της Κομισιόν προκύπτει ότι το 2018 η Ευρώπη αντιμετωπίζει εντονότερο πρόβλημα ενεργειακής εξάρτησης σε σχέση με το 2000, ύψους 58,2% και αυτό οφείλεται στην εισαγωγή ορυκτών καυσίμων και φυσικού αερίου! (4)
Στην Ελλάδα, σήμερα που η προοπτική είναι να υπερδιπλασιαστούν οι μονάδες ΑΠΕ, υπερδιπλασιάζονται παράλληλα και οι μονάδες φυσικού αερίου. Οι μονάδες που λειτουργούν είναι ισχύος 5000 MW και υπό κατασκευή ή σχεδιασμό βρίσκονται μονάδες ισχύος 6345 MW. (5) Οι μονάδες αυτές αθροιστικά υπερβαίνουν σε ισχύ την αιχμή της ζήτησης στη χώρα μας!

Τα –μέχρι χθες– διπλά και σήμερα τριπλά σύνολα μονάδων στα συστήματα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας
Για πολλά χρόνια έγινε πολλή μεγάλη προσπάθεια να κρυφτεί, αλλά δεν

κρύβεται πια σήμερα, το γεγονός ότι για την ενεργειακή μετάβαση χρειάστηκε να δομηθούν στα συστήματα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, διπλά ενεργειακά σύνολα, ένα σύνολο από συμβατικές μονάδες και ένα από μονάδες Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας. Η υποχρεωτική ή σε αναμονή λειτουργία των συμβατικών μονάδων τώρα περιγράφεται ανοικτά αλλά δεν ήταν έτσι τα προηγούμενα χρόνια. Όποιος τολμούσε να πληροφορήσει ότι αύξηση των έργων ΑΠΕ, σήμαινε αύξηση των συμβατικών μονάδων συγκαταλεγόταν αυτόματα στους φίλους των ορυκτών καυσίμων!
Ο πρώτος λόγος που τώρα αυτό βγαίνει στη δημοσιότητα, είναι η ενεργειακή κρίση. Ο σημαντικότερος λόγος όμως είναι το πλασάρισμα ως από μηχανής θεού, ενός τρίτου συνόλου μονάδων, που είναι το σύνολο των μονάδων αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας. Υποτίθεται ότι αυτό το σύνολο θα υποκαταστήσει προοπτικά τις συμβατικές μονάδες, όμως κανείς δεν παίρνει την ευθύνη γι’ αυτό, αφού η παραγωγή ενέργειας υπόκειται στους όρους της αγοράς, με τους κάθε λογής διαχειριστές να προσπαθούν εκ των υστέρων να μαζέψουν τα ασυμμάζευτα, προσέχοντας πάρα πολύ να μην ενοχλήσουν τους «επενδυτές» και την «ανάπτυξη»!
Στη χώρα μας, μόλις αναρτήθηκε σε διαβούλευση νομοσχέδιο που ρυθμίζει και θέματα «αποθήκευσης ενέργειας». Είναι η πρώτη χώρα μεταξύ των χωρών της ΕΕ που κοινοποίησε στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού καθεστώς ενίσχυσης των σταθμών αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας. (6) Αυτό όμως γίνεται κατόπιν εορτής, αφού μέχρι το τέλος του 2021 η ΠΑΕ είχε δώσει βεβαιώσεις παραγωγού σε 181 σχέδια για μονάδες αποθήκευσης συνολικής

Νέες Μονάδες Φυσικού Αερίου		
Εταιρεία	Θέση	Ισχύς (MW)
Μυτιληναίος Κατασκευάζεται – Έναρξη 2022	Άγιος Νικόλαος Βοιωτίας	826
ΓΕΚ Τέρνα – Motor Oil Hellas Έναρξη 2021 – Λειτουργία 2024	Κομοτηνή	877
Elpedison Εκκρεμεί η οριστική απόφαση	Θεσσαλονίκη	826
Damco Energy S.A. (Κοπελούζος)	ΒΙΠΕ Αλεξανδρούπολης	840
ElvalHalcor	Θίσβη Βοιωτίας	651
Καράτζης	Λάρισα	660
ΔΕΗ (Πτολεμαΐδα 5/ Μετατροπή)	Πτολεμαΐδα	1.000
ΔΕΗ	ΒΙΠΕ Κομοτηνής	665
Σύνολο		6.345
<i>Με στοιχεία από capital.gr</i>		

ισχύος 14,3 GW! Έτσι η «διαβούλευση» γίνεται αφού πρώτα εξασφαλίστηκε η γη μέσα από τις βεβαιώσεις παραγωγού της ΠΑΕ και ένα νέο πλαίσιο ενισχύσεων για το σύνολο τέτοιων μονάδων. Τα τριπλά –μέχρι στιγμής– σύνολα αλώνουν το χώρο, δεσμεύοντάς τον για δεκαετίες «για λόγους δημοσίου συμφέροντος» συμβάλλοντας στη συρρίκνωση των δραστηριοτήτων του πρωτογενούς τομέα και κατά συνέπεια στην επισιτιστική κρίση. Δεσμεύουν

χρηματοδοτήσεις και ανεβάζουν στα ύψη τόσο το ενεργειακό όσο και το περιβαλλοντικό κόστος, αυξάνοντας ραγδαία τα ευάλωτα νοικοκυριά και τα λουκέτα στις επιχειρήσεις. Η ενεργειακή μετάβαση (συνεχίζει να) επιβάλλεται χωρίς ποτέ να έχουν ενημερωθεί οι πολίτες για τα κόστη που καλούνται να πληρώσουν. Με κύριο χαρακτηριστικό της τον ορθολογισμό της λειτουργίας της αγοράς και όχι τη λογική που θα χαρακτήριζε μια «οικολογική μετάβαση».

Παραπομπές

- 1) Λογαριασμοί ρεύματος: Ο μαθηματικός τύπος για... νομπελίστες που ορίζει τη ρήτρα προσαρμογής, [topontiki.gr](#)
- 2) «Ενεργειακή μετάβαση» με την οικονομία στο επίκεντρο, [edromos.gr](#)
- 3) Ο ενεργειακός σχεδιασμός ως πείραμα, [edromos.gr](#)
- 4) Πώς η Ευρώπη αποφάσισε να ελέγξει την ενεργειακή της εξάρτηση, [edromos.gr](#)
- 5) Φυσικό αέριο: Οι επενδύσεις ύψους 2,4 δις. ευρώ που αλλάζουν το τοπίο στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, [capital.gr](#)
- 6) Αδειοδότηση ΑΠΕ σε 14 μήνες αντί για 5 χρόνια, [ethnos.gr](#)

Βίαιες εκ-τυπώσεις

Συνεχίζεται το μικρό μας αφιέρωμα για τη «Μεγάλη Επανεκκίνηση» και σε αυτό το φύλλο. Για αυτό το αφιέρωμα, που θα συνεχιστεί, απευθυνθήκαμε σε μια σειρά ανήσυχων ανθρώπων των οποίων η σκέψη και οι γνώσεις είναι σε θέση να συμβάλλουν στην επισήμαν-

ση των δυστοπικών συνεπειών της μεγάλης επαγγελίας ενός επερχόμενου βιοπολιτικού ολοκληρωτισμού.

Στις σελίδες των βίαιων εκ-τυπώσεων αυτή τη βδομάδα θα φιλοξενηθούν δύο κείμενα: Μια μετάφραση από τον ιστότοπο *winteroak.org*.

υκ και ένα του κείμενου της Έρns Σαμικούς. Στα επόμενα φύλλα θα γράψουν οι: Κώστας Λιβιεράτος, Δημήτρης Μπελαντής, Αλεξάνδρα Πολιτάκη, Ζωή Μπέλλα, Δημήτρης Αβηδυνός, Αλέξης Θεοδωρίδης, Μάνος Τσίζεκ, Μανόλης Μούστος, Τάσος Βαρούνης.

Myhealth app και ψηφιακά δεδομένα υγείας, ως όψη του «Great Reset»

■ της Δρ. Έρns Σαμικού*

«**Τ**ι είναι το «Great Reset» με ρωτάει με απορία. Τι είναι αυτό που ακούγεται ως επιστροφή ήχου μέσα στην πανδημική συνθήκη και μιλάει για τη «μεγάλη επανεκκίνηση» με αφορμή και όχημα τον ιό SARS-CoV-2;

«Αν ο ιός είναι μια ψηφίδα, η μεγάλη αφήγηση γύρω από τη ριζική επανεκκίνηση πτυχών των ζώων μας είναι το ψηφιδωτό» του απαντώ. Ας πούμε, λοιπόν, ότι βρισκόμαστε τώρα σε αυτή την ιστορική στιγμή να κάνουμε ένα βήμα πίσω από την καθήλωση σε μια εικόνα που περιλαμβάνει μονοθεματικά ημερήσιους αριθμών κρουσμάτων, διασωληνώσεων και θανάτων από την ιογενή λοίμωξη του Covid-19 και να απομακρυνθούμε από αυτή τη μαύρη θανατοπολιτική πινακίδα, ακριβώς όπως αποστασιοποιούμαστε από έναν πίνακα σ' ένα μουσείο για να μπορέσουμε να διακρίνουμε σε βάθος, όλες τις πτυχές και λεπτομέρειες της μεγάλης εικόνας. Αυτή η «μεγάλη εικόνα» θα λέγαμε ότι σκιαγραφείται λεπτομερώς στο βιβλίο «Η Μεγάλη Επανεκκίνηση» (The Great Reset) με ένα λεξιλόγιο και μια αφηγηματική προσέγγιση που παραπέμπει ως ύφος γραφής σε μια αυτοεκπληρούμενη προφητεία/δυστοπία. (Schwab, Malleret 2020). Τον Ιούλιο του 2020, λοιπόν, λίγους μήνες αφότου είχε κηρυχθεί από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας η «πανδημία» για τον ιό SARS-CoV-2, ένα βιβλίο -ακραίο σύμβολο της νεο-

φιλελευθερής κυβερνολογικής (gouvernementalite)- εκδόθηκε από τον ιδρυτή και εκτελεστικό πρόεδρο του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ, Κλάους Σβαμπ και του Τιερί Μαλερέ, οικονομολόγο και ειδήμονα στην επενδυτική τραπεζική. Από τις πρώτες γραμμές του βιβλίου τους αναδεικνύεται το πώς ιστορικά το συμβάν της «πανδημίας», ως νέο δόγμα του σοκ, από «κρίση» μετατρέπεται με ενθουσιασμό σε «ευκαιρία» αναφέροντας χαρακτηριστικά: «Στη σύγχρονη ιστορία δεν υπάρχει φαινόμενο ανάλογο της παγκόσμιας κρίσης που προκλήθηκε από την πανδημία του κορωνοϊού [...] Η κρίση τούτη φέρνει διακοπή της οικονομικής δραστηριότητας μνη-

μειωδών διαστάσεων, οδηγεί σε μια επικίνδυνη και ευμετάβλητη περίοδο, σε πολλαπλά μέτωπα - πολιτικά, κοινωνικά γεωπολιτικά- δημιουργεί βαθιές ανησυχίες για το περιβάλλον και επεκτείνει, ταυτόχρονα την εμβέλεια της τεχνολογίας (με τρόπους επιζήμιους ή μη) στη ζωή μας [...] Θα αναδυθεί ένας καινούργιος κόσμος και εναπόκειται σε εμάς να φανταστούμε και να σχεδιάσουμε το περίγραμμά του» (Schwab, Malleret, 2020: 18). Το ερώτημα κατά πόσο η «πανδημία», ως ένα νέο «δόγμα σοκ και δέος» (Klein [2007] 2010), αποτελεί μια νέα «ευκαιρία» για την προώθηση ριζικών αλλαγών σε διάφορους τομείς των ζώων μας,

δεν είναι πλέον κάτι πρωτόγνωρο. Η Naomi Klein στο εξαιρετικό βιβλίο της «Το Δόγμα του Σοκ. Η Άνοδος του Καπιταλισμού της Καταστροφής» μέσα από ένα πλούτο πληροφοριών μας έχει διαφωτίσει εδώ και χρόνια για το πώς η Σχολή του Σικάγο με τον βασικό της μέντορα Μίλτον Φρίντμαν από τη δεκαετία του '70, με τις διαρκείς συσπάσεις πολιτικών ηλεκτροσοκ στη Χιλή, έχει καθορίσει μια ηγεμονική στρατηγική κατασκευής κρίσεων με αλληπάλληλα πλήγματα που επιφέρουν σοκ, σύγχυση και ψυχολογική κατάρρευση, προκειμένου μέσα από την καταστροφή να αναδυθούν οι θεραπείες/λύσεις ως αναπόφευκτες και πολιτικά διανοητές [ο.π.].

Αν προς το τέλος του 20ού αιώνα το πολιτικό δόγμα του σοκ παρήγαγε κρίσεις (πραγματικές ή μη) και τις διάβαζε με ενθουσιασμό ως «ευκαιρία», ως μια «λευκή σελίδα» για την επιτάχυνση ακραίων νεοφιλελεύθερων μεταρρυθμίσεων, τότε ο 21ος αιώνας με το δόγμα του «τρομοκρατικού» σοκ στους δίδυμους πύργους των Η.Π.Α. και λίγα χρόνια μετά με τη λεγόμενη «οικονομική κρίση», μας δίδαξε σε βάθος να στεκόμαστε κριτικά απέναντι σε αυτή την εργαλειοποίηση και να ανιχνεύουμε τις ποιότητες εκείνες που σκόπιμα αποκρύπτονται.

Μέσα από αυτή την ιστορική εμπειρία η «πανδημία» ως μια κορύφωση αυτού του πολιτικού δόγματος που στόχευσε στο να αγγίξει μέσω του σοκ, υπαρξιακά στοιχεία ζωής/θανάτου, τέμνοντας πιο βαθιά και διαγώνια όλο το κοινωνικό συσχεσιακό μας πλαίσιο, πρέπει να μας επανατοποθετεί πλέον διαρκώς σε μια άλλη θέση αναστοχασμού/υποψίας/επαγρύπνησης, ως προς την επερχόμενη «θεραπευτική» επανεκκίνηση των ζώων μας σε ένα ακραίο δυστοπικό περιβάλλον.

Myhealth app/τηλεϊατρική: Όψη μιας επιταχυνόμενης ψηφιοποίησης ιατρικών δεδομένων

Που ακριβώς, όμως, μπορούμε να εντοπίσουμε ότι συναντιούνται οι ψηφιακές τεχνολογίες βιοϊατρικής επιτήρησης με το αφήγημα της «μεγάλης επανεκκίνησης» και σε

Ο ψηφιακός χώρος βάζει το σώμα και την επαφή σε μια απόσταση, εγκαθιδρύοντας μια ψευδαίσθηση «αμόλυντης» αλληλεπίδρασης, προκειμένου ο «διαφανής» κυβερνοχώρος να εγκαθιδρύσει ένα πανοπτικό πλαίσιο αυτό-επιτήρησης και αυτό-ελέγχου

Βίαιες εκτυπώσεις

ποιες αλλαγές αποσκοπεί αυτή η τομή;

Δύο χρόνια πριν, με την κήρυξη της «πανδημίας» από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας και την πρώτη σοκαριστική στιγμή του καθολικού lockdown, τον Μάρτιο του 2020 εισαχθήκαμε σε μια νέα γραμματική «κοινωνικής αποστασιοποίησης» και «άυλης», «ανέπαφης» συσχεσιακότητας. (1) Η ψηφιακή πραγματικότητα σαν να ήταν έτοιμη από καιρό, κυριολεκτικά εν μια νυκτί, να έρθει ως το μοναδικό υποκατάστατο της ανθρώπινης επαφής (contato) για να περιορίσει την μόλυνση (contagio), που η κοντινότητα παράγει (Agamben 2021: 73). Οι Σβαμπ και Μαλερετ στο βιβλίο τους «Η Μεγάλη Επανεκκίνηση» με ενθουσιασμό υποδέχονται αυτή τη συνθήκη και αναδεικνύουν την ευκαιρία που δόθηκε με αφορμή την πανδημία αναφέροντας ότι «με τη μία ή την άλλη μορφή, τα μέτρα κοινωνικής και φυσικής απόστασης πιθανώς θα διατηρηθούν και αφού υποχωρήσει η πανδημία, δικαιολογώντας την απόφαση πολλών εταιρειών, σε διάφορους κλάδους, να επιστεφούν την αυτοματοποίηση[...] Πράγματι, οι τεχνολογίες αυτοματοποίησης ταιριάζουν απόλυτα σ' έναν κόσμο στον οποίο οι άνθρωποι δεν μπορούν να πλησιάσουν ο ένας τον άλλον ή είναι πρόθυμοι να μειώσουν τις αλληλεπιδράσεις τους» (Schwab, Malleret 2020: 168).

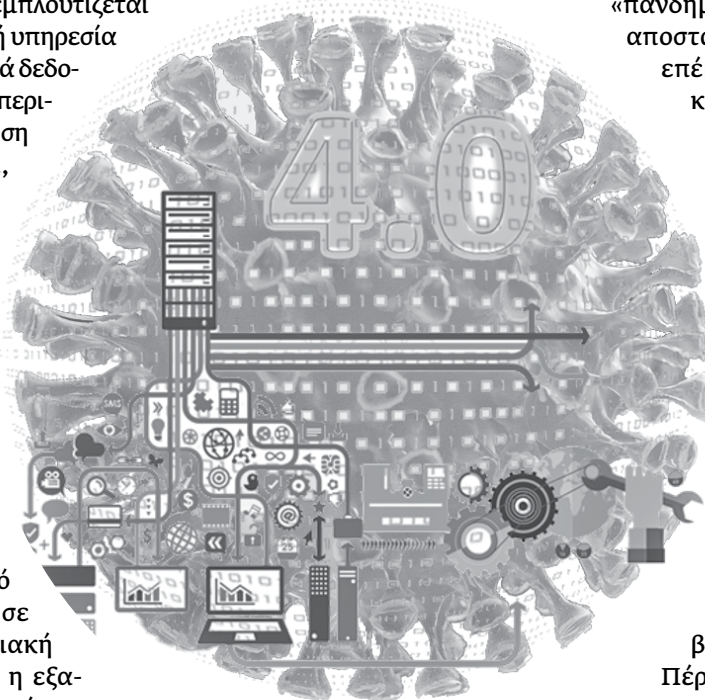
Αν μέχρι τον Μάρτιο του 2020 οι ασθενείς επισκέπτονταν τον/την ιατρό τους για τη συνταγογράφηση φαρμάκων/διαγνωστικών εξετάσεων, στις 28/03/2020 η αρμόδια υπηρεσία ΗΔΙΚΑ είχε είδε επινοήσει, σχεδιάσει, οργανώσει και προσφέρει ένα «άυλο» ψηφιακό περιβάλλον όπου μέσω του κινητού τηλεφώνου ή του email οι ασθενείς θα έπαιρναν μέρος σε αυτή τη νέα μορφή γραφειοκρατίας. (2) Η άυλη συνταγογράφηση, τον Μάρτιο του 2020 ήταν το πρώτο βήμα εξοικείωσης με την ψηφιοποίηση προσωπικών δεδομένων υγείας, για να έρθει ένα χρόνο αργότερα (άνοιξη 2021) να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο ειδοποίησης για τον εμβολιασμό κατά της Covid-19 και την εγγραφή στην αντίστοιχη ψηφιακή πλατφόρμα του «Εθνικού Συστήματος Εμβολιασμού». Από την άυλη συνταγογράφηση και την ψηφιακή πλατφόρμα

για τον εμβολιασμό κατά της Covid-19 περάσαμε βήμα-βήμα, τον Φλεβάρη του 2022, στην εφαρμογή myhealth app στα κινητά μας τηλέφωνα, όπου: «Η νέα εφαρμογή Myhealth app δίνει τη δυνατότητα στον πολίτη να διαχειρίζεται από το κινητό του διαδικασίες που αφορούν την υγεία του. Ειδικότερα μπορούν α) να βλέπουν όλες τις συνταγές και τα παραπεμπτικά που έχουν εκδοθεί για τον ΑΜΚΑ τους β) μπορούν να λαμβάνουν στο κινητό τους ειδοποιήσεις (push notifications) για κάθε συνταγή ή παραπεμπτικό που εκδίδεται για τον ΑΜΚΑ τους μέσω της άυλης συνταγογράφησης».

Στην ίδια τροχιά, ο υπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Κ.Πιερρακάκης, την ίδια περίοδο ανακοίνωσε το πώς θα εμπλουτίζεται αυτή η νέα ψηφιακή υπηρεσία υγείας με προσωπικά δεδομένα υγείας που θα περιλαμβάνουν ειδοποίηση για το ετήσιο τσεκ απ, ψηφιακό βιβλίο παιδιού, πρόσβαση σε διαγνωστικές εξετάσεις και τηλεσυμβουλευτική, επεκτείνοντας και την τηλεϊατρική. Η Γερμανίδα κοινωνιολόγος και μοριακός βιολόγος Silja Samerski στο διαφωτιστικό άρθρο της «Άτομα σε εγρήγορση: η ψηφιακή επιδημιολογία και η εξατομίκευση της επιτήρησης» αναδεικνύει με τον πιο εύγλωττο τρόπο το πώς «στην εποχή των Μεγάλων Δεδομένων (Big Data) και του Ποσοτικοποιημένου Εαυτού (Quantified Self) οι εννοιολογικές και πρακτικές διακρίσεις μεταξύ ατομικού και πληθυσμιακού σώματος, προσωπικής και δημόσιας υγείας, επιτήρησης και ιατρικής φροντίδας σβήνουν» [Samerski [2018] 2021:73]. Στόχος της ήταν να εξετάσει το πώς εργαλεία ψηφιακής επιδημιολογίας, όπως είναι το

προτεινόμενο myhealth app και εν γένει εφαρμογές του ehealth, συμβάλλουν στην εγκαθίδρυση μιας «ψηφιοποιημένης υγειονομικής επιτήρησης, η οποία δεν διευκολύνει μόνο την παγκόσμια παρακολούθηση των πληθυσμών και των απειλών ασφάλειας, αλλά επίσης και την τοπική παρακολούθηση των ατομικών σωμάτων και των υγειονομικών ρίσκων» (ο.π.: 74).

Σε αυτές τις επιτηρητικές υπηρεσίες υγείας θα συμπεριλάβει τόσο ο David Armstrong (ήδη από το 1995) όσο και η Samerski μια πλούσια δέσμη προληπτικών εξετάσεων για τη λεγόμενη «προαγωγή της υγείας» (ετήσια τσεκ απ, εμβολιασμοί κ.ο.κ.), όπου

πλέον «άπαντες θα εισέρχονται στο οπτικό πεδίο του καλοκάγαθου βλέμματος της ιατρικής μέσα από την ιατροποίηση της ζωής» (Armstrong [1995] 2021: 51). Πλέον η κοινότητα και το κάθε υποκείμενο ξεχωριστά οφείλει να επιθεωρεί τον εαυτό του και να είναι σε διαρκή επαγρύπνηση απέναντι στο ρίσκο και στη στατιστική πιθανότητα να προλάβει το «κακό» (le mal) / την

ασθένεια (la maladie). Υπό αυτό το πρίσμα, χτίζεται βαθμιαία η κουλτούρα ενός υγιεινισμού, ως μια ηθικολογική νόρμα επιστρατεύοντας διαρκώς αυτό που ο Γάλλος πολιτικός φιλόσοφος Michel Foucault ονόμαζε «τεχνολογίες εαυτού», δείχνοντας τις προσπάθειες που κάνουν τα υποκείμενα για να «μεταμορφωθούν ώστε να φτάσουν σε μια ορισμένη κατάσταση ευτυχίας, αγνότητας, σοφίας, τελειότητας ή αθανασίας» (Foucault 1988: 18).

Ψηφιακές εφαρμογές υγείας σε άμεση σύνδεση με το «Σύστημα Κοινωνικής Πίστωσης»

Η ψηφιοποίηση προσωπικών δεδομένων υγείας δεν προέκυψε ιστορικά μέσα από το συμβάν της «πανδημίας» και της κυρίαρχης αποστασιοποίησης που αυτή επέβαλε. Ήδη από το 2010 και έπειτα στο Υπουργείο Υγείας μέσα από άλλες, πάλιλλες ομάδες εργασίας σχεδιαζόταν χωρίς όμως ποτέ να ολοκληρώνεται ως έργο, ο λεγόμενος «ηλεκτρονικός φάκελος υγείας». Αν και ποτέ δεν εφαρμόστηκε ως πλάνο, ήρθε η κατάλληλη ιστορική συγκυρία μέσω της ψηφιακής, αναβαθμισμένης του εκδοχής, της myhealth app, να επιβληθεί ως μια νέα νόρμα.

Πέρα όμως, από το πώς η ψηφιακή επιδημιολογία εγκαθιδρύει νέες τεχνολογίες αυτό-ελέγχου και αυτό-επιτήρησης του εαυτού καθιστώντας τα υποκείμενα σε διαρκή επαγρύπνηση/αγωνία απέναντι στη στατιστική ενδεχομενικότητα του ρίσκου να ασθενήσουν, προκύπτουν αφ' ενός ερωτήματα το πώς μέσα από αυτές τις ψηφιακές εφαρμογές (όπως είναι το myhealth app) δημιουργούνται ζητήματα ασφάλειας αυτών των προσωπικών δεδομένων (data security) και αφ' ετέρου το πώς αυτά τα

δεδομένα δύνανται να χρησιμοποιηθούν ως στοιχεία συγκρότησης της «βιολογικής ιδιότητας του πολίτη» (biological citizenship) με σκοπό την επιβράβευση ή τιμωρία της νέας ταυτότητας (Rose, Novas 2003).

Η κοινωνιολόγος σε ζητήματα δημόσιας υγείας και κοινωνικής πολιτικής Deborah Lupton στο οξυδερκές άρθρο της «Apps as Artefacts: Towards a Critical Perspective on Mobile Health and Medical Apps» διερευνά το πώς στην εποχή των «μεγάλων δεδομένων» (big data), η εμπορευματοποίηση τους από τρίτους είναι ο απώτερος στόχος της συλλογής τους και αναδεικνύει τις αδιαφανείς διαδρομές που ακολουθούν τα ψηφιακά προσωπικά δεδομένα υγείας, εγείροντας ζητήματα ιδιωτικότητας και ασφάλειας (data privacy and security) (Lupton 2014: 617). Αν ο ψηφιακός χώρος βάζει το σώμα και την επαφή σε μια απόσταση, εγκαθιδρύοντας μια ψευδαίσθηση «αμόλυντης» αλληλεπίδρασης, προκειμένου ο «διαφανής» κυβερνοχώρος να εγκαθιδρύσει ένα πανοπτικό πλαίσιο αυτό-επιτήρησης και αυτό-ελέγχου, το πολιτικό «σύστημα κοινωνικής πίστωσης» (social credit system) έρχεται συμπληρωματικά να πλαισιώσει αυτή την αυτό-επιτήρηση, αξιολογώντας το κάθε υποκείμενο επιβραβεύοντας ή τιμωρώντας τη συμπεριφορά του.

Η κοινωνικός ανθρωπολόγος Xin Yuan Wang στο άρθρο της «China's social credit system: The Chinese citizens' perspective» (2019) εξετάζει μέσα από τη 16μηνη επιτόπια έρευνα που διεξήγαγε σε περιοχές της Κίνας –όπου εφαρμόζεται εκτενώς από το 2014, με αποκορύφωμα το 2020– αυτό το πολιτικό/ηθικολογικό σύστημα αξιολόγησης/βαθμολόγησης των υποκειμένων. Ενώ δείχνει το πώς η ψηφιακή παρακολούθηση και το αντίστοιχο σύστημα επιβράβευσης/τιμωρίας έχει προκύψει κοινωνικά μέσα από τις πολιτισμικές ρίζες της κινέζικης παράδοσης του βουδισμού και του ταοϊσμού.

Η ίδια διερευνά τι σημαίνει πρακτικά ένα τέτοιο σύστημα αξιολόγησης/βαθμολόγησης σε ένα καθημερινό επίπεδο μέσα από το χαρακτηριστικό παράδειγμα μιας νέας κοπέλας από την Κίνα,

Απέναντι σε ψηφιακά καθεστώτα αδικίας, αποκλεισμών και ανισοτήτων, δεν μπορούμε παρά να επιμένουμε να αγωνιζόμαστε για την υπέρβαση αυτών των συνθηκών ύπαρξης και συσχέτισης, επανεκκινώντας εν τέλει τις ζωές μας από την τελευταία αρχή και όχι από το σκοτάδι της δυστοπίας

Βίαιες εκτυπώσεις

Myhealth app και ψηφιακά δεδομένα υγείας, ως όψη του «Great Reset»

συνέχεια από τη σελ. 23

η οποία σπουδάζει στην Ευρώπη και ενώ ταξιδεύει με το τρένο αντιλαμβάνεται ότι δεν υπάρχει επαρκής έλεγχος εισιτηρίων σε κάποια σημεία ελέγχου. Επωφελείται από αυτή τη συνθήκη και ταξιδεύει κάποιες φορές χωρίς εισιτήριο. Αν και της έχουν βάλει πρόστιμο για αυτή την παρανομία, η ίδια συνεχίζει όπου μπορεί και το κάνει. Στα χρόνια που περνούν τελειώνει το πανεπιστήμιο με εξαιρετικούς βαθμούς και ψάχνει για δουλειά.

Κατά τη διάρκεια μιας πετυχημένης συνέντευξης αντιλαμβάνεται ότι είναι αδύνατο να την προσλάβουν. Όταν ρωτά τον Διευθυντή Ανθρωπίνου Δυναμικού για ποιο λόγο δεν προχωράνε στην πρόσληψή της ο ίδιος απαντά ότι «τόσο το βιογραφικό σας όσο και η συνέντευξη που δώσατε σας καθιστούν την ιδανική υποψήφια προς εργασία».

Εντούτοις όταν εξετάσαμε τον προσωπικό σας φάκελο αξιολόγησης (individual credit record) βρήκαμε ότι είχατε αποφύγει να πληρώσετε εισιτήρια τρένων τρεις φορές. Δυστυχώς δεν έχουμε καμία εμπιστοσύνη ότι θα ταιριάζατε στην εταιρεία μας, της οποίας οι ηθικές αξίες είναι πάνω από οτιδήποτε άλλο» (Yuan Wang 2019).

Αν αυτό το παράδειγμα μας φαίνεται μακρινό, δυστοπικό και α-διανόητο να εφαρμοστεί στα δικά μας συμφραζόμενα ή ακόμα αδυνατούμε να παρατηρήσουμε το πώς σχετίζεται με το

εν λόγω θέμα των προσωπικών δεδομένων υγείας, τότε αρκεί να αναλογιστούμε το πώς το καλοκαίρι του 2021 με εργαλείο τον εμβολιασμό για τον Covid-19 εγκαθιδρύθηκε για πρώτη φορά το εν λόγω σύστημα πίστωσης μέσω των λεγόμενων «προνομιών»

των εμβολιασμένων. Τα αντίστοιχα πιστοποιητικά «ελευθερίας» που ήρθαν λίγους μήνες έπειτα επιβεβαίωσαν αυτή την εμμονή στη διαρκή παρακολούθηση κινήσεων στο κοινωνικό πεδίο καθώς και την επιβράβευση όσων έκαναν αρχικά τις δυο δόσεις του

εμβολίου (και αργότερα τρεις), «τιμωρώντας» τους/τις μη εμβολιασμένους/ες με υποχρεωτική διενέργεια εβδομαδιαίως δυο rapid test μόνο σε ιδιωτικά διαγνωστικά εργαστήρια.

Τέλος, στο ερώτημα κατά πόσο είμαστε μέρος ήδη ενός ψηφιακού μετασχηματισμού, μιας «ψηφιακής/ψυχρής φλόγας» που μας περικυκλώνει από άκρη σε άκρη, επιβραβεύοντας την πειθαρχική μας στάση στη νέα ηγεμονική νόρμα ή τιμωρεί τη μη πειθαρχηση μας με αποκλεισμούς και κοινωνική εξόντωση, η απάντηση δίνεται μέσα και από το πρόσφατο παράδειγμα της υποχρεωτικότητας εμβολιασμού όσων είναι άνω των 60 ετών. Συγκεκριμένα, το Φλεβάρη του 2022 δημοσιεύτηκε η Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ Α', τ. 238) που καθόριζε τους όρους και τις προϋποθέσεις είσπραξης του χρηματικού προστίμου για όσους/ες είναι άνω των 60 ετών που δεν επιθυμούν να εμβολιαστούν κατά της Covid-19. Μέσα στις εξαιρέσεις που αυθαίρετα θεσπίζει, υπάρχει μια κατηγορία ανθρώπων άνω των 60 ετών που δύνανται να αποφύγουν την υποχρεωτικότητα και την «τιμωρία» του χρηματικού προστίμου· είναι όσοι/ες δεν έχουν διενεργήσει ηλεκτρονική συνταγογράφηση την τελευταία 5ετία (άρθρο 1 παράγραφος 2 περίπτωση στ). Μέσα σ' ένα ήδη ισχύον κοινωνικό σύστημα πίστωσης (social credit system) μέσα στο οποίο έχουμε ήδη εισέλθει –υπό τη σκιά της «δημόσιας υγείας»– η ψηφιακή πλατφόρμα της συνταγογράφησης

σήμερα και οποιαδήποτε ψηφιακή εφαρμογή προσωπικών δεδομένων υγείας αúριο αποδεικνύεται από τα παραπάνω στοιχεία ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί εργαλειακά, ως μια δεξαμενή δεδομένων όπου ο χρήστης/πολίτης θα ελέγχεται και θα βαθμολογείται είτε μέσω επιβράβευσης είτε τιμωρητικά για την κατάσταση υγείας του. Στο εν λόγω παράδειγμα, ο πολίτης άνω των 60 ετών που δεν έχει κάνει χρήση της πλατφόρμας συνταγογράφησης την τελευταία 5ετία, δηλαδή δεν έχει «επιβαρύνει» το σύστημα με φάρμακα και εξετάσεις, επιβραβεύεται ως «υγιής» που δεν χρήζει υποχρεωτικής εμβολιαστικής κάλυψης λόγω «μη ευπάθειας», ενώ τιμωρούνται με χρηματικό πρόστιμο όσοι/ες βρίσκονται στον αντίποδα αυτής της κατηγοριοποίησης.

Σε αυτά τα συμφραζόμενα τότε εύκολα μπορούμε να αντιληφθούμε σε ποιο σημείο της «επανεκκίνησης» είμαστε ήδη παρόντες/παρούσες.

Απέναντι, όμως, σε τέτοια ψηφιακά καθεστώτα αδικίας, αποκλεισμών και ανισοτήτων που χτίζονται μέρα με τη μέρα, δεν μπορούμε παρά να επιμένουμε να αγωνιζόμαστε για την υπέρβαση αυτών των συνθηκών ύπαρξης και συσχέτισης, επανεκκινώντας εν τέλει τις ζωές μας από την τελευταία αρχή και όχι από το σκοτάδι της δυστοπίας.

* Η Έρην Σαμικού είναι Δρ Ιατρικής Ανθρωπολογίας (Πάντειο Πανεπιστήμιο)

Διαβάστε ακόμα:

- **Η πανδημία και οι ορέξεις του μπλοκ της παγκοσμιοποίησης για μια «Μεγάλη Επανεκκίνηση»**, του Κώστα Δημητριάδη, *Δρόμος της Αριστεράς*, φ. 521 – 28/11/2020, www.edromos.gr
- **Η «μεγάλη επανεκκίνηση»: Ο καπιταλισμός σε κρίσιμο σταυροδρόμι** (Μέρος Α', Β', Γ'), του Δημήτρη Α. Τραυλού-Τζανετάτου, *Δρόμος της Αριστεράς*, φ. 538 – 3/4/2021, φ. 539 – 10/4/2021, φ. 540 – 17/4/2021, www.edromos.gr

Παραπομπές

1) Σχετικά με το πότε ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας άλλαξε τον ορισμό της «πανδημίας» και έγινε πιο ευέλικτος εδώ ανάλογα με τις απαιτήσεις που εξυπηρετούσε το περιεχόμενο: <https://undercurrents723949620.wordpress.com/2021/03/22/the-definition-of-pandemic-has-been-altered>

2) Άυλη ηλεκτρονική συνταγογράφηση φαρμάκων & Ηλεκτρονική συνταγογράφηση φαρμάκων σε χρονίως πάσχοντες, www.idika.gr

Βιβλιογραφία

- G. Agamben, «Που βρισκόμαστε; Η Επιδημία ως Πολιτική», Αθήνα: Εκδόσεις Αλήστου Μνήμης 2021
- K. Schwab, T. Malleret, «Η Μεγάλη Επανεκκίνηση», Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνη 2021
- K. Naomi. «Το Δόγμα του Σοκ. Η Άνοδος του Καπιταλισμού της Καταστροφής» (2007). Αθήνα: Εκδοτικός Οίκος Λιβάνη, 2010.
- Rose N., Novas C. «Biological Citizenship». Στο Aihwa Ong and Stephen Collier (επιμ.) *Global Anthropology*, Blackwell 2003.
- S. Samerski. «Ατομα σε εγρήγορση: η ψηφιακή επιδημιολογία και η εξατομίκευση της επιτήρησης», [Life Sciences, Society and Policy τομ. 14, τευχ. 13, 2018 σελ 1-11], μεταφρασμένο στο «Θαυμαστή νέα υγεία. Πέντε κείμενα για τη σύγχρονη έννοια της υγείας», Αθήνα: Εκδόσεις διάκενο, 2021, σελ 73-91
- D. Armstrong. «Η άνοδος της ιατρικής της επιτήρησης» [Sociology of Health

and Illness, τομ. 17, τευχ. 3, 1995, σελ 393-404] μεταφρασμένο στο «Θαυμαστή νέα υγεία. Πέντε κείμενα για τη σύγχρονη έννοια της υγείας», Αθήνα: Εκδόσεις διάκενο, 2021, σελ 41-57

• M. Foucault. *Technologies of the Self*, στο L.H Martin, H. Gutman and PH Hutton (επιμ.), *Technologies of the Self*, Amherst: University of Massachusetts Press 1988.

• D. Lupton. «Apps as Artefacts: Towards a critical perspective on mobile health and medical apps» στο *Societies* 2014, 4, 606-622

• Xin Yuan Wang. *China's social credit system The Chinese citizen's perspective* (theconversation.com/hundreds-of-chinese-citizens-told-me-what-they-thought-about-the-controversial-social-credit-system-127467), 2019.

• <https://undercurrents723949620.wordpress.com/2021/03/22/the-definition-of-pandemic-has-been-altered/>

04 πολιτισμός

■ της Ιφιγένειας Καλαντζή*

Οι ανοιχτές πληγές της Αφρικής

Στο 8ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Πελοποννήσου, που διεξάχθηκε διά ζώσης σε διάφορες πόλεις, αλλά και διαδικτυακά, από τα οκτώ ντοκιμαντέρ του εξαιρετικού αφιερώματος στην υποσαχάρια Αφρική, εστιάζουμε σε τρία ντοκιμαντέρ, που συσχετίζουν το ιστορικό παρελθόν με την αναζήτηση της αφρικανικής ταυτότητας των νέων δημιουργών τους.

Στο ντοκιμαντέρ «**Αφρικανική αποκάλυψη**» του Ρομπ Λέμκιν, ο Νιγηριανός καταγωγής Άγγλος φοιτητής στην Οξφόρδη Φέμι Νιλάντερ, πεπεισμένος ότι ο μυθοπλαστικός χαρακτήρας του σκληρού αποικιοκράτη κύριου Κέρτζ, που καθρεφτίζεται στην «Καρδιά του Σκότους» (1889), του Τζόζεφ Κόνραντ, δεν ήταν μια διεστραμμένη προσωπικότητα της φαντασίας του συγγραφέα, αλλά υπαρκτό πρόσωπο, ταξιδεύει ως τον Νίγηρα, αναζητώντας τα ίχνη του. Καταλήγοντας στον Γάλλο Λοχαγό Πωλ Βουλέ, που είχε τεθεί επικεφαλής της εκστρατείας στη Δυτική Αφρική, ο Φέμι ξεκινάει ένα ταξίδι στο χώρο και στο χρόνο, συνοδεύει μικρού συνεργείου, δυο ξεναγών και της διακριτικής παρουσίας ενός τζιπ με στρατιώτες, ακολουθώντας βήμα-βήμα τα ίχνη της αιματηρής κατακτητικής εκστρατείας του Βουλέ. Έτσι, ανακαλύπτει το αποσιωπημένο σκληρό πρόσωπο της αποικιοκρατίας, ενώ παράλληλα επανασυνδέεται και με τις αφρικανικές ρίζες του. Πίσω στο αμαρτωλό παρελθόν της αποικιοκρατίας στην Αφρική, επανέρχονται στο φως σοκαριστικές φωτογραφίες με κομμένα μέλη, αλλά και κομμένα κεφάλια καρφωμένα σε καλάμια που βαστούν ως τρόπαια, οι καλοντυμένοι λευκοί αποικιοκράτες. Ακολουθώντας το αφηγηματικό σχήμα του Κόνραντ, ο σκηνοθέτης επιχειρεί να ανακαλύψει και αυτός μέσα από την αναζήτηση του Φέμι την ταυτότητα του αληθινού Κέρτζ.

Στα χωριά που σάρωσε η διαστροφική μανία του Βουλέ, τα γηραιότερα δισέγγονα όσων επέζησαν, ακόμα θυμούνται τις σφαγές, που μνημονεύονται στα παραδοσιακά τραγούδια. Το νήμα της αφήγησης εμπλουτίζεται με αρχειακό υλικό, φωτογραφίες και ασπρόμαυρα φιλμάκια, αλλά και από τα επι-

Αφιέρωμα στο 8ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Πελοποννήσου (8-17/4/2022)

λεγμένα αποσπάσματα του βιβλίου του Κόνραντ, που παραμένει βασικός μπόσουλας σε αυτή την αναζήτηση, σε σύγκριση με τα αναγνώσματα εκτός κάδρου επιστολών και στρατιωτικών αναφορών, που βρέθηκαν σε αρχειοθήκες της Γαλλίας, ενώ η αναζήτηση παίρνει πιο προσωπικό χαρακτήρα, καθώς ο Φέμι αναφέρεται στον Βουλέ σε δεύτερο πρόσωπο, τονίζοντας την εμμονή του να ξεσκεπάσει τις κτηνωδίες του. Η ξεναγός Αμίνια συνδέει το ιστορικό παρελθόν με την σύγχρονη όψη της νέο-αποικιοκρατίας, επιμένοντας να επισκεφτούν άρρωστους συνταξιούχους, συναδέλφους του πατέρα της, υπαλλήλους επί 30 χρόνια στη Δημόσια Γαλλική Εταιρεία Ορυχείων, αποκαλύπτοντας ότι η Γαλλία, μέχρι το 2014, προμηθεύονταν αφορολόγητα από τον Νίγηρα ουράνιο, για την κατασκευή λαμπτήρων, τη στιγμή που τα περισσότερα αφρικανικά χωριά δεν έχουν ηλεκτρικό ρεύμα. Αντίστοιχα, ο ξεναγός Ασάν τονίζει πως η εθνική οδός, έργο του Βουλέ, ακολουθεί με ακρίβεια την πορεία των σφαγών του.

Χαράζοντας πολλαπλές διασυνδέσεις με το σήμερα, το ντοκιμαντέρ κλείνει με τη δήλωση του Φέμι «Το παρελθόν ποτέ δεν πεθαίνει. Πρέπει να αντιμετωπίσουμε τις αδικίες της ιστορίας, αν θέλουμε να είμαστε ελεύθεροι στο μέλλον», ενώ απεικονίζεται με μάσκα για κορωνοϊό κατά την επιστροφή του στην Αγγλία, όπου συμμετέχει στο νέο κύμα αντιρατσιστικών διαδηλώσεων με αποκαθλώσεις των αγαλμάτων φημισμένων σκλαβέμπορων και στυγνών δολοφόνων, που πυροδότησε η αποτρόπαιη δολοφονία του Αφροαμερικανού Τζώρτζ Φλόιντ στη Μιννεάπολη, το 2020.

Μεταξύ ιστορικής αναδρομής, οικογενειακής διερεύνησης και προσωπικής αναζήτησης κινείται και το ντοκιμαντέρ «**Βρίσκοντας τη Σάλι**», της Καναδής Ταμάρια Ντάουιτ, που ανακαλύπτει μαζί με την ιστορία της θείας της και τη δική της Αιθιοπική ταυτότητα.

Μεγαλωμένη στον Καναδά, από Καναδή μητέρα, μόλις κλείνει τα 30 της η Ταμάρια αποφασίζει να μετακομίσει στην Αντίς Αμπέμπα για «να κατανοήσει καλύτερα τη χώρα που κυλά στο αίμα της» και να γνωρίσει τους συγγενείς του εδώ και μια δεκαετία πεθαμένου πατέρα της. Τυλιγμένη στη σιωπή της οικογένειάς της, επιστρέφοντας στην Αιθιοπία ανακαλύπτει πως είχε μια θεία, που κανείς δεν είχε αναφέρει ποτέ, την Σελαμάουιτ, που σημαίνει «ειρήνη» ή Σάλι για συντομία. Με πατέρα έναν καλλιεργημένο και πολύγλωσσο Αιθίοπα διπλωμάτη, στην υπηρεσία του αυτοκράτορα Χαϊλέ Σελασιέ, η Σάλι και τα πέντε αδέρφια της μεγάλωσαν σε μια προνομιούχα οικογένεια, φοιτώντας σε διεθνή σχολεία σε Σουδάν, Γκάνα και Νιγηρία. Το 1969 η οικογένεια μετακομίζει για δυο χρόνια στον Καναδά, επιστρέφοντας οριστικά στην πατρίδα το 1973.

Παράλληλα με την ιστορική αναδρομή στο παρελθόν της Αιθιοπίας του '70, με το ισχυρό φοιτητικό κίνημα που τροχοδρόμησε το 1974 την ανατροπή του 83χρονου αυτοκράτορα, αλλά και τη στυγνή στρατιωτική χούντα που επακολούθησε για τις επόμενες δεκαετίες, με διώξεις, βασανιστήρια και δολοφονίες, ξετυλίγεται και η πορεία της ιδεαλίστριας Σάλι,

που στο πλάι του συντρόφου συζύγου της Τσελότε, ηγετικού μέλους της παράνομης κομμουνιστικής οργάνωσης Λαϊκό Επαναστατικό Κόμμα της Αιθιοπίας (EPRP), στρατεύτηκε ενεργά στον ένοπλο αγώνα και κυνηγημένη πέρασε στην παρανομία, όπου χάνονται για χρόνια τα ίχνη της.

Ανάμεσα σε οικογενειακές φωτογραφίες, πλούσιο αρχειακό υλικό φέρνει στο φως τις λησμονημένες εικόνες μιας εκρηκτικής εποχής, με συμπλοκές στους δρόμους, τανκς και στρατιώτες, και πολύ κόσμο να διαδηλώνει φωνάζοντας «πλήρης εξουσία στο Κοινοβούλιο, γη στο γεωργό!», ενώ συχνά στις μεταβάσεις των αφηγήσεων και των προσωπικών σχολιασμών της σκηνοθέτριας, χρησιμοποιούνται εικόνες της σύγχρονης Αιθιοπίας, σε ένα αντιπροσωπευτικό πορτρέτο του σύγχρονου παρόντος της χώρας.

Στο ντοκιμαντέρ «**Επανάσταση από μακριά**» του Μπέντλεϊ Μπράουν, διερευνάται ο επαναπροσδιορισμός της Σουδανικής ταυτότητας της νέας γενιάς Αμερικανοσουδανών της διασποράς, κυρίως μετά τα πρόσφατα γεγονότα της επανάστασης στο Σουδάν το 2019, με την ανατροπή του Ομάρ Χασάν Αλ-Μπασίρ και του κόμματος του Εθνικού Κογκρέσου (NCP), που είχε εγκαθιδρυθεί στην εξουσία με στρατιωτικό πραξικόπημα το 1989 και κυβέρνησε για τρεις δεκαετίες. Στο τριακοστό χρόνο του καθεστώτος, στον απόηχο των κινημάτων της Αραβικής Άνοιξης από τα τέλη του 2010, πλήθος διαδηλωτών κατέκλεισε τους δρόμους και συγκεντρώθηκε στο στρατιωτικό Αρχηγείο, απαιτώντας με πάθος να παραδοθεί η ηγεσία στους πολίτες.

Νέες γυναίκες και άντρες καλλιτέχνες δεύτερης γενιάς Σουδανών, γεννημένων μέσα στην τελευταία τριακονταετία στην Αμερική, από γονείς μετανάστες και πολιτικούς πρόσφυγες, συζητούν στην κάμερα τα πρόσφατα πολιτικά γεγονότα πίσω στην πατρίδα τους, όπου η φωτιά καίει και το αίμα

των συγγενών είναι ακόμα νωπό. Την ίδια στιγμή ανακαλύπτουν τη σουδανική τους ταυτότητα, σε μια χώρα που επανεκτιμούν πόσο Αμερικάνοι είναι για να νιώθουν Σουδανοί ή πόσο Σουδανοί είναι για να νιώθουν Αμερικάνοι. Μιλώντας μισά αγγλικά, μισά αραβικά αναφέρονται και στο φανταστικό αραβικό πολιτισμικό στοιχείο με το οποίο γαλουχήθηκαν και που στην κρίσιμη περίοδο των πρόσφατων πολιτικών ταραχών αποδέχτηκαν, επιζητώντας να επανασυνδεθούν με τη σουδανική καταγωγή τους, που περιλαμβάνει και άλλες αφρικανικές κουλτούρες. Ως συνειδητοποιημένοι Αμερικανοσουδανοί Αφροάραβες πλέον, διοργανώνουν συναυλίες αλληλεγγύης και βραδιές ποίησης, συγκεντρώνοντας χρήματα για τους Σουδανούς καλλιτέχνες και αναφέρονται συγκινημένοι στις πολυπληθείς διαδηλώσεις με τα επαναστατικά συνθήματα. Η αφήγηση ενσωματώνει εικόνες με τα πραγματικά εξεγερσιακά στιγμιότυπα των διαδηλώσεων στο Σουδάν, με υψωμένα πανό «Ελευθερία, Ειρήνη, Δικαιοσύνη, ο λαός επιλέγει την Επανάσταση» και ρυθμικά συνθήματα «Πολιτική Διακυβέρνηση» και «Επανάσταση!», από μια λαοθάλασσα, που δέχτηκε την άγρια καταστολή και τις επιθέσεις του στρατού. Συγκλονισμένοι οι Αμερικανοσουδανοί της διασποράς, οι περισσότεροι μουσικοί, ράπερ, παραγωγοί, καρτούνιστες, κωμικοί, ανάμεσα τους και χιπ-χοπ τραγουδίστριες, αλλά και δυναμικές ποιήτριες, αναφέρονται στα συνταρακτικά συνθήματα «το αίμα του μάρτυρα δεν χύθηκε άσκοπα, το φοράμε μαντήλι» και «οι μάρτυρες δεν πέθαναν, συνεχίζουν να ζουν μέσα από τους επαναστάτες». Οι αντιδράσεις τους μακριά από τις επαναστατικές εξελίξεις ταυτίζονται με όσους έμειναν στην πατρίδα και φέρουν το πένθος των χαμένων συγγενών στις συμπλοκές, ενώ επιχειρούν να ευαισθητοποιήσουν τους νέους, διοργανώνοντας ένα νέο ρεύμα πολιτικής συνειδητοποίησης, που εκφράζουν μέσα από τους φλογερούς στίχους στα τραγούδια και τα ποιήματά τους.

* Η Ιφιγένεια Καλαντζή είναι θεωρητικός-κριτικός κινηματογράφου, ifigenia.kalantzi@gmail.com

04 πολιτισμός/πρόσωπα

► **Άννα Βασιλειάδη, συγγραφέας-πρόεδρος Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς**

Συντροφιά με ένα βιβλίο

■ Συνέντευξη στον **Κώστα Στοφόρο**

Η Γυναικεία Λογοτεχνική Συντροφιά, από τα πλέον δραστήρια σωματεία στον χώρο της λογοτεχνίας, συνεχίζει τις σημαντικές της δράσεις με την έκδοση ενός βιβλίου. Τίτλος του «Συντροφιά μ' ένα βιβλίο» και εκδότης η «Ελληνοεκδοτική». Πενήντα τέσσερις συγγραφείς και εικονογράφοι, φίλοι και μέλη της Συντροφιάς μας παρουσιάζουν ιστορίες πραγματικής βιβλιοφιλίας και έρωτα για τα

βιβλία. Δεν ξέρω πόσο φανταστικές ή πραγματικές είναι, πάντως δίνουν το έναυσμα και το κίνητρο ειδικά προς νέους ανθρώπους και παιδιά, ώστε να προχωρήσουν στις δικές τους ανακαλύψεις.

Βιβλία που διαβάζονται παντού, σε κάθε περίπτωση και ανοίγουν δρόμους στη σκέψη και στη φαντασία... Πρόκειται για έκδοση που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί και στην εκπαιδευτική διαδικασία, αρκεί να πιέσουμε

όλοι να διευρυνθεί ο χώρος και ο χρόνος για τη φιλαναγνωσία. Να παλέψουμε ώστε να μην υπάρχει σχολείο χωρίς σχολική βιβλιοθήκη. Και δεν εννοώ να «βαφτίσουμε» μερικά ράφια βιβλιοθήκη. Εννοώ βιβλιοθήκη ανοικτή, με καθημερινή πρόσβαση και δανεισμό, με ανθρώπους που θα προσληφθούν για να τη λειτουργούν. Αξίζει να τα συζητήσουμε όλα αυτά και στην επερχόμενη παρουσίαση του βιβλίου αυτήν την Τρίτη 3 Μαΐου*.

► **Με ποια αφορμή κυκλοφόρησε το «Συντροφιά με ένα βιβλίο» και τι περιλαμβάνει;**

Το 2021, κατά την Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου, κυκλοφόρησε από τις Εκδόσεις Ελληνοεκδοτική το έργο μας «Γιορτή κάθε μέρα, μια παγκόσμια ημέρα». Αφού απολαύσαμε το αρχικό ταξίδι ενός δύσκολου πονήματος, σε μια συζήτηση με τον εκδότη, ειπώθηκε το προφανές «και μετά τι;». «Να κάνουμε μια συλλογική έκδοση για το πώς βιώνουν τα μέλη αυτή την αγάπη που έχουν για το βιβλίο» μου είπε, «και γιατί να μην το ονομάσουμε “Συντροφιά με ένα βιβλίο”!» συμπλήρωσε, θέλοντας να το συνδέσει με τον τίτλο του Σωματείου μας. Οπότε τα εύσημα για την ιδέα και τον τίτλο ανήκουν στον κ. Διονύση Βαλεριάνο. Η ιδέα ομολογώ ότι με ενθουσίασε. Στη συνέχεια ενθουσίασε και το Δ.Σ. και μετά και τα μέλη που ανταποκρίθηκαν με ζέση. Είναι ένα όμορφο συναίσθημα να βλέπουμε τα μέλη μας, παλαιά και νέα, να ανταποκρίνονται με μεγάλη χαρά και αγάπη και να συναντιούνται σε συλλογικά πονήματα. Τα συλλογικά έργα δεν είναι εύκολη υπόθεση καθώς έχουν διαφορετικούς τρόπους προσέγγισης, διαφορετικές γραφές, σε ένα κοινό θέμα. Τα κείμενα ζητήθηκαν να απευθύνονται σε παιδιά δημοτικού, αλλά είναι δουλεμένα με τέτοιο τρόπο που μπορούν ευχάριστα να διαβαστούν και από ενήλικες, που

θα θυμηθούν τι σημαίνει –ή τι μπορεί να σήμαινε κάποτε– γι' αυτούς το να είναι συντροφιά με ένα βιβλίο. Ιστορίες τρυφερές, χαριτωμένες, νοσταλγικές, άλλες προσωπικές, άλλες φανταστικές, η κάθε μια μία ξεχωριστή εμπειρία. Θέλω να πιστεύω ότι για άλλη μια φορά πετύχαμε τον στόχο μας και ως πρόεδρος αυτού του ιστορικού σωματείου νιώθω περήφανη που έχουμε τόσο αξιόλογα και παραγωγικά μέλη. Τους ευχαριστώ όλους και όλες!

► **Ποια θεωρείτε πως είναι τα σημαντικότερα θήματα για την ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας στα παιδιά;**

Όπως όλοι πια γνωρίζουμε, τα παιδιά αντιγράφουν κι αναπαράγουν τα βιώματά τους – ίσως όχι πάντα στο εκατό τοις εκατό, αλλά κατά μεγάλο ποσοστό αυτό συμβαίνει. Ένα παιδί που βλέπει το περιβάλλον του να διαβάζει, αργά ή γρήγορα, σε μικρότερη ή μεγαλύτερη ηλικία, θα μπει στη διαδικασία να κάνει το ίδιο. Θα δοκιμάσει διάφορα αναγνώσματα μέχρι να βρει αυτά που του ταιριάζουν. Όμως για να καλλιεργηθεί πραγματικά και σε βάθος η φιλαναγνωσία, το σημαντικό βήμα είναι η εκπαίδευση. Η οικογένεια και το οικείο περιβάλλον θα δώσουν τις εικόνες ανθρώπων που διαβάζουν, το πρώτο έναυσμα

«Ως Σωματείο που κύριος σκοπός του είναι η στήριξη και προώθηση της λογοτεχνίας για παιδιά και νέους, το πρώτιστο αίτημά μας είναι η ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας στα σχολεία»

και τη στήριξη κατά την πορεία. Όμως οφείλουμε να παραδεχτούμε ότι η σημερινή οικογένεια, με πλήθος υποχρεώσεις, άγχη, τον αγώνα της επιβίωσης, δεν έχει τον απαιτούμενο χρόνο αλλά και τα κατάλληλα εργαλεία να εντυφλήσει στην καλλιέργεια της συστηματικής φιλαναγνωσίας. Ο χώρος της εκπαίδευσης, το σχολείο, οι σημερινοί άρτια κατάρτισμένοι και με αγάπη προς το βιβλίο εκπαιδευτικοί, μπορούν να γίνουν ένα φυτώριο για μελλοντικούς ενήλικες με αγάπη στη γνώση, ανοιχτά μυαλά, φαντασία, και τελικά πολιτισμό. Το πρόβλημα είναι ότι όλοι αυτοί οι εκπαιδευτικοί επιτελούν το έργο της φιλαναγνωσίας κυρίως από προσωπική πρωτοβουλία και δεν έχουν τη στήριξη της πολιτείας στο έργο τους.

► **Εσείς ως Γυναικεία Λογοτεχνική Συντροφιά ποια αιτήματα θα είχατε προς την πολιτεία;**

Ως Σωματείο που κύριος σκοπός του είναι η στήριξη και προώθηση της λογοτεχνίας για παιδιά και νέους, το πρώτιστο αίτημά μας είναι η ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας στα σχολεία. Οι κατά τα άλλα άψογοι και θετικοί ως προς αυτόν τον σκοπό εκπαιδευτικοί, θα έπρε-

πε να έχουν τη δυνατότητα να εκπονήσουν πιο στοχευμένα προγράμματα φιλαναγνωσίας και να παρέχουν στα παιδιά τη δυνατότητα να έρχονται σε επαφή με περισσότερα αναγνώσματα και τους συγγραφείς τους. Η συνάντηση των παιδιών με ένα/μία δημιουργό δεν είναι «μάρκετινγκ», είναι για τα παιδιά μια τεράστια συναισθηματική εμπειρία. Τέτοια προγράμματα γίνονται αυτή τη στιγμή τυχαία από κάποια σχολεία, ίσως πιο οργανωμένα από κάποια μεγάλα ιδιωτικά, αλλά η πολιτεία δεν είναι πιθανό να στηρίξει συστηματικά τα σχολεία και τους συγγραφείς. Παράδειγμα ενός τέτοιου προγράμματος μπορεί να θεωρηθεί η διοργάνωση που κάνουν οι Αρχές της Καστοριάς σε συνεργασία με τη Γυναικεία Λογοτεχνική Συντροφιά κάθε δύο χρόνια. Ένα οργανωμένο πρόγραμμα επισκέψεων στα σχολεία του Δήμου αλλά και βιωματικών εργαστηρίων των συγγραφέων προς τους εκπαιδευτικούς, που η πολιτεία θα μπορούσε να το επεκτείνει σε όλους τους Δήμους.

► **Πώς θα μπορούσαν οι διάφορες ενώσεις, σύλλογοι, ομάδες λογοτεχνών να συντονιστούν μεταξύ τους;**

Δύσκολο, αλλά όχι ακατόρθωτο. Θα πρέπει όλα τα Σωματεία και οι Σύλλογοι να αποδεχθούν, πέρα από κάθε επί μέρους σκοπό και ξεχωριστές δράσεις, ότι υπάρ-

πρόσωπα/πολιτισμός 04

Παρουσίαση της έκδοσης «Συντροφιά με ένα βιβλίο»
από τη Γυναικεία Λογοτεχνική Συντροφιά
στο Πόρτο Κάγιο

Η Γυναικεία Λογοτεχνική Συντροφιά σας καλεί τη Τρίτη 3 Μαΐου, στις 8.30 το βράδυ στο μεζεδοπωλείο Πόρτο Κάγιο στην Αγία Παρασκευή, στην παρουσίαση της συλλογικής έκδοσης «Συντροφιά με ένα βιβλίο» που κυκλοφόρησε πρόσφατα από την Ελληνοεκδοτική.

Μέσα από σύντομες ιστορίες 54 συγγραφείς και εικονογράφοι, Μέλη και Φίλοι της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς, αποτυπώνουν τη σχέση τους με το βιβλίο.

Την έκδοση θα παρουσιάσει η Άννα Βασιλειάδη - Συγγραφέας, Πρόεδρος της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς- μαζί με συγγραφείς και εικονογράφους που μετέχουν στο βιβλίο.

Η ομάδα αφήγησης Παραμυθανθός θα παρουσιάσει και θα «ντύσει» μουσικά ιστορίες από το βιβλίο.

Ομάδα αφήγησης Παραμυθανθός
Αφήγηση: Δημήτρης Μάλλης – Καλλιρρόη Μουλά
Μουσική: Δημήτρης Μάλλης

Την εκδήλωση επιμελείται ο Συγγραφέας και Δημοσιογράφος Κώστας Στοφόρος.

Μετά την παρουσίαση θα έχουμε την ευκαιρία- με ειδική τιμή- να απολαύσουμε γεύσεις της Μανιάτικης κουζίνας.

Πληροφορίες:

Πόρτο Κάγιο, Γαρυττού 112 Αγία Παρασκευή - κοντά στο Μετρό Χαλάνδρι- τηλ. 210 600 3352 /6974586419

χουν κοινοί στόχοι που είναι η στήριξη του βιβλίου, τα δικαιώματα του βιβλίου και των δημιουργών του, η ανάπτυξη της αναγνωσιμότητας που στην Ελλάδα είναι ακόμα σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

► **Πιστεύετε πως θα έπρεπε να ανασυσταθεί το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου; Και με ποιους όρους;** Σας αρέσει να μου βάζετε δύσκολα. Πάλι η απουσία της πολιτείας... Προσωπικά πιστεύω ότι πρέπει να δημιουργηθεί ένα όργανο που να προάγει το βιβλίο τόσο εντός της χώρας αλλά και εκτός. Η

Ελλάδα έχει μια πλούσια βιβλιοπαραγωγή με πάρα πολλά και πολύ αξιόλογα έργα που δεν αναδεικνύονται καν στη χώρα τους, πόσο μάλλον στο εξωτερικό. Υπάρχουν έργα που θα μπορούσαν να διαπρέψουν παγκοσμίως. Χρειαζόμαστε ένα τέτοιο όργανο, σωστά δομημένο, δραστήριο, απελευθερωμένο από πολιτικά ρεύματα που θα ξεπερνάει τη νοοτροπία των «ημετέρων» και θα δρα αντικειμενικά κι αμερόληπτα για την προώθηση της Ελληνικής Λογοτεχνίας. Κι αυτό επίσης δύσκολο, αλλά όχι ακατόρθωτο.

► INFO

Το βιβλίο θα παρουσιαστεί την **Τρίτη 3 Μαΐου**, στις 8.30 το βράδυ στο μεζεδοπωλείο **Πόρτο Κάγιο** στην Αγία Παρασκευή. Την έκδοση θα παρουσιάσει η Άννα Βασιλειάδη μαζί με συγγραφείς και εικονογράφους που μετέχουν στο βιβλίο. Η ομάδα αφήγησης **Παραμυθανθός** θα αφηγηθεί και θα «ντύσει» μουσικά ιστορίες από το βιβλίο.

Ομάδα αφήγησης Παραμυθανθός
Αφήγηση: Δημήτρης Μάλλης – Καλλιρρόη Μουλά
Μουσική: Δημήτρης Μάλλης

Πόρτο Κάγιο, Γαρυττού 112 Αγία Παρασκευή – κοντά στο Μετρό Χαλάνδρι– τηλ. 2106003352 / 6974586419

Έφυγε ο Ροβήρος Μανθούλης

Μεγάλη απώλεια για τις Τέχνες και τα Γράμματα αποτελεί ο θάνατος του Ροβήρου Μανθούλη σε ηλικία 93 ετών. Μέλος της ΕΠΟΝ και «χωνί» των Εξαρχείων στην Κατοχή, ο διεθνώς αναγνωρισμένος κινηματογραφιστής, αλλά και πολυγραφότατος συγγραφέας και ποιητής Ροβήρος Μανθούλης ήταν από τους πλέον κοσμογυρισμένους Έλληνες σκηνοθέτες. «Η μοίρα μου είναι να εγκαταλείπω την Ελλάδα και να ξανάρχομαι φεύγοντας» ανέφερε χαρακτηριστικά, έχοντας ζήσει στο πετσί του την εξορία, καθώς η βραβευμένη πολιτική ταινία του «Πρόσωπο με Πρόσωπο» (1966) έτυχε να προβληθεί σε φεστιβάλ της Γαλλίας, ανήμερα 21η Απρίλη του 1967, με συνέπεια να του αφαιρεθεί η ιθαγένεια από την ελληνική χούντα και να παραμείνει εκπατρισμένος στη Γαλλία. Συχνά ανακαλούσε τους στίχους του Σεφέρη «*παράξενο πώς χαμηλώνουν / όλα τριγύρω κάθε τόσο / εδώ διαβαίνουν και θερίζουν / χιλιάδες άρματα δρεπανηφόρα*», από το ποίημα «Ο γυρισμός του ξενιτεμένου» (1938). Είναι αυτός που τράβηξε τις περίφημες εικόνες του αντιδικτατορικού αγώνα των Ελλήνων στο Παρίσι, με την Μελίνα Μερκούρη

να τραγουδάει δακρυσμένη, με τον Μίκη Θεοδωράκη στο πιάνο, ενώ έχει κινηματογραφήσει και τους Ζακ Μπρελ, Τζόαν Μπαέζ, Μικ Τζάγκερ. Στην πάνω από μισό αιώνα κινηματογραφική δράση του κατάφερε να γυρίσει 120 ταινίες. Ταξιδεύοντας σε όλη τη γη, για τις τηλεοπτικές γαλλικές σειρές ντοκιμαντέρ «Στην αφίσα του κόσμου» και «Μια χώρα μια μουσική», προσέγγισε, κατέγραψε και διέσωσε διαφορετικές μουσικές λαϊκές παραδόσεις, πάντα με τη δική του ξεχωριστή ιδεολογική και κοινωνικοπολιτική ουμανιστική αντίληψη, προλαβαίνοντας να καταγράψει ζωντανά θρυλικούς μπλουζίστες όπως Μπράουνι ΜακΓκύ, Σόνυ Τέρν και Μπι Μπι Κινγκ. Η εφημερίδα μας είχε την τιμή να φιλοξενήσει δύο συνεντεύξεις του Ροβήρου Μανθούλη στην Ιφιγένεια Καλαντζή. Η πρώτη με τίτλο «Την ιστορία της εξορίας, δεν την έχει γράψει κανείς, ακόμη...» ήταν στο φύλλο 143 (Δεκέμβριος 2012) και η δεύτερη στο φύλλο 274 (Αύγουστος 2015) με τίτλο «Τα μπλουζ δεν υπάρχουν σήμερα, επειδή δεν υπάρχουν οι σκλάβοι». Και τις δύο συνεντεύξεις μπορείτε να τις βρείτε στην ιστοσελίδα του *Δρόμου*, www.edromos.gr.

04 πολιτισμός&βαρβαρότητα ■ ΤΟΥ Ηρόστρατου

Θυμάμαι τον Γιάννη Ρίτσο

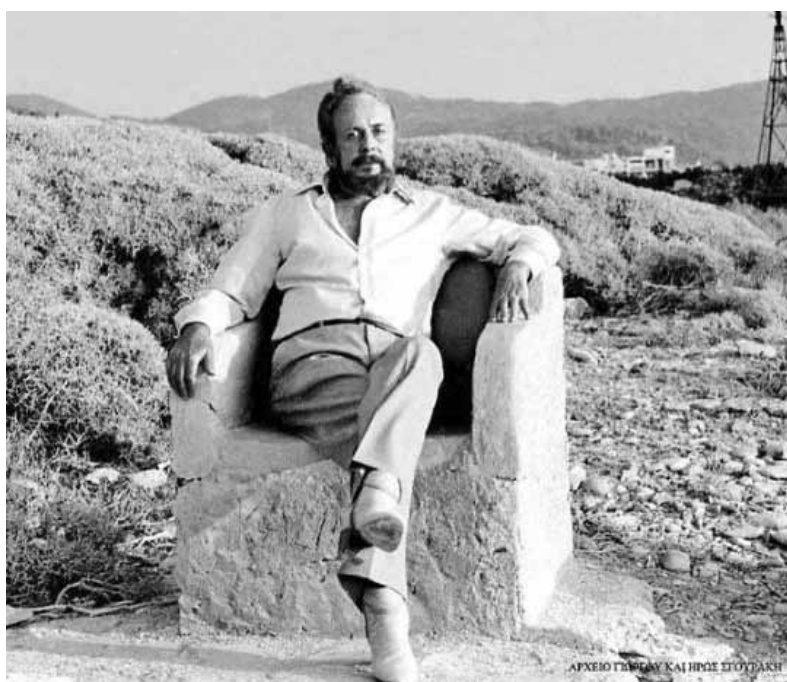
Είναι πολλοί λόγοι που πάντα όταν πλησιάζει η Πρωτομαγιά σκέφτομαι τον Γιάννη Ρίτσο. Είναι που Πρωτομαγιά γεννήθηκε (1909) ο ποιητής, αλλά κι ο Μάης είναι ο μήνας που γεννήθηκε ένα από τα πιο συγκλονιστικά ποιήματα όλων των εποχών: Ο Επιτάφιος.

Που το καθεστώς Μεταξά –το οποίο προσπαθούν χρόνια τώρα να εξωραϊσουν ανιστόρητοι ιστορικοί– έκαψε τα τελευταία 250 αντίτυπά του στους Στύλους του Ολυμπίου Διός.

Όμως, όταν θυμάμαι τον Ρίτσο, πάντα η πρώτη εικόνα είναι στο Καρλόβασι της Σάμου. Στη δεκαετία του '80, όταν νεαρός φοιτητής παραθέριζα εκεί και τον έβλεπα καθημερινά, χωρίς –από ντροπή– να τολμήσω να συζητήσω μαζί του. Ανταλλάσσαμε μια καλημέρα, μια καλησπέρα κι έναν χαιρετισμό κι αυτό ήταν όλο.

Χρόνια μετά διάβασα πως ο ίδιος ο Ρίτσος, νεαρός ποιητής, είχε στείλει την πρώτη του ποιητική συλλογή στον Παλαμά κι αργότερα χειρόγραφα κι από άλλα ποιήματα, όπως ο Επιτάφιος. Κι ο Παλαμάς έγραψε το περίφημο «παραμερίζουμε ποιητή για να περάσεις» που εξόργισε τη συντηρητική διάνοηση της εποχής. Ο Παλαμάς ανακήρυξε διάδοχό του έναν κομμουνιστή. Μερικοί έγραψαν πως ο Παλαμάς τα είχε πια... χαμένα: «Στον κατάλογο των “αφελών” θαυμαστών και κριτικών της ποίησης του Ρίτσου εκείνης της εποχής, πρέπει να προστεθεί και ο Κωστής Παλαμάς, που ξυπνώντας από το γεροντικό του βύθισμα με το *Τραγούδι της αδελφής μου*, γράφει το ακόλουθο τετράστιχο» (Αλέξανδρος Αργυρίου, 1979)

Ποιο ήταν το επίμαχο κείμενο; «...Η τέχνη, όσο κι αν δυναμώνει προβαίνοντας γερή, από τα νιάτα φαίνεται. Κι ο ποιητής, όσα εμπόδια αν του φέρουν πάντα οι ερασιτέχνες και οι σοφολογιότατοι, πάντα δείχνεται στο δρόμο του,

ήσυχα ή ορμητικά δαμαστής. Τον Ρίτσο, δίχως να προσμείνω από τα νεά χρόνια του τον χαιρέτησα: Το ποίημά σου το πικρό, το ζουν ιχώρ κι αθέρας
Καθάριος όρθρος της αυγής, μηνάει το φως της μέρας.

Σε μια φρικιάση τραγική χαμογελάει μιας πλάσης ρυθμός. Παραμερίζουμε ποιητή για να περάσεις
Συνήθως οι φίλοι μου φροντίζουν να τονίζουν τη συγκαταβατικότητα μου στις κρίσεις μου. Συγκαταβατικοί είν' αυτοί, αν δεν είναι ειρωνικοί. Αλλά εγώ στην κριτική μου, ευγενικά πάντα, τη συγκατάβαση δεν τη γνωρίζω. Γνωρίζω μόνο και χαίρομαι τη συνανάβαση. Δεν συγκατεβαίνω. Συνανεβαίνω. Αν θα μείνει τίποτε στον καιρό από την κριτική μου στους ποιητές, αυτό θα είναι. Δεν συγκατεβαίνω, συνανεβαίνω. Το ξαναλέω. Μάλιστα για το νέο ποιητή, για το Ρίτσο»

(Παράθεση του αποσπάσματος από το κείμενο του Παλαμά από το «*Αργοναύτες και σύντροφοι*» της Χριστίνας Ντουνιά, δες και σχετική συνέντευξη 22/2/2022, [edromos.gr/christina-ntoynia-](http://edromos.gr/christina-ntoynia-argonaytes-kai-syntrofoi/?amp)

argonaytes-kai-syntrofoi/?amp) Το παράξενο είναι πως Παλαμάς-Ρίτσος δεν συναντήθηκαν ποτέ! Ο Ρίτσος έλεγε πως από σεβασμό δεν τόλμησε ποτέ να ενοχλήσει τον Παλαμά...

Με έναν τέτοιο σεβασμό στάθηκαν άτολμος κι εγώ. Όμως με συγκίνηση κάποια πρωινά, μια χρονιά που έτυχε να μένω δίπλα στο σπίτι του Ρίτσου, τον έβλεπα να βγαίνει στον κήπο του και να περιποιείται τις πέτρες του σα να ήταν παιδιά. Τις άγγιζε με γαλήνιο βλέμμα και τρυφερότητα. Τις χάιδευε. Ήταν λες και συνομιλούσαν. Δεν είναι τυχαίο που με την ποίησή του, ανάμεσα στα άλλα, έδωσε και φωνή στα αντικείμενα.

Τα απογεύματα περπατούσε πλάι στη θάλασσα και ύστερα καθόταν μαζί με τη γυναίκα του τη Φιλίτσα, γιατρό αγαπημένη των φτωχών και των κατατρεγμένων στις χτιστές καρέκλες στην παραλία, εκεί που μπορούσες να δεις το πιο μαγικό ηλιοβασίλεμα. Το πιο όμορφο που έχω δει κι εγώ στη ζωή μου.

Όταν τύχαινε να λείπει καθόμουν κι εγώ σε αυτή την καρέκλα κι ήταν λες κι έβλεπα τα πράγματα με το δικό του βλέμμα.

Ύστερα υπήρχε το κεραμοποιείο του Βασίλη του Κοντορούδα, όπου περνούσε ατέλειωτες ώρες ζωγραφίζοντας κεραμικά που κατόπιν τα χάριζε στον τεχνίτη κι ακόμη και σήμερα μπορεί εκεί να τα θαυμάσει κανείς.

Ομολογώ πως βρέθηκα κι εκεί να τον μιμούμαι. Ζωγράφισα μάλιστα κι ένα πιάτο, κακότεχνα σε σχέση με τα δικά του, όμως το κρατάω ακόμη –πολύτιμο απομεινάρι ενός μακρινού, φωτεινού καλοκαιριού. Όπου όμως ο ποιητής είχε προβλέψει το τέλος:

*...Εγώ, τις λίγες μέρες που μας μένουν ακόμη,
θα ξανακοιτάξω τους στίχους που έγραψα Ιούλιο κι Αύγουστο
αν και φοβάμαι πως τίποτα δεν πρόσθεσα,
μάλλον πως έχω αφαιρέσει πολλά,
καθώς ανάμεσά τους διαφαίνεται
η σκοτεινή υποψία πως αυτό το καλοκαίρι
με τα τζιτζίκια του, τα δέντρα του,
τη θάλασσά του,
με τα σφυρίγματα των πλοίων του
στα ένδοξα λιογέρματα,
με τις βαρκαάδες του στο φεγγαρόφωτο
κάτω απ' τα μπαλκονάκια
και με την υποκριτική ευσπλαχνία του,
θα 'ναι το τελευταίο.
Γιάννης Ρίτσος, Καρλόβασι,*

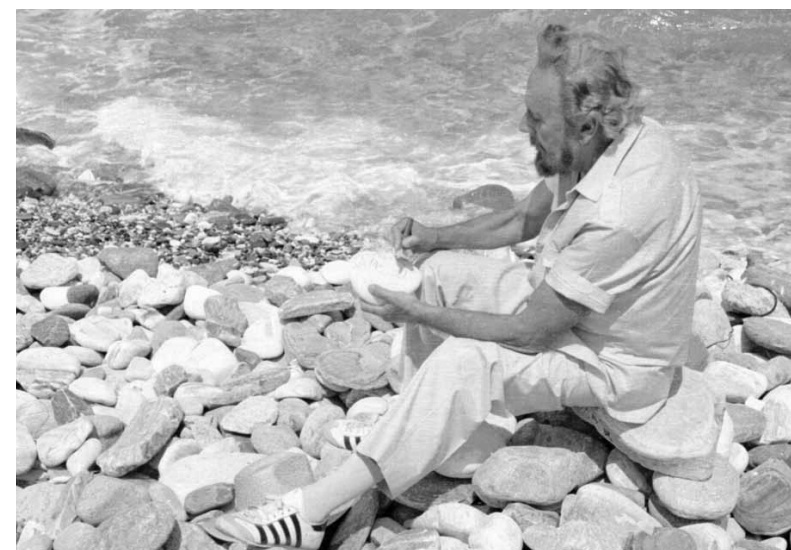
3. IX. 89

Δεν ήταν το τελευταίο, αλλά το προτελευταίο. Τον Νοέμβριο του 1990, λίγες μέρες μετά τα γενέθλιά μου, έμαθα την είδηση του θανάτου του. Ήταν η πρώτη και τελευταία φορά που ακολούθησα κι εγώ το «ιερό προσκύνημα» πλάι στη Μητρόπολη. Αναζητώντας τα λόγια που δεν είχα πει.

Χρόνια αργότερα περιέλαβα τη γνωριμία αυτή, μέσα από τη μυθοπλάσια, σε ένα βιβλίο μου. Και η μεγάλη τιμή ήταν να παρουσιάσει αυτό το βιβλίο η κόρη του η Έρη, ακριβώς στο Καρλόβασι! Η Έρη που τη θυμόμουν ως εικόνα, να «εισβάλλει» με την παρέα της στον κήπο του ποιητή κι εκείνος να έχει ένα χαμόγελο που πλάταινε με τα νιάτα...

Και ακόμη θυμόμουν τη συναυλία του Χρήστου Λεοντή στο προαύλιο της Πορφυριάδας – πάλι στο Καρλόβασι όπου συνθέτης και ποιητής μαζί βρέθηκαν εκεί και εμείς καταλάβαμε λίγο περισσότερο τι ήθελε να πει το «*Καπνισμένο Τσουκάλι*».

Δεν πιστεύω σε φαντάσματα και μετά θάνατον ζωές, όμως εκείνο το βράδυ της παρουσίασης του βιβλίου στο Καρλόβασι, πολλά χρόνια αργότερα, ένιωθα το χαμόγελο του ποιητή να μας συνοδεύει...

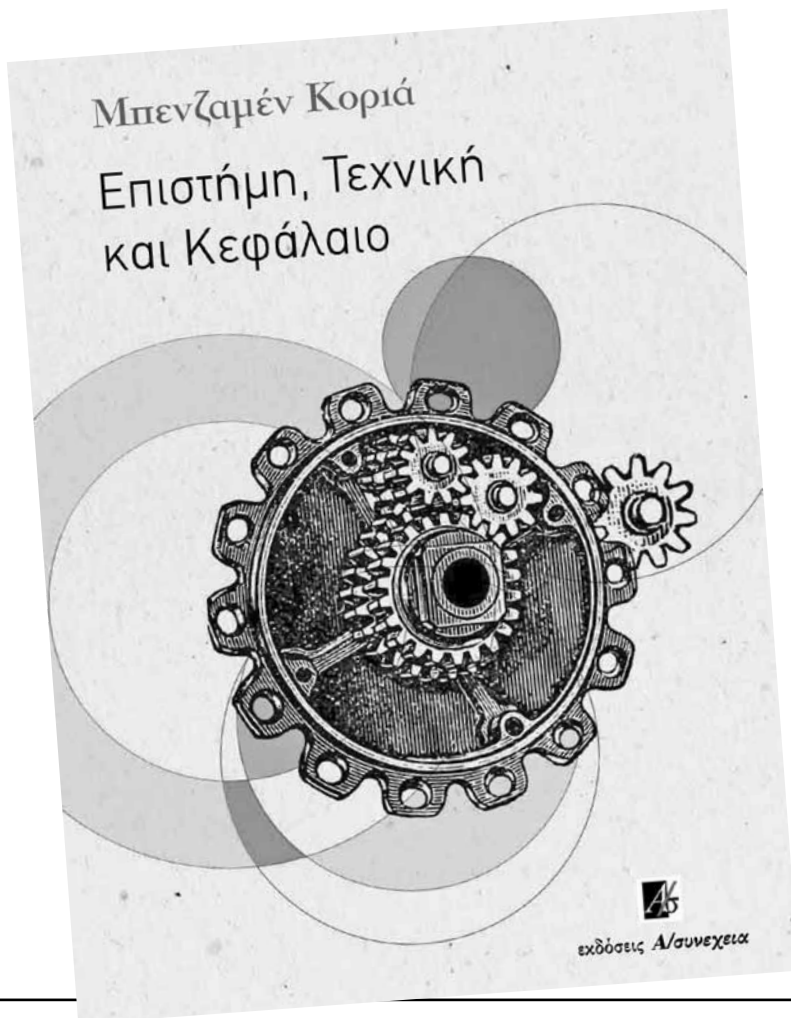

www.ertopen.com

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΦΩΝΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

EPT open

106.7 FM

Μπενζαμέν Κοριά: Επιστήμη, Τεχνική και Κεφάλαιο

Πρόλογος-επιμέλεια: Κώστας Δημητριάδης
Μετάφραση: Ειρήνη Μιγάδη

Σελίδες: 278 • Τιμή: 19 ευρώ

Κυκλοφόρησε!

Η προτεραιότητα που αποκτά η πάλη ενάντια στις αντικοινωνικές βαθιές καπιταλιστικές αναδιαρθρώσεις, που προωθούνται σήμερα από τις πιο επιθετικές μερίδες των διεθνών ελίτ, υπό την επωνυμία «Τέταρτη Βιομηχανική Επανάσταση», επαναφέρει πιο επιτακτικά την ανάγκη της κριτικής των αντιλήψεων για τον δήθεν «ουδέτερο», αποσυνδεδεμένο από τις κοινωνικές, ταξικές συγκρούσεις, χαρακτήρα της επιστήμης και της τεχνικής. Τα όσα επισημαίνει ο Μπενζαμέν Κοριά στο βιβλίο του, μπορεί να γράφτηκαν τη δεκαετία του '70, συνεχίζουν όμως να εκθέτουν με επάρκεια τις

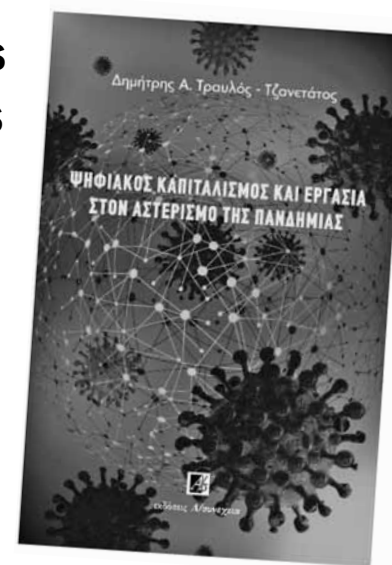
θεμελιώδεις πλευρές των διαδικασιών και των δρόμων που ακολουθεί η αξιοποίηση της επιστήμης και της τεχνικής στο πλαίσιο των καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής. Μετά από μια περίοδο, κοντά 50 χρόνων, που γνώρισε τις γνωστές ιστορικές υποχωρήσεις των θέσεων του παγκόσμιου κινήματος για την κοινωνική απελευθέρωση, είναι κρίσιμο να ξαναπιάσουμε το νήμα και να ξαναδώσουμε προσοχή στο εξαιρετικά κρίσιμο πολιτικό θέμα της τωρινής πολύ πιο βαθιάς, και πολύ πιο πολύπλευρης υπαγωγής της επιστήμης και της τεχνικής στο κεφάλαιο.

Στη διανυόμενη δυστοπική ιστορική συγκυρία, όπου η πολυοργανική κρίση του καπιταλισμού έχει λάβει δραματικές διαστάσεις, οι εκδόσεις *A/συνεχεια* θεώρησαν ιδιαίτερα χρήσιμη αν όχι επιβεβλημένη, μέσω του παρόντος βιβλίου, την παρουσίαση των κριτικών προσεγγίσεων του Δημήτρη Α. Τραυλού-Τζανετάτου πάνω σε κομβικά ζητήματα που η ψηφιακή καπιταλιστική ανασυγκρότηση υπό την βαριά σκιά της πανδημίας, ιδίως στον ευαίσθητο τομέα της εργασίας, έχει προκαλέσει.

Ο Δημήτρης Α. Τραυλός - Τζανετάτος αναμετριέται με ευρύτερες αλλαγές και ανατροπές που συντελούνται σε παγκόσμιο επίπεδο -ιδίως όσον αφορά τις μεταμορφώσεις του καπιταλισμού και την απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων- με πλήρη ενημέρωση για όλες τις εξελίξεις, με πλήρη επίγνωση των διαφόρων ρευμάτων σκέψης και πολιτικής απέναντι σε αυτές τις διεργασίες, και, το κυριότερο, κριτικά αλλά αδογματίστα και με σεβασμό της αντίθετης άποψης, χωρίς προκαταλήψεις ή πόξες επιστημονισμού ή αυθεντίας.

Δημήτρης Α. Τραυλός -Τζανετάτος Ψηφιακός καπιταλισμός και εργασία στον αστερισμό της πανδημίας

Πρόλογος-επιμέλεια:
Ρούντι Ρινάλντι
Σελίδες 182
Τιμή: 15 ευρώ

Ούγκο Τσάβες Αλλαγή Ρότας!

Πρόλογος-επιμέλεια:
Νίκος Λάιος
Σελίδες 74
Τιμή: 10 ευρώ

Ήταν 20 Οκτωβρίου του 2012, όταν ο Ούγκο Τσάβες προχωρούσε στην ιστορική αυτή παρέμβασή του - δύο εβδομάδες μετά την εκλογή του για τέταρτη φορά ως Πρόεδρος της Βενεζουέλας και τεσσεράμισι μήνες πριν το θάνατό του. Με αυτή του την «πολιτική διαθήκη» ο Μπολιβαριανός ηγέτης άσκησε κριτική στη στάση και στο πνεύμα, που έβλεπε να επικρατούν στις «κορυφές» του βενεζουελάνικου μεταβατικού εγχειρήματος και που τον έκαναν να νιώθει πιο επιτακτική την ανάγκη

για τομές, ώστε το εγχείρημα αυτό να μην αποτύχει. Το περίφημο «κομμούνα ή τίποτα», που στο πλαίσιο της κριτικής αυτής ξεστομίζει, συνοψίζει ένα βαθύ, απαιτητικό και ιδιαίτερα επίκαιρο αίτημα αναπροσανατολισμού: στην κοινωνική ιδιοκτησία και στην πολιτιστική αλλαγή· στην αυτοδιαχείριση και στην κριτική και αυτοκριτική· στην αποκέντρωση και στη λαϊκή συμμετοχή και πρωταγωνιστικότητα· στη δημοκρατία και στην πλήρεια ανάπτυξη του ανθρώπου.

Παραγγελίες – Πώς θα τα προμηθευτείτε
Τηλέφωνα: 210 3845870, 6956302771

info@asynechia.gr • www.asynechia.gr

Επίσης μπορείτε να τα βρείτε στα κεντρικά βιβλιοπωλεία

**Για τις παραγγελίες σας
υπάρχει έκπτωση 20%**

ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ ΙΔΕΩΝ

Περιπτεράς: **Στέλιος Ελληνιάδης**
defimag@otenet.gr
elliniadis.wordpress.com

Η απάνθρωπη ελευθερία του δυτικού ανθρώπου

Η μουν και παραμένω εναντίον της ελευθερίας όπως την αντιλαμβάνονται και την εργαλαιοποιούν οι επικυρίαρχοι, οι αποικιοκράτες, οι δουλέμποροι, οι εκμεταλλευτές του ανθρώπινου μόχθου, οι άρπαγες του πλούτου των λαών.

Είμαι και παραμένω συνήγορος και υπερασπιστής μόνο της ελευθερίας που δεν συνυπάρχει με ούτε προϋποθέτει τη σκλαβιά ή τη λεηλασία των άλλων. Και πιστεύω ότι κάθε καλών προθέσεων άνθρωπος θα πρέπει να είναι ειλικρινής και να ελέγχει υπέρ ποίας ελευθερίας είναι. Γιατί, αν είναι υπέρ της δικής του ελευθερίας ανεξάρτητα από το αν αυτή αντλεί τους πόρους για την ύπαρξή της από την καταπάτηση της ελευθερίας των άλλων, ακόμα κι αν η ελευθερία του είναι παράγωγο της ανελευθερίας και της δυστυχίας του ανθρώπινου είδους, υπάρχει πρόβλημα.

Ελεύθερος μπορεί να αισθάνεται κανείς ακόμα και μέσα στη φυλακή, πνευματικά. Ή να αισθάνεται ελεύθερος αδιαφορώντας ή απορρίπτοντας ό,τι συμβαίνει γύρω του. Κι αυτή μπορεί να είναι μια φιλοσοφική στάση ζωής που υιοθετούν και καλλιεργούν κάποιοι άνθρωποι που θέλουν να δραπετεύσουν νοητικά από τις καταπιεστικές κοινωνίες αφού νιώθουν ότι δεν μπορούν πρακτικά να τις αλλάξουν. Και επιλέγουν το στοχασμό και την αποχή από τα κοινά. Αλλά αυτοί είναι λίγοι και δεν έχουν σχέση με τους μισάνθρωπους και συμφεροντολόγους, που νοιάζονται μόνο για τη δική τους ελευθερία ακόμα κι αν αυτή πληρώνεται πολύ ακριβά από τους άλλους.

Οι βαθιά φιλοσοφημένοι και πολιτικοποιημένοι πολίτες δεν έχουν ψευδαισθήσεις. Ξέρουν πολύ καλά ότι η ελευθερία, η πραγματική, για όλους, είναι πολύ μακρινός στόχος. Κι ότι η ελευθερία την οποία εμπορεύεται και παρέχει το σύστημα είναι fake. Πρώτα-πρώτα, βασίζεται στη θέληση των ισχυρών που τη δίνουν σε όποια δόση επιθυμούν και την παίρνουν πίσω ανάλογα με τι τους συμφέρει. Είναι βάρβαρη «ελευθερία», γιατί ο κάθε χρήστης, ο κάθε «ελεύθερος», την εξαργυρώνει με την ανελευθερία και τον πόνο των άλλων που είναι αδύναμοι, αιχμάλωτοι, εξαρτη-

μένοι και υποτελείς των επικυρίαρχων κτητόρων και διανομέων της «ελευθερίας».

Πώς μπορεί ένα υγιές πνευματικά πολίτης να θεωρεί τον εαυτό του ελεύθερο όταν ζει σε ένα περιβάλλον, σε μια κοινωνία, που οι περισσότεροι άνθρωποι είναι φτωχοί ή ζουν στο όριο, που είναι άνεργοι, χαμηλόμισθοι και χαμηλοσυνταξιούχοι, που είναι μετανάστες και πρόσφυγες, που είναι όμηροι του συστήματος με τα σπίτια τους υπό εκποίηση, όταν η φωνή τους πνίγεται και δεν ακούγεται, όταν η μόνη συμμετοχή τους στα κοινά είναι η κάθε τέσσερα χρόνια άσκηση του εκλογικού δικαιώματος επειδή καμία άλλη συμμετοχή στη «δημοκρατία» δεν προβλέπεται.

Έτσι κι αλλιώς, όσες ελευθερίες κι αν έχω, ελεύθερος δεν είμαι. Γιατί με παρακολουθούν, ελέγχουν τις επικοινωνίες μου, έχουν πρόσβαση σε όλα τα προσωπικά μου στοιχεία, γνωρίζουν με ποιους έχω επαφές, ποιοι είναι οι φίλοι μου, ποιες είναι οι προτιμήσεις μου, τι ακούω, τι τρώω, τι πίνω, τι αγοράζω, τι λέω και πού πάω! Ο εργοδότης μου με αφήνει άνεργο όποτε αυτός αποφασίσει, ο ιδιοκτήτης του σπιτιού με βγάζει στο δρόμο όποτε μου αυξήσει υπέρμετρα και ασύδοτα το ενοίκιο, το κράτος με φορολογεί άνισα και άδικα προσφέροντας όλες τις απαλλαγές στους πλούσιους, η κυβέρνηση με στέλνει να σκοτωθώ στον πόλεμο όποτε εκείνη κρίνει αναγκαίο, οι τοπικοί ολιγάρχες που ελέγχουν Τύπο, τηλεόραση, ραδιόφωνο σερβίρουν μόνο τη δική τους αλήθεια και οι παγκόσμιοι ολιγάρχες που κατέχουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μας λογοκρίνουν και αποκλείουν κατά την κρίση τους. Δηλαδή, ακόμα και η ελευθερία να εκφράσω μια άποψη περιορίζεται στα μικρά περιθώρια που μου αφήνουν να τη διατυπώσω. Και με 100 like με πείθουν ότι η φωνή μου ακούστηκε βροντερή στον κόσμο!

Υπό όρους

Συγκριτικά, στο δυτικό κόσμο, υπάρχουν στοιχεία ελευθερίας. Αλλά ούτε στο δυτικό μπλοκ υπήρχαν ανέκαθεν ούτε ο δυτικός κόσμος είναι ομοιόμορφος ως προς τα δικαιώματα των πολιτών. Και το κυριότερο: το δυτικό σύστημα

κυριαρχίας δεν αναγνωρίζει τα ίδια δικαιώματα για τον υπόλοιπο κόσμο. Τα επικαλείται σαν όπλο εναντίον των αντιπάλων του, αλλά δεν τα εφαρμόζει, ούτε καν τα απαιτεί από το χώρο επιρροής του. Κατά κανόνα εμποδίζει και αποτρέπει την εφαρμογή τους ακόμα κι εκεί που έχει την ισχύ να τα προωθήσει. Αν εξαιρέσεις τρεις ή τέσσερις χώρες που τις έκαναν δημοκρατίες –προβληματικές κι αυτές– αστικού τύπου για γεωπολιτικούς λόγους, γιατί Άγγλοι, Γάλλοι, Πορτογάλοι, Ισπανοί, Ολλανδοί, Γερμανοί κ.λπ., που κατείχαν επί αιώνες εκατοντάδες χώρες και λαούς, δεν έστησαν ούτε μία στοιχειώδη δημοκρατία αλλά τοποθέτησαν παντού τα πιο διεφθαρμένα και καταπιεστικά καθεστώτα;

Είναι απαράβατος κανόνας ότι οι ελίτ δεν μοιράζουν τον πλούτο τους. Ούτε την ελευθερία που απολαμβάνουν. Μόνο, σε επιλεγμένες περιπτώσεις και για ορισμένους λόγους, δανείζουν μικρά μερίδια πλούτου και ελευθερίας που μπορούν να ανακληθούν ανά πάσα στιγμή κατά την κρίση του παραχωρούντος.

Αυτός ο τύπος του εκχωρούμενου μεριδίου ευημερίας και ελευθερίας υποστηρίζεται από πολύπλοκα νομοθετικά συστήματα, από μηχανισμούς ελέγχου και καταστολής και από μία αντίληψη που πρέπει να την υιοθετήσεις αν θέλεις να απολαύσεις αυτά που σου παραχωρούνται. Κι αυτό το τελευταίο, η αποδοχή και ενσωμάτωση αυτής της αντίληψης, είναι κοινωνικά η βάση των εκμεταλλευτικών συστημάτων. Είναι η ιδεολογία τους. Προβάλλεται δε τόσο έντονα, τόσο επίμονα, τόσο ολοκληρωτικά, που ακόμα και οι επικριτές του συστήματος δεν μένουν ανεπηρέαστοι. Κι αυτή η αντίληψη δεν έχει «αξία» μόνο ως δικαίωμα. Η μεγαλύτερη της δύναμη είναι η υλική της βάση. Που διαπαιδαγωγεί τους πολίτες ότι όχι μόνο η ελευθερία τους, αλλά και η υλική τους ευμάρεια, η ποιότητα της ζωής τους, η άνεση και το ευ ζην τους, εξαρτάται από την υποστήριξη που θα παρέχουν στο σύστημα όσο άδικο και βάρβαρο κι αν είναι.

Η συναίνεση

Η επιτυχία του συστήματος να

διασφαλίζει στοιχεία της ελευθερίας και της υλικής ευημερίας στους υπηκόους του είναι συνάρτηση της δυνατότητας των ελίτ να επιβάλλονται στις κοινωνίες των χωρών τους και σε άλλους λαούς αντλώντας πόρους, ανθρώπινο δυναμικό, πρώτες ύλες κ.λπ., με το χαμηλότερο δυνατό κόστος και στη μεγαλύτερη δυνατή αφθονία. Κι αυτή η «αξία» έχει εμπεδωθεί στις δυτικές κοινωνίες, τουλάχιστον από την εποχή των κονκισταδόρες που εξάντλησαν μέχρι τελευταίας ρανίδας, μέχρι εξολόθρευσης, τους λαούς της Αμερικής, της Αφρικής, της Ασίας και της Ωκεανίας.

Είναι ταυτισμένες οι δυτικές ελίτ μ' αυτό το σύστημα, της επικυριαρχίας, της υποδούλωσης, της εξάρτησης, της εκμετάλλευσης και της λεηλασίας σε όλες του τις διαβαθμίσεις και παραλλαγές. Και έχουν καταφέρει ενδύοντας τις πολιτικές τους με τα κατάλληλα πνευματικά και λογικά υποπροϊόντα, να πείθουν τους υπηκόους τους ότι αυτή η τάξη πραγμάτων εκπορεύεται από το θεό ή από τη φύση των ανθρώπων που είναι άνισοι από την ιδιοσυστασία τους. Ότι οι άνθρωποι της Δύσης, που παίρνουν διάφορες ονομασίες ανάλογα με τον φορέα αυτών των αντιλήψεων και τις ανάγκες κάθε εποχής («λευκοί», «λευκή φυλή», «χριστιανοί», «λευκοί χριστιανοί», «λευκοί προτεστάντες», «Άριοι», «Αγγλοσάξονες», «ιουδαιοχριστιανοί», «Αμερικάνοι», «Ευρωπαίοι...»), είναι ανώτεροι. Και γι' αυτό, στη διαδικασία εκπολιτισμού των κατώτερων, είναι σωστό και θεμιτό να τους εκμεταλλεύονται, να τους κλέβουν και να τους κακομεταχειρίζονται. Με την εμπέδωση αυτής της «αξίας» στη Δύση, εξασφαλίζεται η συναίνεση των κοινωνιών, η σύμφωνη γνώμη σημαντικής μερίδας των πολιτών υπέρ των αποικιοκρατικών, ληστρικών και γενοκτονικών επιδρομών σε όλο τον κόσμο. Το βλέπει κανείς σε κάθε πολεμική επιχείρηση, σε κάθε αφανισμό κρατών και πολιτισμών· πόσο εύκολα εξασφαλίζεται η έγκριση της πλειονότητας των πολιτών των ιμπεριαλιστικών κρατών για κάθε επιθετικό πόλεμο, για κάθε επέμβαση και πραξικόπημα. Έχει γίνει αναπόσπαστο μέρος της ατομικής και συλλογικής τους συνείδησης, της

κουλτούρας τους, ότι η ελευθερία τους και η ευημερία τους εξαρτάται από την κυριαρχία των ελίτ που τους διοικούν πάνω στους τρίτους, τους ξένους, τους υποδεέστερους, τους άγριους, τους κίτρινους, τους μαύρους, τους μουσουλμάνους, τους Ασιάτες, τους Άραβες, τους Βαλκάνιους, τους ανθρωποφάγους, τους νοητικά κατώτερους, τους υπάνθρωπους, τους Τούρκους, τους Αφρικάνους, τους Εβραίους, τους Σλάβους, τους Ρώσους.

Οι Μαγδαληνές

Οι κομμουνιστές αντιστάθηκαν, αμφισβήτησαν σθεναρά και με αυτοθυσία αυτό το σύστημα και την κουλτούρα του. Αλλά σήμερα, μετά την αποδυνάμωση και εξαφάνιση του σοβιετικού προτύπου, αλλά και, το πιο βασικό, μετά την ενσωμάτωση στο σύστημα, με παροχές, προνόμια και βόλεμα, και ως συνέπεια μιας φαρδιάς ανοχής και αποδοχής από τις ελίτ, πάρα πολλοί «προοδευτικοί» της Αριστεράς, ως μετανιωμένες Μαγδαληνές που επιστρέφουν στο μαντρί, έγιναν βασιλικότεροι του βασιλέως. Υποκλίθηκαν στο σύστημα και ανέλαβαν να συμβάλουν στη βελτίωση και διάσωσή του. Βλέπε σοσιαλδημοκράτες, ανανεωτικούς, κεντρώους και πράσινους. Για τα μερίδια ελευθερίας-ευημερίας που τους προσφέρονται ως επιβράβευση της ενσωμάτωσής τους.

Τι να κάνουμε; Στη Δύση έχουμε ελευθερίες που όχι μόνο δεν τις οφείλουμε σ' αυτούς τους ξυπόλητους της Ανατολής και του Νότου, αλλά κινδυνεύουμε να τις χάσουμε απ' αυτούς, διαικνούνται. Οπότε συμφωνούμε και πρωτοστατούμε στο να τους υποτάξουμε. Γιατί αυτοί δεν καταλαβαίνουν από ελευθερία. Οπότε θα τους βομβαρδίζουμε μέχρι να τους καταστρέψουμε και να τους γονατίσουμε. Κι έτσι η πολύτιμη ελευθερία μας θα διαφυλαχτεί. Χοντρικά, αυτό είναι το κυρίαρχο σκεπτικό στη Δύση τουλάχιστον τα τελευταία πεντακόσια χρόνια! Κι εντωμεταξύ, συνεχίζουν, εφόσον είναι οι κατώτεροι και οι απείθαρχοι, θα τους παίρνουμε ό,τι καλό έχουν και δεν ξέρουν να το αξιοποιήσουν. Από τα αγάλματα, τα έργα τέχνης, τα θρησκευτικά σύμβολα και τα οικιακά τους σκεύη

«Ας ανθίσουν εκατό λουλούδια»

μέχρι τη γη, το πετρέλαιο και το χρυσάφι τους. Και, βέβαια, τους ίδιους ως σκλάβους, δουλοπάροικους, μισθωτούς εργάτες, πρόσφυγες και μετανάστες για φτηνή εργασία. Σε καμία χώρα στον κόσμο, οι δυτικοί που τις κατέχουν και τις ελέγχουν, δεν έκαναν τους υποτελείς τους ελεύθερους πολίτες.

Αν, λοιπόν, δεν σε απασχολούν τα πώς και τα γιατί ή αν εάν έχεις ασπαστεί τη θεμελιώδη αυτή «αξία» του δυτικού κόσμου, μπορείς να απολαμβάνεις χωρίς ενοχές και τύψεις, την ελευθερία-ευημερία που σου διασφαλίζει η Δύση.

Προσωπικά, απεχθάνομαι αυτή την απάνθρωπη «αξία» και αυτή τη στιγματισμένη ελευθερία. Έχει σημασία να προσπαθείς να διατηρήσεις ό,τι έχει κατακτηθεί σε επίπεδο ελευθερίας και δημοκρατίας, αλλά με την προϋπόθεση ότι αγωνίζεσαι να το μοιραστείς με τους άλλους και όχι για να τους σκοτώσεις και να τους λεηλατήσεις. Έχεις φτηνό καύσιμο γιατί στηρίζεις τα καθεστώτα της Σαουδικής Αραβίας, των ΗΑΕ και του Μπαχρέιν. Έχεις φτηνό τηλέφωνο και άφθονη ενέργεια γιατί κλέβεις το λίθιο, το κοβάλτιο και το ουράνιο από το Νίγηρα και τις άλλες αφρικανικές χώρες. Έχεις φτηνά ρούχα γιατί χρησιμοποιείς παιδιά-σκλάβους στο Μπανγκλαντές. Έχεις φτηνά έπιπλα γιατί εξαφανίζεις τα δάση της Ινδονησίας που γίνονται από το IKEA φορμάικες. Έχεις φτηνές μπανάνες γιατί δολοφονήθηκαν 200.000 Γουατεμαλέζοι! Τι δεν καταλαβαίνεις;

Γι' αυτό, μετά απ' αυτή την ενσωμάτωση, επόμενο ήταν να εμφανιστούν οι μεταλλαγμένοι αριστεροί που τάσσονται με το ΝΑΤΟ, τους Αμερικάνους και τους ναζί!

Θηλεις

Εκατομμύρια άνθρωποι δολοφονούνται, βασανίζονται, ξεριζώνονται και φυλακίζονται για να μην χάσουν την κυριαρχία τους οι ισχυροί, για να πουλήσουν όπλα, για να εγκαταστήσουν κυβερνήτες-μαριονέτες. Κι όμως, όλα αυτά είναι δευτερεύοντα και αμελητέα μπροστά στην ελευθερία του ατο-

μιστή ανθρώπου στο Λονδίνο, το Παρίσι, τη Νέα Υόρκη ή το Βερολίνο. Γιατί η όποια ελευθερία του είναι πάνω κι από το δικαίωμα στη ζωή των άλλων, των εκατοντάδων εκατομμυρίων άλλων!

Ένας που έχει μεγάλες καταθέσεις και τεράστια ακίνητη περιουσία, που έχει υπηρέτες και δικηγόρους, που τα παιδιά του πηγαίνουν στα καλύτερα σχολεία, σπουδάζουν άνετα σε όποιο μέρος του κόσμου επιθυμούν και έχουν όλες τις πόρτες ανοιχτές στη ζωή τους, είναι το ίδιο ελεύθερος με έναν που δεν έχει τίποτα απ' αυτά και αγωνίζεται μεροδούλι-μεροφάι να τα βγάλει πέρα με την ακρίβεια, με το βασικό μεροκάματο και την πετοσκομμένη σύνταξη, που δυσκολεύεται να πληρώσει τα αγγλικά και το φροντιστήριο του παιδιού του και ζει με το φόβο ότι μπορεί ανά πάσα στιγμή να βρεθεί άνεργος, μετανάστης ή πρόσφυγας;

Μήπως μας δουλεύουν οι «ελεύθεροι κι ωραίοι» που συμπεριφέρονται σαν να είναι η ελευθερία ίδια για όλους, πλούσιους και φτωχούς, ισχυρούς και αδύνατους; Κι όταν οι δημοσιογράφοι ξεφύγουν από τον έλεγχο και τη συμμόρφωση, έχουν να αντιμετωπίσουν -στην καλύτερη περίπτωση- την απόλυση, τον αποκλεισμό και την απαγόρευση, από τον εργοδότη,

το κόμμα ή το κράτος. Και στη χειρότερη, έχουν ν' αντιμετωπίσουν σοβαρότερες διώξεις, από φυλακίσεις μέχρι βασανιστήρια και θανατώσεις. 68 δημοσιογράφοι είχαν δολοφονηθεί με τους πιο άγριους τρόπους στην Ουκρανία μέχρι ν' αρχίσει η πρόσφατη σύγκρουση με τη Ρωσία. Και ήδη, μετά την έναρξη των εχθροπραξιών, προστέθηκαν κι άλλοι. Γι' αυτούς δεν ίσχυε η ελευθερία της έκφρασης;

Και δεν είδαμε καμία δημοσιογραφική ένωση, κανένα δημοσιογράφο στα μεγάλα τηλεοπτικά δίκτυα και τις εφημερίδες, κανένα λαλίστατο πολιτικό, να υπερασπίζεται τον Ασάνζ. Υπερασπίζονται μόνο την πάρτη τους κι όποιον συντάσσεται με το σύστημα για να υπερασπιστεί τις δικές τους ανελεύθερες επιλογές.

Μήπως υπάρχει ελευθερία στις εφημερίδες και το φέισμπουκ που κόβουν από ένα απλό «φίλο» μέχρι τον πρόεδρο των ΗΠΑ που έχει πέσει σε δυσμένεια από το βαθύ κράτος; Ναι, υπάρχει ελευθερία, σε όλα τα μέσα, αρκεί να είσαι με τη σωστή πλευρά. Να είσαι μαζί τους, να τους υπηρετείς ή να μην τους ενοχλείς.

Τέτοια ελευθερία, να στηρίζεις τη γραμμή και τα συμφέροντα των ισχυρών, των εργοδοτών, των κομμάτων, των κυβερνήσεων και των

κρατών υπάρχει. Και πράγματι, όποιος είναι ευθυγραμμισμένος ή δεν ξεφεύγει εκτός πλαισίου, σίγουρα θα μπορεί να αισθάνεται ελεύθερος, αφού κανένας δεν θα τον κόψει, κανένας δεν θα του κάνει παρατήρηση, κανένας δεν θα τον απειλήσει ότι θα χάσει τη δουλειά του ή τη ζωή του. Αφού είναι εντάξει.

Κι

Προφανώς, αυτή την ελευθερία εννοούν και υπερασπίζονται οι εμπεδωμένοι στο σύστημα. Τόσοι συγγραφείς, τόσοι μουσικοί, τόσοι συνθέτες, τόσοι σκηνοθέτες, τόσοι δημοσιογράφοι, τόσοι ηθοποιοί, τόσοι πανεπιστημιακοί και τόσοι αθλητές, εκατοντάδες χιλιάδες από δαύτους στην Ευρώπη, την Αμερική, την Αυστραλία και τον Καναδά, δεν είχαν τίποτα να πουν που η Όπερα της Βιέννης ακύρωσε τη συναυλία του Θόδωρου Κουρεντζή που ήταν αφιερωμένη στους πρόσφυγες επειδή μερικά μέλη της ορχήστρας είναι Ρώσοι;! Που η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή απαγόρευσε στους ανάπηρους αθλητές από τη Ρωσία να συμμετάσχουν στους Παραολυμπιακούς Αγώνες του Πεκίνου;! Καμία διδασκαλική ένωση και κανένας παιδαγωγός δεν διαμαρτυρήθηκε στην Ελβετία ή την Ολλανδία που γίνεται προπαγάνδα στους

μικρούς μαθητές εναντίον της Ρωσίας και υφίστανται μπούλινγκ τα Ρωσάκια; Και κανένας ειρηνιστής δεν βρέθηκε να σηκώσει ένα πανό καλώντας τις κυβερνήσεις να αγωνιστούν για την ειρήνη αντί να στέλνουν όπλα σε ένα πόλεμο στον οποίο δεν συμμετέχουν καν οι χώρες τους; Αλλά μήπως, οι ξεπεσμένοι αριστεροί μας λένε τίποτα για τα παιδιά της Παλαιστίνης που δολοφονούνται ΚΑΘΕ ΜΕΡΑ ή για τις γυναίκες και τα μωρά της Υεμένης που θάβονται ΚΑΘΕ ΜΕΡΑ κάτω από τα ερείπια των βομβαρδισμών που γίνονται με αμερικάνικα και ευρωπαϊκά όπλα τελευταίας τεχνολογίας;!

Μιλιά για τον Ασάνζ που οι Αμερικάνοι και οι Εγγλέζοι τον έχουν ήδη θάψει ζωντανό, μιλιά και για τον Κεν Λόουτς που τον διέγραψε το Εργατικό Κόμμα της Βρετανίας ως

εξτρεμιστή! Αυτών η ελευθερία δεν χρήζει υπεράσπισης;

Μην περιμένετε, δεν θα βγάλουν κιχ! Η ελευθερία τους είναι πάνω απ' όλα κι απ' όλους! Οι «αξίες» του δυτικού κόσμου, του κ. Μπαιντεν, του κ. Σολτς, του κ. Μακρόν, της κ. Φον ντερ Λάιεν και όλων των αρπακτικών με την ανθρώπινη μάσκα!

Προσωπικά, όσο εμείς μένουμε στο ρετιρέ κι έχουμε ήλιο, θέα και θέρμανση και η Ζεινάμπ μένει στο υπόγειο με τα δύο ανήλικα παιδιά της χωρίς ήλιο, θέα και θέρμανση, όσο ο Νουρί και η Ασαντί πνίγονται στη Μεσόγειο, όσο ο κάθε Ασάνζ δολοφονείται ή είναι στη φυλακή, δεν είμαι ελεύθερος, γιατί η συνείδησή μου δεν μου επιτρέπει να νιώσω ελεύθερος. Είμαι ελεύθερος, αλλά καταχρηστικά, πράγμα που μου στερεί τη χαρά που συνεπάγεται η ελευθερία. Ελευθερία με εθελοτυφλία ή με ενοχές και τύψεις δεν είναι ελευθερία. Η ελευθερία μου δεν μπορεί να είναι ούτε παράγωγο ούτε αιτία της ανελευθερίας του άλλου. Όποιος υπερασπίζεται την ελευθερία σαν ατομικό δικαίωμα και όχι σαν συλλογική αξία και συλλογικό δικαίωμα, είναι εγωιστής, ιδιοτελής, ρατσιστής και θιασώτης της ανισότητας.

Στέλιος Ελληνιάδης

Το «Σύμπλεγμα του Λαοκόοντος» στο προαύλιο του Μουσείου της Οδησού (φωτό Στ. Ελληνιάδης)

όσα θάφτηκαν

Σκοτώστε τους τώρα, και μετά εν ανάγκη ζητάμε και μια συγγνώμη...

Ακόμη και κάποια ελληνικά ΜΜΕ αναφέρονται εκστασιασμένα σε μια διαδικασία που λαμβάνει χώρα αυτές τις μέρες στην Κολομβία: πρόκειται για συνεδριάσεις του JEP, του Ειδικού Δικαστηρίου για την Ειρήνη, στα πλαίσια του οποίου μια σειρά στρατιωτικοί και παραστρατιωτικοί ομολογούν ότι διέπραξαν μαζικές δολοφονίες αμάχων, με αντάλλαγμα «εναλλακτικές» ποινές κοινωνικής εργασίας. Ακόμη κι έτσι, οι συνεδριάσεις είναι πράγματι συγκλονιστικές, καθώς οι δολοφόνοι μιλούν ενώπιον των οικογενειών των θυμάτων για εγκλήματα που έγιναν όχι σε κάποια άλλη μακρινή εποχή, αλλά στις δύο πρώτες δεκαετίες του αιώνα μας. Ο όρος «μιλούν» είναι βέβαια σχετικός: όταν η μητέρα ενός δολοφονημένου νεαρού χωρικού ζήτησε από τους στρατιωτικούς να αποκαλύψουν «ποιος σας έδωσε την εντολή να σκοτώσετε το παιδί μου», ακολούθησε σιωπή. Διότι καλή είναι η κάθαρση και η συγχώρεση, αλλά όχι και να φτάσει στα ανώτατα κρατικά αξιώματα – εκεί δηλαδή που λαμβάνονται οι αποφάσεις για «εκκαθαριστικές επιχειρήσεις» στις «απείθαρχες» επαρχίες...

Το πρόβλημα με το JEP δεν είναι όμως μόνο αυτό. Είναι ότι ενώ υποτίθεται ότι έχει επέλθει ειρήνευση, οι κρατικές και παρακρατικές υπηρεσίες εξακολουθούν να «εκκαθαρίζουν» τους ενοχλητικούς. Σαν να βιάζονται κιόλας να προλάβουν να «εκκαθαρίσουν» τους πιο επικίνδυνους, αφού είναι ρεαλιστικοί οι φόβοι τους ότι στις προεδρικές εκλογές της 29ης Μαΐου μπορεί να επικρατήσει ο Γκουστάβο Πέτρο, επικεφαλής του «Ιστορικού Συμφώνου», μιας προοδευτικής συμμαχίας στην οποία συμμετέχουν και πρώην αντάρτες. Μια τέτοια πιθανότητα, που ενισχύ-

θηκε από τις αιματηρές λαϊκές εξεγέρσεις των τελευταίων χρόνων, θα έβαζε τέλος στη διαρκή εναλλαγή «κεντροδεξιών» και ακροδεξιών κυβερνήσεων που εδώ και δεκαετίες, χέρι-χέρι με την Ουάσιγκτον, αιματοκυλούν τον λαό τους. Ίσως να έβαζε τέλος και στην ατιμωρησία; Αυτό φοβούνται οι «υπηρεσίες», και στοχοποιούν όσους γνωρίζουν καλά τα εγκλήματά τους, δηλαδή στελέχη των κινημάτων για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, 52 εξ αυτών δολοφονήθηκαν μόνο το πρώτο τρίμηνο του 2022, σημειώνοντας κάθετη αύξηση σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο.

Να 'ταν μόνο αυτό; Ενώ είχαν αρχίσει οι πολυδιαφημισμένες συνεδριάσεις του JEP, μια ομάδα μαυροντυμένων ανδρών των κολομβιανών ειδικών δυνάμεων, που υποτίθεται ότι κυνηγούσε αντάρτες οι οποίοι δεν είχαν καταθέσει τα όπλα, επιτέθηκε ξημερώματα στο χωριό Άλτο Ρεμάνσο και σκότωσε 11 αμάχους, μεταξύ των οποίων τον πρόεδρο της ιθαγενικής κοινότητας, μία έγκυο γυναίκα κι ένα παιδί. Έπειτα συγκέντρωσαν τους επιζήσαντες στο γήπεδο του χωριού, έντυσαν τους δολοφονημένους με στρατιωτικά ρούχα και... ενημέρωσαν τη στρατιωτική διοίκηση για την «επιτυχία» τους. Εξακολουθούν δηλαδή να κάνουν ό,τι έπρατταν και στο παρελθόν οι συνάδελφοί τους που τώρα «ομολογούν συντετριμμένοι» τα εγκλήματά τους. Πολλοί προοδευτικοί βουλευτές έχουν καταθέσει πρόταση μομφής εναντίον του υπουργού Άμυνας και ζητούν την παραίτησή του για την εν λόγω σφαγή. Πατί να παραιτηθεί; Στο κάτω-κάτω τη δουλειά του έκανε κι αυτός, «εντολές εκτελούσε» (της Πρεσβείας και των μεγαλογαιοκτημόνων).

■ εν τέλει

Για τις φαιδρότητες στο σιδηροδρομικό δίκτυο

■ ΤΟΥ Αργύρη Πλέσια*

Αφορμή για το άρθρο στάθηκε η φωτογραφία της Πρόεδρου της Δημοκρατίας, μπροστά στον ρημαγμένο σιδηροδρομικό σταθμό της ακριτικής Σταυρούπολης στην Ξάνθη. Η πρόεδρος έλκει την καταγωγή από τα χωριά της περιοχής που επισκέπτεται κάποιες φορές. Ως καλοπροαίρετος αιθεροβάμων, πιστεύω ότι η φωτογραφία έχει μια συμβολική σημασία, δηλώνοντας ότι η σιδηροδρομική γραμμή θα λειτουργήσει και πάλι (τώρα δεν λειτουργεί). Εάν συμβεί αυτό, η περιοχή αλλά και η χώρα θα το χρωστάει στην Πρόεδρο, καθώς αυτό που συντελείται τώρα είναι στα όρια εθνικού εγκλήματος.

Η σιδηροδρομική γραμμή Θεσσαλονίκης-Αλεξανδρούπολης, που κατασκευάστηκε από την Οθωμανική Αυτοκρατορία στις δεκαετίες 1880 και 1890, είναι σχεδόν αμετάβλητη από την εποχή της κατασκευής της και εξυπηρετούσε τα αστικά κέντρα Κιλκίς-Σέρρες-Δράμα-Ξάνθη-Κομοτηνή-Αλεξανδρούπολη. Το 2019 στο τμήμα Δράμα-Αλεξανδρούπολη διακόπηκε η κυκλοφορία λόγω έργων συντήρησης, όπως και άλλες φορές είτε λόγω γραμματισμένων εργασιών είτε λόγω βλάβης ή αστοχίας του δικτύου. Σήμερα τρία χρόνια μετά, η γραμμή στο τμήμα Δράμα-Αλεξανδρούπολη, δεν λειτουργεί παρότι πριν από ένα χρόνο περίπου, ο ΟΣΕ ανακοίνωσε την επαναλειτουργία της. Στην συνέχεια η ΤΡΑΙΝΟΣΕ, μετά από λίγους μήνες ανακοίνωσε εκ νέου τη λειτουργία της γραμμής, χωρίς φυσικά να διευκρινίζει ότι η μισή διαδρομή θα γίνεται με λεωφορεία. Τα λεωφορεία παραλαμβάνουν τους επιβάτες από την Δράμα και διερχόμενα της Ξάνθης και Κομοτηνής τους αποβιβάζουν στην Αλεξανδρούπολη. Δεν είναι συνεπώς ανατιολόγητη η συρρίκνωση του επιβατικού μεταφορικού έργου με την παροχή υπηρεσιών τέτοιου τύπου.

Αποτέλεσμα της αδράνειας του δικτύου είναι η εικόνα της ΠτΔ μπροστά στο ρημαγμένο σταθμό, δίπλα στις επίσης ρημαγμένες γραμμές με τη βλάβη να σκεπάζει ένα έργο υποδομής που κατάφερε να ζήσει για 130 χρόνια, ένα έργο που βοήθησε στην ανάπτυξη, που υπηρέτησε τη συνοχή και συμμετείχε στην ισορροπία

της χώρας. Όσοι υπηρέτησαν στο Έβρο και θήτευσαν στο ΔΠΘ, ξέρουν τι σημαίνει η λειτουργία αυτής της γραμμής κυρίως για «τους μη έχοντες».

Ιδιαίτερη εντύπωση όμως προξενεί, ότι η αδράνεια της γραμμής δεν προκάλεσε την αντίδραση των υπουργών Μεταφορών (νυν και τέως), καθώς και των τοπικών αρχών της αυτοδιοίκησης. Είναι εντυπωσιακό ότι δεν νοιώθει κανείς υπεύθυνος διότι μια υποδομή εθνικής εμβέλειας και σημασίας έπαυσε να λειτουργεί. Νομίζω ότι αποτελεί αυτονόητη αναγκαιότητα να δοθούν εξηγήσεις των υπευθύνων λειτουργίας για το κατάντημα ενός εθνικού κεφαλαίου.

Το αφήγημα που «έπαιξε», τα τελευταία χρόνια περί Σιδηροδρομικής Εγνατίας από τις δύο πολιτικές ηγεσίες, ίσως αποτελεί μία εξήγηση, ώστε να γίνει αποδεκτό ένα αχρείαστο έργο, φαραωνικής εκτάσεως, πέμπτης προτεραιότητας και μάλιστα η αποδοχή της αναγκαιότητας του να ονομαστεί εκσυγχρονισμός. Αποτελεί ένα εύπεπτο σενάριο η δημιουργία νέας γραμμής διότι η παλιά δεν λειτουργεί ενώ συνειδητά αποκρύπτονται οι λόγοι μη λειτουργίας.

Εντυπωσιακή ακόμη είναι η αδυναμία σύλληψης των προτεραιοτήτων που πρέπει να διέπουν τις επιλογές των πολιτικών ηγεσιών. Η αναγνώριση των εμπορευματικών ροών δείχνει τις κατευθύνσεις που έχουν στην περιοχή και οι οποίες είναι από και προς το θαλάσσιο μέτωπο της χώρας προς τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, παρατήρηση που οδηγεί στο αυτονόητο συμπέρασμα, ότι για τη χώρα και τον προσανατολισμό της, προτεραιότητα αποτελούν οι κάθε-τοι άξονες (οδικοί και σιδηροδρομικοί). Σε κάθε περίπτωση και για να επανέλθω στην αφορμή του παρόντος, εύχομαι η συμβολική φωτογραφία της ΠτΔ, να ευαισθητοποιήσει τον αρμόδιο υπουργό ώστε να ενημερωθεί για την αδράνεια της σιδηροδρομικής γραμμής και να φροντίσει για την επαναλειτουργία της γιατί, όπως φαίνεται, όταν και αν γίνει η Σιδηροδρομική Εγνατία δεν θα βρει δίκτυο να κουμπώσει.

* Ο Αργύρης Πλέσιος είναι πολιτικός μηχανικός

